

KOSTANJEVIŠKE NOVICE

Glasilo občine Kostanjevica na Krki | Brezplačni izvod | **Oktober 2011** | Številka 52

Kostanjeviška obrtna cona 3

130 let gasilstva 8

Uroš Abram - Body. Made in me 25

Stanislava Gajšek 27

KOSTANJEVIŠKENE NOVICE

IZDAJA

Občina Kostanjevica na Krki

Ljubljanska cesta 7

8311 Kostanjevica na Krki

E-mail

kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorni urednik

Goran Milovanović

Uredniški odbor

Marjana Krhin

Alenka Žugič Jakovina

Matic Skušek

Alja Pincolič

Matej Jordan

Lektor

Katja Plut

OBLIKA

Oblikovna zasnova

Janja Baznik

Oblikovanje

Matic Petrič

Urejanje fotografij

Matej Jordan

Fotografija na naslovnici

Uroš Abram

Tisk

Tiskarna TiskAM / Aljoša Mihelin

Naklada

1000 izvodov

1854-9284

| FOTO: **UROŠ ABRAM**

To, da smo zašli s poti, je danes menda že splošno znano. Turbulence kapitalizma so nas s kopičenjem dobrin, preprosto po Faustu, potegnile v mlin. Kapitalistične korporacije so zvladale svetu in tajkuni so sicer dobro vidna, a le kolateralna škoda tega sistema. Vedno pogosteje se kapitalizem označuje kot edini ustrezen med slabimi sistemi. Je toliko slab, da lahko ugonobi človeštvo? Vsak dan spremljamo, kako nakopičenost gneva vre po celem svetu, in vedno pogosteje od tistih, ki so to zgodovinsko lekcijo vzeli v živo, lahko slišimo „da ne bo vojne“. Vojne sicer pogosto prinašajo družbene katarze in sedaj je samo vprašanje, ali je svet dovolj zrel, da se sprememba zgodi brez nje. Upajmo, da je. Toda tokrat bo potrebna evolucija mišljenja vsakega posameznika. Potrebna bo dekonstrukcija stanja. Novi humanizem, ki bo v ospredje zopet postavil človeka. Kapitalistični industriji je s potrošniško logiko uspelo humanizem spraviti na tabor sramu. Postal je nekaj zaničevanega, tisto, s čimer se ukvarjajo (mo) le čudaki, ki s (m)o pripravljeni gniti za nedosegljive ideale. Precej teh tem odpira tudi odlična razstava Uroša Abrama v Galeriji Božidar Jakac. Prva je vsekakor njegova vztrajnost. Abram si je začrtal svojo pot in ji z mladostnim zanosom tudi sledil. Pogosto naletel na nerazumevanje in težave (za kar, da ne bo nesporazuma, morata biti običajno dva pola, vse drugo je stvar psihatrije), a jih je tako ali drugače rešil, se iz njih kaj naučil in šel naprej. Realiziral je tisto čudaško energijo, ki veje že iz umetnin na šolskih hodnikih in jo nosi v sebi mnogo njegovih vrstnikov. Močno verjamem, da jo bodo mnogi še realizirali. Če jim bomo to le dovolili, jim omogočili pogoje in jim pomagali tam, kjer jim lahko. Ne usmerjali. Druga prisposodba časa je odziv obiskovalcev, ki povečini v močno zabrisanih linijah aktov vidijo tisto, čemur rečemo vseobsegajoča patriarhalna manira pogleda na svet. Med drugim sem mislil tudi na to, ko sem govoril o evoluciji mišljenja vsakega posameznika. Tudi to je, ne boste verjeli, pomembna sestavina kapitalizma. In obrniti bo treba skoraj vsak kamen. In potem graditi, kamen na kamen. Tretja tema je pomen razstave kot take. Galerija je s tem, ko je omogočila mlademu domačemu avtorju tako eminentno predstavitev njegovega dela, opravila svoje poslanstvo in mu s prestižnim katalogom dala odlično popotnico za največji sejem fotografije v Parizu, ki se ga bo Abram te dni udeležil letos že drugič. Morda bo tudi zato tam bolj kredibilen in bolj opazen. Vsekakor pa bo tam, na največjem sejmu na svetu, skozi svoje delo predstavljal Kostanjevico na Krki! Se je morda kdo vprašal, koliko bo za tako velik posel zaslužil? No, takrat običajno vsi s prstom kažemo drug na drugega in krog se sklene. Umetniku pa je, veste, kot vsakemu delavcu, težko priznati, da je reven, ker je tak v kapitalističnem svetu razumljen neprofesionalno.

| GORAN MILOVANOVIĆ

KOSTANJEVIŠKEMU PODJETNIŠTVU IN OBRTI **NOV ZAGON**

TRAK SO PREREZALI SANDI TRŠINAR, ANICA TOPOLOVŠEK IZ KOSTAKA IN MOJMIR PUSTOSLEMŠEK | FOTO: **TANJA JAKŠE GAZVODA**

Kostanjeviška obrtna cona, ki se razteza na 3 hektarjih površin, dobiva vse bolj urejeno podobo. V petek, 14. oktobra, so tudi uradno predali v uporabo komunalno infrastrukturo, ki je pogoj, da obrtna cona, v kateri sta že objekta Sandija Tršinarja in D skupine, zaživi. „Že nekaj časa je minilo, odkar je bil še v občini Krško sprejet zazidalni načrt cone. Občina je bila dolžna urediti infrastrukturo, ki je podlaga umestitve posameznih zainteresiranih obrtnih dejavnosti v cono. Izdelavo projekta smo zaupali Savaprojektu iz Krškega, izdelani projekt pa je bil podlaga za pridobitev gradbenega dovoljenja,“ je ob otvoritvi dejal župan občine Kostanjevica na Krki Mojmir Pustoslemšek. Občina je iskala možnost pridobitve denarja od razpisov, saj je bil projektni investicijski znesek 744.000 evrov, kar je bil za občino prevelik zalogaj. Pokazala se je možnost na razpisu Službe vlade za lokalni razvoj za razvoj obmejnih območji s Hrvaško. „Prijava je bila uspešna, zato smo lahko objavili razpis za izvajalca del. Najugodnejši ponudnik je bil Kostak iz Krškega,“ je pojasnil župan in dodal, da je bil dokončni skupni znesek investicije 622.000 evrov, od tega so iz razpisa pokrili 453.000 evrov, občina pa preostanek. „S to naložbo želimo pridobiti čim več investitorjev obrtnih dejavnosti in tako odpreti nova delovna mesta, ta pa bodo občini prinesla spodbudo za večji

razvoj,“ meni Pustoslemšek. Naložba v komunalno infrastrukturo vključuje meteorno in fekalno kanalizacijo, novo vodovodno in hidrantno omrežje, električne, kanalizacijske in telekomunikacijske inštalacije, javno razsvetlavo ter ureditev 3.100 kvadratnih metrov asfaltiranih površin.

V kratkem bo vso svojo dejavnost v obrtno cono prenesel podjetnik s Prekope Sandi Tršinar, ki se ukvarja s krovstvom, tesarstvom in kleparstvom ter zaposluje 11 ljudi. „Resda je v Kostanjevici na Krki že nekaj podjetnikov, a želim, da podjetništvo v občini še bolj zaživi, saj brez razvoja obrtništva in proizvodnih dejavnosti tudi razvoja občine ne bo. Tudi zato sem se odločil, da bom imel svoje prostore v novi obrtni cono, kjer je zaradi bližine Novega mesta, Krškega in Brežic pa tudi avtoceste lokacija zelo dobra,“ pravi. Njegova proizvodna hala se razteza na 1.200 kvadratnih metrih, v njej pa bo vsa dejavnost podjetja; skladišče, delavnice in pisarne.

„V obrtni cono sta zaenkrat dva podjetnika, Sandi Tršinar in D skupina, zadnja se ukvarja z zelenjadarstvom. Drugih interesentov zaenkrat ni, saj parcel zaradi neurejenosti še nismo ponujali. Sedaj so pogoji za razvoj podjetništva dani, komunalna opremljenost pa je takšna, da omogoča tudi širitev cone,“ pravi Stanislav Rostohar, višji svetovalec za gospodarsko infra-

KOSTANJEVIŠKI ORKESTER PRED TRŠINARJEVO DELAVNICO | FOTO: **TANJA JAKŠE GAZVODA**

PRVIČ URADNO PO NOVEM ASFALTU | FOTO: **TANJA JAKŠE GAZVODA**

strukturo, urejanje prostora in varstvo okolja na občini Kostanjevica na Krki. V obrtni cono so tako proste še tri parcele, na katerih bodo trije ali štirje objekti. „Prostor je namenjen za dejavnosti, ki so ekološko neobremenjujoče, predvsem si želimo produktivne gospodarske dejavnosti,“ pravi Rostohar in dodaja, da bo občina za svojo parcelo ponudila atraktivno ceno, pa tudi komunalni prispevek bo zelo ugoden, saj je 73 odstotkov 622.000 evrov vredne naložbe financirala Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, kar pomeni, da tega deleža ne morejo všteti v komunalni prispevek, zato bo ta med 6 in 9 evrov na kvadratni meter, precej nižji torej od komercialnega komunalnega prispevka, ki se giblje med 20 in 30 evri. Morda pa bo tudi to spodbudilo kakšnega investitorja, da se odloči za svojo dejavnost v nastajajoči obrtni cono, ki je po mnenju nekaterih prišla vsaj nekaj let prepozno. A postopki zahtevajo svoj čas, sedaj pa bo svoje naredila še gospodarska kriza.

| TANJA JAKŠE GAZVODA

ZAČELA SE JE GRADNJA NOVEGA IGRIŠČA

**Na vrhu sveta je še en svet: neskončno obzorje, razpeto v veselje.
Svet bogov in planetov, rimskih cest in kometov.
Zvezdnih jas in poti, padlih senc in sledi.
Pod vznožjem sveta je še en svet:
globoko v morje potopljeno obzorje.
Svet podvodnih bogov, morskih nimf in cvetov.
Bajnih školjk in koral, nemih rib in obal.
Za vsakim čelom je še en svet.
Pritajen in neznan, svet skrivnosti in sanj.**

SLAVNOSTNI TRENUTEK OB PODPISU POGODBE | FOTO: MATEJ JORDAN

Tako se je z verzi poigrala Bina Štampe Žmavc. Res je, vsakdo med nami je svet zase, vsi imamo svoje želje, pričakovanja in sanje. A ne glede na to, ali imamo raje skrivnosti veselja ali svet podvodnih nimf, si od vseh svetov vsi najbolj želimo, da bi se končno uresničile naše dolgoletne sanje o novem športnem igrišču. Takšnem, kjer bo mladostna razigranost lahko razpela svoja krila do športnih zvezd in si nabrala bajnih školjk izkušenj in koralnih grebenov zdravja. Naši učenci se bodo končno dotaknili svetov obzorij, ki jih do sedaj nismo poznali, in prepričana sem, da bo marsikdo od naših učencev prav na novih športnih površinah izsiral svoje velike sanje in se nikoli več ne bo zgodilo, da se bo kdo izmed njih z atletsko stezo prvič srečal na področnem tekmovanju.

Tisto, kar je bila nekoč drzna zamisel posameznikov, ki so jo upali zaupati bolj svojemu srcu kot umu, končno postaja resničnost. Danes lahko rečemo, da največkrat v življenju ni pomembno, kako počasi greš, pomembno je, da se ne ustaviš. O športno rekreacijskem centru pri osnovni šoli smo sanjali že pred tridesetimi leti, ko je pod vodstvom tedanjega ravnatelja Lada Smrekarja začela nastajati nova šola, zelo blizu uresničitve smo bili pred 12 leti. Takrat je izjemno lepo zasnovan kompleks športnih površin poskušal udejanjiti ravnatelj Matjaž Zajelšnik. Čeprav so želje krila, ki nas ponesejo do velikih stvaritev, je pač tako, da ta svet ni v celoti zlat, a ima k sreči neštevno zlatih žarkov, ki čakajo na odkritje. Upanje, da se bo nekaj le premaknilo, je v nas začelo tleti pred šestimi leti,

ko smo še v tedanji občini Krško našli nekakšen kompromis med željami, potrebami in možnostmi. Tako kot ima v življenju vsaka stvar svojo uro in vsako veselje svoj čas, smo svoje sanje začeli dokončno uresničevati šele v novi občini. Zavezo, da bo Kostanjevica na Krki dobila svoje športne objekte, je dal že občinski svet v prejšnji sestavi, sedanj je po vseh zapletih z državnim financiranjem dokončno lahko sklenil postopek. Iskrena hvala vsem, ki ste prispevali svoj del, da se začenja upanje spreminjati v resničnost.

Zgolj 0,31m² nepokritih športnih površin na prebivalca naše občine se bo spremenilo v športno-rekreacijski center z atletsko stezo 4 x 220 m, s progo in z doskočiščem za skok v daljino, z roketnim igriščem, dvema odbojarskima igriščema na mivki ter z večnamenskim igriščem, ki bo opremljeno s koši in z goli za mali nogomet. Vse to bosta dopolnila še manjša tribuna za gledalce in pomožni servisni objekt. Ocenjena vrednost projekta znaša 689.095,00 EUR (brez DDV) oz. 826.914,00 EUR (z DDV). Od tega bo Ministrstvo za šolstvo in šport prispevalo 89.310,00 EUR, Fundacija za šport 137.255,00 EUR, razliko v višini 355.742,45 EUR pa bo zagotovila Občina Kostanjevica na Krki. Pogodbo o izgradnji sta v torek, 30. avgusta 2011, podpisala župan občine Kostanjevica na Krki Mojmir Pustoslavšek in predsednik uprave izbranega izvajalca gradnje, podjetja KOSTAK d. d. Krško, Miljenko Muha.

Čeprav Kostanjevica razpolaga s tako skromnimi športnimi površinami, imamo pri nas številne odlične športnike. V minulem šolskem letu smo osvojili kar 27 medalj na področnih in državnih tekmovanjih, zasedli 3. mesto v četrtfinalu DP v odbojki in prav tako 3. mesto v polfinalu DP v odbojki na mivki, letos septembra pa smo bili celo četrti v državi. Lahko rečemo, da je naša šola zakladnica športnih talentov, še posebej v odbojki, ki je postala tudi v občini Kostanjevica šport številka ena. Vse skupaj se je začelo z odlično generacijo fantov, ki so se v drugem letu udejstvovanja v krožku odbojke

TAKOLE SO OTROCI OPREMILI TEMELJNI KAMEN | FOTO: **MATEJ JORDAN**

že uvrstili v finale šolskega državnega prvenstva v odbojki na mivki in postali področni prvaki v dvoranski odbojki. Uspehi so prerasli šolsko odbojko, v letu 2006 je bil tako ustanovljen odbojkarški klub Kostanjevica na Krki. Do sedaj so v klubu nanizali že kar nekaj uspehov in se dvakrat uvrstili v finale državnega prvenstva za mlajše selekcije. Nedvomno pa sta največji uspeh letos dosegla Jernej Tomazin in Simon Košir, ki sta postala državna prvaka v odbojki na mivki za mladince do 18. leta starosti. V konkurenci 22 ekip, kjer se je odigralo kar 46 tekem, sta pokazala največ, zdržala do konca

in osvojila tako želeni naslov. Za njun uspeh jima je ob postavitvi temeljnega kamna za novo igrišče čestitala tudi Biljana Šepetavc, vodja sektorja Gradnje v podjetju KOSTAK d. d., trenerju OK Kostanjevica na Krki, Boštjanu Tomazinu, pa je predala ček v vrednosti 500,00 EUR. Joe Lewis je dejal, da res živimo samo enkrat – a če opravimo dobro, je tudi to dovolj. To, kar smo zastavili 16. septembra 2011 in kar nas čaka v prihodnjih mesecih, je nedvomno nekaj dobrega in veličastnega. Prireditev ob začetku gradnje je privabila veliko staršev in drugih krajanov ter predstavnikov izvajalca, učenci pa so se jim oddolžili s kratkim, a prisrčnim programom. A ker smo šolarji tako majhni – in povečini nežni – smo se odločili, da ne bomo postavljali tipičnega temeljnega kamna, ampak skulpturo, na katero bomo pripeli ploščice z vgraviranimi datumi začetka gradnje igrišča in kasneje slavnostne otvoritve. Za to slovesno dejanje smo prosili župana občine Kostanjevica na Krki Mojmirja Pustoslemška in predstavnico izvajalca Biljano Šepetavc, naš Pihalni orkester pa je slavnostni dogodek pospremil z glasbo. Učenci so nato pet kock, ki so v barvah olimpijskih krogov predstavlja-

le simboličen temeljni kamen, poslikali s svojimi dlanmi in tako za vedno zaznamovali spomin na 16. september 2011.

Prireditev smo popestrili še s tradicionalno, tokrat zadnjo nogometno tekmo za pokal starega igrišča med občinskimi svetniki ali njihovimi zastopniki ter starši, učenci in otroci iz vrtca pa so se nato zabavali še v različnih športnih, likovnih in družabnih delavnicah.

| MELITA SKUŠEK

ILUSTRACIJA: **JANJA BAZNIK**

RESSLOVA KONFERENCA O POPLAVNI VARNOSTI OB SPODNJEM TOKU REKE KRKE

Na temo poplavne varnosti na območju spodnjega toka reke Krke je bila s strani Občine Kostanjevica na Krki v sodelovanju z domačim Društvom Josef Ressel in krško družbo Savaprojekt organizirana strokovna konferenca. Kako celovita je ta problematika, ki smo jo v preteklem letu občutili v vsem njenem obsegu, je nakazala množina različno strokovno podkovanih predstavnikov.

Zbrali so se predstavniki Agencije RS za okolje, okoljskega in obrambnega ministrstva, Zavoda za ohranjanje kulturne dediščine, Fakultete za gradbeništvo in geodezijo, Inženiringa za vode, predstavniki posavskih občin, župani in zaposleni v oddelkih za okolje in prostor ter predstavniki družb, ki so z gradbenimi posegi vezane na porečji Krke in Save.

Z omejitvami pri prostorskem načrtovanju se največ soočamo v naši občini, saj lahko razvoj načrtujemo le zunaj

KONFERENCO JE ODPRL ŽUPAN KOSTANJEVICE NA KRKI MOJMIJ PUSTOSLEMŠEK

| FOTO: **MATEJ JORDAN**

poplavno ogroženih območij, dodatno prostorsko omejitvev na tem območju pa predstavljata tudi naravna in kulturna dediščina. Zato je nujno, kot sta dejali Petra Žarn in Damjana Pirc iz družbe Savaprojekt, da pri izdelavi občinskega prostorskega akta s konstruktivnim sodelovanjem in usklajevanjem različnih interesov sodelujejo vsi nosilci urejanja prostora.

„Zavedamo se, da popolne zaščite glede specifične umestitve kraja v prostor ni, želim pa, da se na prihodnje poplave čim bolj učinkovito pripravimo in z ukrepi omilimo njihove posledice,“ je še dodal Pustoslemšek, ki je med drugim opozoril, da bi lahko kratkoročno poplavno varnost v občini Kostanjevica na Krki povečali s čiščenjem pretočnih jarkov v Krakovskem gozdu, ki so jih ljudje po drugi svetovni vojni nehali čistiti in vzdrževati. „Na območje tisoč hektarjev Krakovskega gozda se ob povečanih poplavah izliva odvečna voda, kaj pomenijo neočiščeni jarki, pa se je pokazalo lani, ko je Krka na območju mesta že upadala, takrat pa je nazaj pritisnila iz Krakovskega gozda in zalila obrtno cono,“ je še dodal. Letos so že izdelali projekt za očiščenje teh jarkov.

Poplavno varnost je nemogoče za-

gotoviti čez noč, je povedal državni sekretar z okoljskega ministrstva, dr. Peter Gašperšič. To je dolgotrajen postopek, vsekakor pa je ključna izgradnja brežiške in mokriške hidroelektrarne ter izvedba vseh vzporednih ukrepov. Z očitki, da je prav okoljsko ministrstvo najbolj sokrivo, da se je gradnja verige hidroelektrarn in posredno ureditev poplavne zaščite skoraj ustavila, se ni strinjal. In na kaj so čakali zadnjih 10 in več let, saj lanske poplave niso bile prve, ni znal odgovoriti.

Kot je bilo poudarjeno v sklepih Resslerove konference, je treba problem poplavne ogroženosti spodnjega toka Krke reševati celovito v vsebinskem in prostorskem pomenu, analizirati pretekle poplave, vzpostaviti dogovor med lokalnimi skupnostmi in državo o nosilcu oziroma financiranju potrebnih strokovnih podlag, možne ukrepe v zvezi s tem pa uvrstiti v državne razvojne dokumente.

Kaj bo prinesla konferenca, ki se je pričela s podobnimi uvodnimi besedami, kot se je v sklepu končala, bomo videli, ostaja pa dejstvo, da smo, tako kot je v začetnih besedah dejala predstavnica družbe Savaprojekt, uspeli opozoriti na problematiko poplavne ogroženosti na tem podro-

| Foto: JANJA BAZNIK

čju in prispevali k izdelavi celovitih rešitev z različnih vidikov: varstva kulturne dediščine in ohranjanja narave, Ministrstva za okolje in prostor, občin na tem območju kot izdelovalk občinskih prostorskih načrtov in drugih, z glavnim ciljem, da se reševanje problematike poplavne varnosti uvrsti v državne strateške dokumente in da se ob tem določijo tudi postopkovni in časovni okviri, nenazadnje pa tudi možni viri financiranja, da stečejo postopki za izdelavo Državnega prostorskega načrta za zagotovitev poplavne varnosti v tem predelu Slovenije.

| KN

ODGOVOR ŽUPANA NA ČLANKA „PREJELI SMO“ V PREJŠNJI ŠTEVILKI KOSTANJEVIŠKIH NOVIC

Kot župan se čutim dolžnega, da, glede na to, da mi ta možnost ni bila ponujena takoj, odgovorim na članka v prejšnji številki Kostanjeviških novic, pod rubriko Prejeli smo. Vsekakor je prav, da se določene zadeve obravnavajo in izpostavijo v lokalnem mediju, prav pa je tudi, da se ob tako prejetih člankih tiste, na katere je bilo s prstom pokazano, pozove, naj podajo odgovor na predložene navedbe. Še posebej če se izpostavljajo zadeve, ki so občutljive, in je od ene do druge številke nekaj mesecev. S tem se po nepotrebem med občane širita slaba volja in negotovanje, kar pa je bil očitno tudi namen.

Najprej bom pojasnil določene nejasnosti glede vračanja vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Ob tem ne mislim ponovno opisovati zgodovine dogajanj v prejšnjem mandatu, saj

takrat zadeve iz različnih razlogov, žal, nismo rešili – to sem namreč javno in obširno obrazložil ter objavil v polemikah v Dolenjskem listu. Z novim mandatom pa je bila imenovana nova komisija, ki se je, na podlagi prejšnjih nesoglasij in občutljivosti zadeve, odločila, da se izračun vračil vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje za dejanske končne upravičence preda strokovnjaku za to področje, sodnemu izvedencu za telekomunikacije, g. Andreju Martinu Zupanču iz Šmarjeških Toplic, ki je bil med gradnjami telekomunikacijskega omrežja v Kostanjevici na Krki odgovorna oseba takratnega PTT podjetja Novo mesto ter kasneje tudi njegovih pravnih naslednikov, PTT podjetja Slovenije, in je kot tak zelo dobro seznanjen z vsemi okoliščinami in razmerami. V tem smislu mu je bila predana vsa obstoječa dokumentacija,

ki je bila podlaga za izdelano izvedensko mnenje in izračun. Sam izračun pa je, v skladu s sklepom komisije, temeljil na dejanskih vplačilih posameznikov (natančna vplačila po datumih in zneskih na blagajniških prejemkih in preračun v nemško marko na datum posameznega vplačila). S samim izračunom je bil, poleg komisije, seznanjen tudi občinski svet.

Občina Kostanjevica na Krki je od državnega pravobranilstva prejela pet poravnjav, od katerih se tri glasijo na fizične osebe. V vseh poravnjavah pa so poleg zneska za fizične osebe še zneski, ki so jih pri izgradnji telekomunikacij prispevali gradbeni odbori, Krajevna skupnost Kostanjevica na Krki, Občina Krško in različni skladi.

Izračun poravnave za končne upravičence temelji na naslednjih postavkah:

- dejanska vplačila posameznikov (natančna vplačila v dinarjih oziroma tolarjih po datumih in zneskih na blagajniških prejemkih, ki so po dnevnem tečaju banke Slovenije preračunana v nemško marko na datum posameznega vplačila),
- obračunano delo,
- obračunani drogovi,
- od vseh teh postavk, ki predstavljajo bruto vlaganja oziroma prispevke končnih upravičencev v celoti, pa so bila odbita oziroma odšteta
- eventualna že vrnjena sredstva med oziroma po gradnji in
- prispevki (obvezne dajatve v višini vsote priključnine in prispevka za SIS, ki sta bila uveljavljena v PTT podjetju Novo mesto in kasneje v Poslovni enoti PTT podjetja Slovenije oziroma Telekom Slovenije).

Po sklepu komisije je bila vsakemu posamezniku, z vsemi podatki in s priloženo z natančno obrazloženim izračunom, poslana v podpis poravnava.

Zaradi intenzivnega terenskega dela svetnice ge. Lešnjakove in svetnika g. Rajarja je na predloženo poravnavo ugovarjalo kar nekaj ljudi. Pri tem večina sploh ni vedela, čemu in zakaj ugovarja. Podpisali so pač vnaprej pripravljene obrazce, „ker je pač tako rekla Jožica ali Andrej“, kot so znali mnogi povedati, in sta obljubila še toliko in toliko denarja. Glavnina pritožb se namreč glasi predvsem na, po njihovem, neupravičeno odbite obvezne dajatve.

Pri poravnavi pravobranilstva je bil res odštet znesek obveznih dajatev, kar pomeni, da občina tega zneska ni prejela in ga tudi ne more izplačati posameznikom. Glede na dopis generalnega državnega pravobranilca na vlogo g. Rajarja, ki je odgovoril, da občina tega odbitka ne sme še enkrat odšteti, je občina od pravobranilca zahtevala konkretno obrazložitev odbitka obveznih dajatev na konkretnem primeru, pri čemer je generalni državni pravobranilec ta svoj dopis, katerega izsek je bil objavljen v prejšnji številki Kostanjeviških novic, demantiral z navedbo, da generalno državno pravobranilstvo ni pristojno za postopke razdelitve sredstev poravnave končnim upravičencem oziroma da podaja mnenja na vprašanja lokalne skupnosti, ampak samo državnih organov (mimogrede, lahko pa je odgovarjal na vprašanje posameznika, fizične osebe, in zakuhal

zmedo) in nam poslal drugi dopis, v katerem prilaga že poslano odgovore pravobranilstva svetniku Rajarju v marcu in septembru letošnjega leta, iz katerih izhaja, da so lokalne skupnosti „povsem avtonomne pri postopku razdelitve, opredelitvi oziroma seznamu končnih upravičencev in določitvi deleža vračila vlaganj“. S tem v zvezi je občina prosila za tolmačenje tudi ustrezne državne službe in prejela odgovor Ministrstva za šolstvo, znanost in tehnologijo, Direktorata za informacijsko družbo. Direktorat je v dopisu podal načelno mnenje in zapisal, da je „znesek poravnave namenjen izplačilu upravičencem v sorazmernem delu z njihovim vlaganjem. Paziti pa je potrebno na to, da način ugotavljanja sorazmernega deleža določi občina sama s svojim pravnim aktom, kjer je lahko način ugotavljanja višine vlaganja posameznega upravičenca določen tudi na način, da se mu od bruto vlaganj odbijejo obvezne dajatve (s tem se izenači vse vlagatelje, ki so morda v različnih obdobjih plačevali različne obvezne dajatve, izloči morebitne nedoslednosti itd.). Drugače povedano, odbitek pri posameznem upravičencu ne pomeni nujno, da je prišlo do dvojnega odbitka.“

Ob vsem tem moram dodati, da nikakor v ni našem interesu, da bi občane oškodovali, pač pa želimo poravnave rešiti na najbolj optimalen način, ki bo pravičen do vseh. Same izračune je bilo treba prilagoditi dejstvu, da se je telefonsko omrežje v Krajevni skupnosti Kostanjevica na Krki gradilo več kot 10 let. V tem obdobju se je marsikaj dogajalo in spremenilo, predvsem je bila med gradnjami tudi velika inflacija, konstituirala se je samostojna država, s tem se je zamenjala valuta, spremenil pa se je tudi pristop do zagotavljanja telefonskih priključkov od zahteve, da lokalne skupnosti zagotavljajo v celoti vsa sredstva za izgradnjo krajevnega telekomunikacijskega omrežja, pa do opustitve združevanja sredstev s strani lokalnih skupnosti ter nad uveljavljenimi pristojbinami itd.

Občina Kostanjevica na Krki je v poravnava z Državnim pravobranilstvom, kot je bilo že omenjeno, prejela tudi sredstva, ki so jih pri gradnji omrežja prispevali Občina Krško, Sklad stavbnih zemljišč Občine Krško, Krajevna skupnost Kostanjevica na Krki, gradbeni odbori in tudi delovne organizacije, ki se jim sredstva ne vra-

čajo, pač pa ostanejo lokalni skupnosti, da jih, v skladu z zakonom, nameni za vlaganja v infrastrukturo. Menimo, da je usmeritev teh sredstev v ta namen edina pravilna, saj bodo od tega imeli koristi vsi občani in ne samo končni upravičenci, kot to zahtevajo nekateri posamezniki.

Glede članka „Odpis nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča“ pa odgovorjam:

Poplave v lanskem letu so bile za Kostanjevico na Krki katastrofa v pravem pomenu besede, saj so bila prizadeta številna stanovanjska in gospodarska poslopja ter imetje občanov na sploh. Dolžnost občine ob takih dogodkih je, da mobilizira štab civilne zaščite in po najboljših močeh pomaga pri reševanju ljudi in premoženja. Delovanje civilne zaščite je bilo po našem mnenju in mnenju številnih zunanjih opazovalcev ne samo učinkovito, pač pa tudi strokovno, hitro in s čutom do prizadetih. Ob sami poplavi je bila vsem prizadetim ponujena prva pomoč v obliki pitne vode, kruha, toplih obrokov in predvsem pomoči pri reševanju njihovega premoženja.

Občina je za samo intervencijo ob poplavih iz rezervnega sklada občinskega proračuna krila stroške v višini 67.000 EUR. S tem so bile pokrite refundacije udeleženih gasilcev in preostalih, ki so pomagali, obema PGD-jema so bili v višini 50 % povrnjeni izkazani stroški intervencije, odvoz odpadkov s strani podjetja Kostak d. d. itd. Iz proračuna pa so bili pokriti tudi nekateri drugi stroški, ki so se pojavili po poplavi. Ministrstvo za kulturo je svoj prispevek prizadetim ob poplavih izkazalo z dostavo razvlaževalcev, ki so bili v brezplačen najem razdeljeni posameznim gospodinjstvom. Posamezne organizacije, kot so Karitas, Rdeči križ, Leo klub kot podmladek Lions kluba in Center za socialno delo, so svoja sredstva oziroma plačilo mesečnih obveznosti namenile nekaterim posameznikom. Podjetje BOSCH je doniralo pet hladilnikov in pet pralnih strojev. Nekateri so imeli svoje premoženje zavarovano in dobili škodo takoj povrnjeno od zavarovalnice. V vseh teh akcijah občina ni sodelovala. Je pa bil takoj odprt poseben podračun, na katerem se je do 31. 12. 2010 zbiral denar vseh donatorjev, od posameznikov, gospodarskih družb, bank itd. Skupni znesek doniranih sredstev je bil

47.000 EUR in na podlagi sprejetega pravilnika, po sprejemu proračuna, razdeljen upravičencem.

V mesecu juliju pa smo na predlog pevskega zbora Perpetuum jazzile v ta namen organizirali dobrodelni koncert. Z vstopnicami je bilo zbranih neto 14.547,88 EUR. Od tega so bili poravnani stroški postavitve odra, razsvetljave, ozvočenja in materialni stroški pevcev v višini 7.370,00 EUR, ostanek v višini 7.177,88 EUR pa je bil, tako kot prvič, na podlagi sprejetega pravilnika razdeljen prizadetim v poplavih.

S strani člana občinskega sveta je bil podan tudi predlog za odpis nado-

mestila za uporabo stavbnih zemljišč prizadetim v poplavih. Predlog je obravnaval Odbor za okolje, prostor in komunalno infrastrukturo ter ga zavrnil z utemeljitvijo, da je ta strošek na posamezno gospodinjstvo sorazmerno majhen, medtem ko bi sredstva, zbrana iz tega naslova, ki so bila že načrtovana v proračunu za leto 2011, ogrozila izgradnjo že določene infrastrukture v občini.

Ugotoviti je bilo tudi, da prizadeti podpisniki članka zamenjujejo tolmačenje povrnitve škode od države, natančno predpisane in objavljene v zgibanki, ki je bila takoj po poplavi posredovana vsem prizadetim. Zato

ne bo odveč, da vas spomnimo, da je treba za pridobitev povrnitve škode od države posamezniku izdelati program sanacije, predložiti račune sanacije in vso to dokumentacijo poslati na Ministrstvo za okolje in prostor v Ljubljano po njihovem pozivu.

Žal pa ugotavljam, da so nekateri od podpisnikov prejeli sredstva še iz drugih virov, zato je neumestno, da se pritožujejo, proti preostalim, ki so se morali zadovoljiti z manjšimi sredstvi. Toliko le v razmislek.

| MOJMIR PUSTOSLEMŠEK,
ŽUPAN

VLOGE ZA ZNIŽANO PLAČILO VRTCA ZA LETO 2012

Spoštovani starši!

Obveščamo vas, da bo s 1. 1. 2012 pričel veljati Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Ur. l. RS, št. 62/2010 in 40/2011), ki bo urejal tudi pravico do znižanja plačila za programe vrtcev. Pristojnost za odločanje bo po novem prevzel Center za socialno delo, zato vas obveščamo, da nove vloge za znižano plačilo vrtca za leto 2012 vlagate na Centru za socialno delo Krško, CKŽ 11, od 1. 12. 2011 dalje.

| ANITA KRAJNC, VIŠJA SVETOVALKA ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI

130 LET GASILSTVA V KOSTANJEVICI NA KRKI

Kostanjeviški gasilci so v soboto, 8. oktobra, praznovali 130-letnico ustanovitve prostovoljnega gasilskega društva. Praznovanje so dopolnile številne pridobitve, z dogodkom pa so se predvsem želeli zahvaliti vsem, ki so jim pomagali pri nakupu novega gasilskega vozila.

POSTROJ GASILCEV
| FOTO: B. BENČIN

PGD Kostanjevica na Krki danes šteje 109 aktivnih članic in članov: 10 pionirjev, 21 mladincev, 24 pripravnikov, 46 operativcev in 8 veteranov. Ob 130-letnici delovanja je društvo s pomočjo občine ter prispevkov posameznikov, gospodinjstev in podjetij kupilo novo gasilsko vozilo – avtociстерno znamke MAN, GVC 24/50, obnovilo zunanost in notranost gasilskega doma ter skupaj z občino in donatorji uredilo in asfaltiralo dvorišče. Ob tem jubileju je izšla tudi poštna znamka Pošte Slovenije, na kateri je podoba sv. Florjana, ki od letošnjega leta krasi pročelje kostanjeviškega gasilskega doma.

Praznovanje se je sicer začelo že v sredo, ko so na izrednem občnem zboru podelili priznanja Gasilske zveze Krško. Ta dan so v prenovljen gasilski dom pripeljali tudi novo vozilo, ki so ga uradno prevzeli na slovesnosti v soboto.

Sobotni program se je začel s svečano sejo v Lamutovem likovnem salonu. Zbrane so nagovorili župan občine Kostanjevica na Krki Mojmir Pustoslemšek, predsednik Gasilske zveze Slovenije Anton Koren in generalni direktor Uprave RS za zaščito in reševanje mag. Darko But, uvodoma pa je goste pozdravil predsednik domačega gasilskega društva Miro Drobnič. V osrednjem delu svečane seje je predsednik Gasilske zveze Slovenije Anton Koren podelil odlikovanja gasilske zveze, plakete ga-

silskim veteranom ter posebno zahvalo, ki jo je za 65 let aktivnega članstva prejel Stanko Drobnič. PGD Kostanjevica na Krki pa je prejela plaketi poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije in Gasilske zveze Slovenije. Program je vodila Bernarda Žarn, glasbeno pa ga je dopolnil trobilni kvintet Pihalnega orkestra Kostanjevica na Krki.

Pred občinsko stavbo je pred postrojem gasilskih društev Gasilske zveze Krško, ki združuje prostovoljna gasilska društva občin Krško in Kostanjevica na Krki, župan Mojmir Pustoslemšek predal ključke novega vozila predsedniku kostanjeviških gasilcev. Ob uradnem prevzemu je novo gasilsko vozilo blagoslovil kostanjeviški župnik Jože Miklavčič, ki je blagoslovil tudi podobo zavetnika gasilcev sv. Florjana na fasadi obnovljenega gasilskega doma.

Po uradnem prevzemu so si obiskovalci lahko ogledali novo vozilo ter prenovljen gasilski dom z urejenim dvoriščem. Posebno zanimiva je bila razstava v sejni sobi, ki je prikazala zgodovinski prerez gasilstva v Kostanjevici na Krki.

Veselo praznovanje pod prireditvenim šotorom je s svojim nastopom popestril Nace Junkar, sicer pa so gasilci ob zvokih ansambla Jerneja Kolarja praznovali pozno v noč.

| M.D.

MESTO KOSTANJEVICA NA KRKI IMA OD LETA 2002 MESTNO KNJIGO, V KATERO SE VPISUJEJO POMEMBNI GOSTJE ALI POSEBNI DOGODKI, KI ZAZNAMUJEJO ŽIVLJENJE MESTA. V IMENU KOSTANJEVIŠKIH GASILCEV JE PREDSEDNIK DRUŠTVA MIRO DROBNIČ V MESTNO KNJIGO VPISAL 130-LETNICO PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA.

| FOTO: B. BENČIN

PREVZEM KLJUČEV | FOTO: B. BENČIN

NOVO VOZILO, GASILSKI DOM | FOTO: B. BENČIN

Začetki delovanja gasilske organizacije segajo že v davno leto 1881, ko je bila ustanovljena "Prostovoljna požarna bramba v Kostanjevici". Zapiski iz tega obdobja so po večini uničeni ali pa so se izgubili. Požarna bramba je delovala do leta 1904, potem pa se je preimenovala v Prostovoljno gasilsko društvo Kostanjevica. Načelnik dru-

štva je postal Lavoslav Bučar. Društvo je na začetku štel 30 aktivnih in 25 podpornih članov, denar in ostalo opremo pa je dobilo od razpuščene Požarne brambe (štirikolesna brizgalna na ročni pogon sistema Samassa in prenosna mala brizgalna na ročni pogon za gašenje malih objektov sistema Samassa). V istem letu je društvo

nabavilo novo štirikolesno brizgalno na ročni pogon sistema Smekal, voz za cevi in prevoz brizgalne, 4 m sesalnih in 260 m tlačnih cevi ter obleke za 25 gasilcev. Orodje je bilo spravljeno v stavbi, ki je bila last občine. Leta 1905 je društvo organiziralo prvi gasilski ples v gostilni Bučar. Leta 1906 je občina prepustila šolsko sobo v občinski

PLAKETA CIVILNE ZAŠČITE, | FOTO: B. BENČIN

PLAKETA GASILSKE ZVEZE, | FOTO: B. BENČIN

RAZSTAVA, | FOTO: B. BENČIN

hiši gasilskemu društvu za shrambo orodja, leta 1908 pa postavila društvu gasilni stolp za shranjevanje orodja in sušenje cevi. Iz poročila občnega zbora 7. 1. 1912 je razvidno, da je društvo štel 32 aktivnih članov. Leta 1915 je tudi prva omemba sprejetja 8 ženskih članic v društvo. Leta 1927 je društvo prodalo svojo brizgalno Smekal, kupljeno leta 1904, društvu v Zakote in leta 1928 - kljub velikim problemom pomanjkanja finančne pomoči - kupilo novo motorno brizgalno tipa Rosenbauer, ob tem pa priredilo veliko vrtno veselico. Leta 1929 je društvo nabavilo

nov voz za prevoz motorne brizgalne. Društvo je prvi kombi znamke Opel dobilo leta 1939. Kombi je služil za prevoz brizgalne in za prevoz ponesrečencev v bolnišnico v Novo mesto ali Brežice. Naslednje vozilo društva je bil Austin, leta 1963 pa je Gasilska zveza Videm-Krško prodala društvu kombi znamke Fiat, starega pa je društvo podarilo PGD Malo Mraševo. Istega leta se je začelo razmišljati o postavitvi novega gasilskega doma, saj so imeli gasilci na razpolago samo prostor za orodjarno in garderobo, kar je bilo vse-

gasilstva. Leta 1989 je društvo dobilo prvo avtociSterno TAM 170, leta 1990 pa zaključilo z izgradnjo nove sejne dvorane v gasilskem domu ter začelo z obnovo druge polovice gasilskega doma. Obnova gasilskega doma se je končala leta 1994. Leta 2001 je društvo dobilo nov kombi za prevoz moštva znamke Ford, naslednje leto (2002) pa še avtociSterno Mercedes-Benz. Sedanji kombi Renault Trafic jim je leta 2007 podarila Občina Kostanjevica na Krki.

PRIZNANJA GASILSKE ZVEZE SLOVENIJE

Marjan Cvelbar - gasilsko odlikovanje PLAMENICE III. STOPNJE

V društvu je začel delati že kot pionir. Tekmoval je v desetini in bil zelo uspešen. Pri tem je imel podporo v družini in v okolju. Delo je nadaljeval kot mladinec. Ko pa je opravil tečaj za gasilca, se je vključil v operativno desetino. Kot voznik tovornjaka je veliko pripomogel k vzdrževanju gasilskih vozil in druge tehnike. Še bolj pa je bil prizadeven in uspešen na intervencijah. Pogosti požari na objektih v lesni industriji so nakazovali potrebo še po večjem znanju. Hkrati pa si je pri gašenju pridobil izkušnje. Opravil je tečaj za vodjo enote. Potem je bil kmalu izvoljen za predsednika društva. Pod njegovim vodstvom se je društvo prerodilo. S svojo iznajdljivostjo je našel ustrezno tovorno vozilo in ga s pomočjo gasilske zveze opremil za učinkovito uporabo. Kasneje je priskrbel tudi nov kombi. S svojo vztrajnostjo je pridobil tudi vse dokumente o prvih začetkih gasilstva v Kostanjevici in zapisnik ustanovnega občnega zbora leta 1881.

Boštjan Dvornik - gasilsko odlikovanje PLAMENICA III. STOPNJE

V gasilsko društvo se je včlanil kot mladinec na pobudo sošolcev. Svojo gasilsko pot je pričel v mladinski desetini, kjer je dosegal izjemne rezultate. Ker ga je gasilsko delo veselilo, je opravil tečaj za gasilca in pričel tekrovati v članski desetini. Ravno tako je pričel hoditi na intervencije. Opravil je tečaj za nosilca dihalnega aparata, tehničnega reševalca ter tečaj za varno rokovanje z motorno žago. S temi tečaji je pridobil znanje, ki mu izredno pomaga pri uspešnem reševanju na intervencijah. Je eden tistih, ki je vedno med prvimi na kraju intervencije in pokaže izjemen pogum pri gašenju in reševanju. Je tudi uspešen mentor ženske tekrovalne desetine. Kot pomočnik gospodarja je vedno na vseh delovnih akcijah društva.

Matjaž Kuhar - gasilsko odlikovanje PLAMENICA III. STOPNJE

V gasilsko društvo je prišel na pobudo prijateljev. Svojo gasilsko pot je začel v tekmovalni desetini, kjer si je nabiral osnovna znanja o opremi, s katero rokujejo gasilci. Po uspehih, ki jih je nihal v tekmovalni desetini, je opravljal tečaj za vodjo enote. S tem pridobljenim znanjem se je njegova učinkovitost na intervencijah še povečala. V preteklih letih je na intervencijah sodeloval kot voznik avtocisterne in strojnik, predvsem pa se je izkazal v prvih napadih. Opravil je izpit za nosilca dihalnega aparata, kar je pripomoglo k njegovi učinkovitosti. Opravil je tudi izpit za vodjo enot in zaupana mu je bila funkcija poveljnika društva. Kot poveljnik se je že velikokrat izkazal na raznih intervencijah, predvsem pa v poplavih, ki so prizadele naš kraj in naše društvo. Pri delu v društvu vedno pozitivno deluje na svojo enoto in s svojim znanjem poučuje mlajše gasilce.

Franci Zupančič - gasilsko odlikovanje PLAMENICA III. STOPNJE

V gasilske vrste se je vključil na pobudo sodelavcev in prijateljev. Kmalu za tem je pričel svoje usposabljanje v tekmovalni desetini, kjer je bil zelo uspešen. Opravil je tečaj za gasilca in se še bolj vneto predal gasilskemu delu. Kot mladi gasilec je veliko pripomogel pri izgradnji in razširitvi doma, kjer je opravil veliko prostovoljnih ur. Leta 1997 je opravil tečaj za strojnika in se vestno predal tej nalogi. Opravil je tudi tečaj za vodjo enote, tečaj za nosilca izolirnega dihalnega aparata ter tečaj za tehničnega reševalca. S temi opravljenimi tečaji je njegovo delo na intervencijah postalo še bolj uspešno. Z izkušnjami, ki jih je pridobil tekom let, veliko pripomore k usposobljenosti mladih gasilcev in jim daje vzor in spodbudo za delo.

Pavel Cvitko - gasilsko odlikovanje PLAMENICA III. STOPNJE

V gasilsko društvo je vstopil leta 1970 na pobudo sodelavcev in prijateljev. Kar kmalu se je usposobil in pridobil čin gasilec. Potem pa je kot član A tekmoval na občinskih tekmovanjih. V desetino je vnesel svežino in zagnanost. Izkazal se je tudi na številnih intervencijah, kjer je pokazal izjemen pogum in znanje ter sočutje do sočloveka. Leta 1985 je opravil tečaj za vodjo skupine, leta 1999 pa tečaj za vodjo enote. Vseskozi je bil dejaven pri pridobivanju novih gasilcev in pri njihovem izobraževanju. Kot uspešen desetar in mentor mladine si je pridobil zaupanje članstva in upravnega odbora in bil izvoljen za poveljnika društva. Leta 2002 je opravil tečaj za vodjo enot, leto kasneje pa je bil izvoljen za predsednika komisije za mladino. To funkcijo uspešno opravlja še danes. Desetine pod njegovim vodstvom dosegajo izjemne rezultate in uspešno predstavljajo naše gasilsko društvo.

Marjan Drobnič - gasilsko odlikovanje PLAMENICA II. STOPNJE

Svojo gasilsko pot je začel v pionirskih vrstah, kjer je tekmoval in se usposabljal za gasilca. Ves čas je ostal zvest gasilstvu, čeprav ni imel med aktivnimi člani svojih vrstnikov. Ob prihodu med operativne člane je opravil tečaj za gasilca. Potem je začel aktivno hoditi na intervencije. Vedno je vzpodbujal k vajam in jih tudi sam organiziral. Opravil je tečaj za vodjo enote in prevzel vodenje operativne desetine. Z njo je bil uspešen na tekmovanjih kot tudi na intervencijah. Tečaj za vodjo enot mu pomaga pri uspešnem delu na področju operative in pri delu v upravnem odboru. Delo društva zna povezovati z delom v širšem okolju in v sektorju, zato so njegovi uspehi toliko bolj vidni.

Miro Drobnič - GASILSKO ODLIKOVANJE III. STOPNJE

V gasilsko društvo je prišel leta 1994 na pobudo očeta in brata, ki sta že bila v gasilskih vrstah. Opravil je tečaj za gasilca in se vestno predal delu v gasilskem domu. Leta 2002 mu je bila zaupana funkcija tajnika v gasilskem društvu. Med intervencijami je eden prvih, ki prihitijo na pomoč. Opravil je tečaj za vodjo enote ter bil s pridobljenim znanjem še uspešnejši pri gašenju in reševanju. Tudi v času obnove strehe na gasilskem domu je znal pridobiti sredstva iz drugih virov in tako povečal možnost za pokrivanje stroškov. Leta 2008 je postal predsednik gasilskega društva in s to funkcijo uspešno predstavlja naše društvo v občini in širši okolici. Leta 2009 je opravil tečaj za vodjo enot in se s pridobljenim znanjem dokazal na mnogih uspešno rešenih intervencijah.

PLAKETE GASILSKEGA VETERANA

Franc Cvelbar - PLAKETA GASILSKEGA VETERANA

Izhaja iz gasilske družine, čeprav se je vključil v društvo šele potem, ko je odslužil vojaški rok. Pritegnili so ga kot šoferja, kar je bila v društvu pomembna pridobitev. Vedno je bil med prvimi na intervencijah. Čeprav je bil voznik in strojnik, je vedno sodeloval tudi pri reševanju. Kasneje je uspešno opravil tečaj za vodjo enote. Že nekaj časa je aktiven v organih društva. Veliko je sodeloval tudi pri obnovi in povečavi gasilskega doma. Sedaj kot veteran se redno udeležuje sestankov in delovnih akcij ter svoje znanje in izkušnje vestno prenaša na mlajše gasilce.

Drago Jordan - PLAKETA GASILSKEGA VETERANA

V društvu je začel že kot pionir. Usposobil se je v tekmovalni desetini in tudi vneto tekmoval. Že takrat je svoje zanimanje posvetil delu v društvu. Kmalu je opravil tečaj za vodjo enote. Bil je eden tistih članov, ki je bil vedno prvi na intervencijah. Znal je dajati dober zgled in je pritegnil v društvo več novih članov. Opravil je tečaj za vodjo enot in bil izvoljen za poveljnika društva. Vzgojil je vrsto mladih gasilcev. Kljub obremenitvam v službi, je vedno našel čas za delo z mladimi gasilci. Vztrajal je pri rednih vajah in pri pridobivanju novih znanj. Po dvajsetih letih je funkcijo poveljnika prepustil mlajšim članom, sam pa se je posvetil upravnemu odboru in še naprej pripomore k razvoju društva.

Stanko Jordan - PLAKETA GASILSKEGA VETERANA

V društvu je začel delati že kot pionir in delo nadaljeval kot mladinec. Ko je opravil izpit za gasilca, se je pridružil operativni desetini. Dolga leta je bil predsednik društva in v tem času se je društvo uspešno razvijalo. Pritegnil je veliko mladih, da so se včlanili v gasilske vrste. Svoje znanje je prenašal na mlajše rodove in jim vlival moč in voljo za nadaljevanje njegovega plodnega dela. Tudi sedaj pripomore s svojimi izkušnjami in znanjem, da se društvo uspešno razvija.

Anton Palčič - PLAKETA GASILSKEGA VETERANA

Takoj po vstopu v gasilske vrste se je vključil v tekmovalno desetino, kjer je pridno in uspešno tekmoval. Ko je pridobil čin gasilec, se je še z večjo vnemo predal delu. Bil je eden tistih, ki so bili na vseh akcijah društva. Kljub oddaljenosti je bil vedno na intervencijah ter bil uspešen pri reševanju in gašenju. Kasneje je opravil tečaj za vodjo enote. Sedaj opravlja funkcijo orodjarja. Pod njegovim nadzorom je oprema vedno v odličnem in brezhibnem stanju. Dolga leta je bil tudi sektorski poveljnik v nekdanjem sektorju Kostanjevica na Krki, opravil pa je tudi tečaj za vodjo enot. Vso pridobljeno znanje in izkušnje vestno prenaša na mlajšo generacijo gasilcev.

Karel Pavkovič - PLAKETA GASILSKEGA VETERANA

V gasilsko društvo je vstopil že kot mladinec. Pridružil se je mladi ekipi in kmalu pridobil potrebno znanje. Tečaj za gasilca je opravil malce kasneje z večjo skupino. Kljub temu se je usposabljal in kmalu začel tekmovali. Njegova desetina je bila zelo uspešna. Z veliko vnemo si je pridobil znanje strojnika in se posvetil tem delu. Pod njegovim skrbnim negovanjem motorne črpalke, je bila le-ta vedno brezhibna. Svoje znanje strojnika je prenašal na druge člane in na druge strojnike v sektorju. To funkcijo je opravljal 25 let. Tudi na intervencijah je pri gašenju vedno znal najti pravo mesto za črpanje vode in omogočil hitro gašenje. Vedno je bil aktiven tudi pri drugih splošnih društvenih nalogah. Še posebej pa moramo omeniti njegov pozitiven vpliv na druge člane ter prenašanje pridobljenega znanja na mlajše.

Miha Tomše - PLAKETA GASILSKEGA VETERANA

Gasilec se je pridružil kasneje, ko ga je pritegnilo delo njegovih kolegov. Najprej je deloval v tekmovalni desetini, kjer se je trudil za čim boljše uspehe. Bil je vedno med prvimi na intervencijah. Znal je posegati in pomagati tam, kjer je bilo delo najtežje. V takih primerih je bil nepogrešljiv. Kmalu je opravil tečaj za vodjo enote. Člani so mu zaupali delo v upravnem odboru, kjer je bil vedno aktivno prisoten. Tu so prišle do izraza njegove bogate izkušnje. Veliko je tudi prispeval pri obnovi in dozidavi gasilskega doma, kjer je privabil veliko ljudi in sponzorjev. Zaupana mu je bila tudi funkcija podpredsednika. Sedaj je aktiven v upravnem odboru in kot delovni predsednik na občnih zborih. Opravlja tudi funkcijo predsednika komisije za delo z veterani ter s svojimi izkušnjami pomaga pri nadaljnjem razvoju društva.

Stanko Drobnič - POSEBNA ZAHVALA OB 130-LETNICI DRUŠTVA

Posebno zahvalo ob 130-letnici društva je prejel za 65 let aktivnega članstva. Član društva je postal leta 1946, ko se je kot pionir vključil v tekmovalno desetino. Od leta 1958 do 1962 je bil tajnik društva, od leta 1962 pa vse do letošnjega leta – torej 49 let – pa je bil vseskozi blagajnik prostovoljnega gasilskega društva. Plaketo gasilskega veterana je prejel že leta 2002, ob letošnjem jubileju društva pa je prejel posebno zahvalo za požrtvovalnost in izjemen prispevek gasilstvu v Kostanjevici na Krki.

PLAKETA POVELJNIKA CIVILNE ZAŠČITE REPUBLIKE SLOVENIJE

Prostovoljno gasilsko društvo Kostanjevica na Krki je prejelo plaketo poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije kot priznanje za življenjsko delo, posebne zasluge in izjemne uspehe pri zaščiti in reševanju ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter varovanju okolja ob naravnih in drugih nesrečah. V imenu poveljnika Civilne zaščite RS je plaketo na svečani seji podelil mag. Darko But, generalni direktor Uprave RS za zaščito in reševanje.

PLAKETA GASILSKE ZVEZE SLOVENIJE

Predsednik Gasilske zveze Slovenije Anton Koren je PGD Kostanjevica na Krki na svečani seji ob 130-letnici društva podelil plaketo Gasilske zveze Slovenije.

PREJEMIKI PRIZNANJ GASILSKE ZVEZE KRŠKO

Priznanja so bila podeljena na izrednem občnem zboru PGD Kostanjevica na Krki v sredo, 5. oktobra. Priznanja je podelil predsednik Gasilske zveze Krško Avgust Mlakar, zbrane gasilke in gasilce pa je nagovoril tudi župan občine Kostanjevica na Krki Mojmir Pustoslemšek.

Priznanje gasilske zveze III. stopnje

- Ana Drobnič
- Romana Mahne
- Jerneja Miklavčič
- Tina Sintič
- Rok Drobnič
- Žiga Goltes

- Primož Lipar
- Ladi Petretič
- Matija Planinc
- Tomaž Stanič
- Blaž Tušar
- Maks Vodopivec

Priznanje gasilske zveze II. stopnje

- Franc Cukajne
- Gregor Jordan

Priznanje gasilske zveze I. stopnje

- Janez Močan

Iskrena hvala vsem, ki ste s svojimi donatorskimi prispevki omogočili nakup novega gasilskega vozila ter nam pomagali obnoviti gasilski dom in urediti dvorišče. Z novo opremo bo naše delo lažje in hitrejše, varnejše in bolj strokovno, tako na interventnih primerih kot tudi na drugih področjih gasilstva.

PRAVLJIČNA POT KOSTANJEVICE: POT ČESTITK

| FOTO: MATEJ JORDAN

KAKO JE PROJEKT NASTAJAL
V zavodu Otok se je izoblikovala ideja o novem projektu - o pravljичni poti vil Čestitk. Na začetku nam je bilo pomembno sestaviti zgodbo, ki je prisotna v pravljici in prostoru. Idejna in izvedbena vodja projekta, Vesna Hrovat, je prevzela poglobitve in z njenim angažmajem smo projekt izpeljali do kakovostnega in referenčnega rezultata. Z vsakim novim pogledom in interakcijami so se možnosti razširile. Učna pravljичna pot, na kateri je moč spoznati bistva življenja, nasprotja in možnosti za preživetje, se je počasi izoblikovala v širok okvir in tako smo se odločili za sodelavce.

K projektu smo pritegnili pet pomembnih subjektov, ki imajo v Kostanjevici na Krki tradicijo in veliko izkušenj. S podjetjem Dolmark propaganda Tatjana Petrič s. p., Klubom jamarjev Kostanjevica na Krki, z Osnovno šolo Jožeta Gorjupa, s Planinskim društvom Polom, z Galerijo Božidar Jakac in zavodom Otok smo zakorakali v projekt Pravljična pot vil Čestitk. Projekt je sofinanciran s pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Za vsebino informacij odgovarja LAS Posavje. Organ upravljanja za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013 je

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS. Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje in naš projekt. Namenili smo se primerno urediti del steze, postaviti opazovalno površino, označevalne točke z navodili in s pojasnili. Postavili smo artefakte, arhitekturne poudarke, skulpture in učila v skladu s pravljичnim izročilom. Vse to je

za začetek nujno potrebno, da se obiskovalec počuti varnega v prostoru. Prostor skulptur bo dobil novo razsežnost do svojega mitološkega izročila, kot vsaka umetnost. Skupaj z zavodom Voluntariat iz Ljubljane smo konec aprila letos organizirali mednarodni prostovoljni tabor. Prostovoljci iz šestih držav sveta so teden dni pomagali postavljati infrastrukturo za Pravljično pot Kostanjevica „Pot Čestitk“.

Projekt smo razširili tudi na sekundarne elemente, ki služijo kot podpora osnovni zamisli. Izdelali smo delovni zvezek, v katerem smo na otroku razumljiv način razložili odnos med preteklostjo in sedanostjo, kulturno in naravno dediščino ter skozi pravljico prikazali zgodovino mesta Kostanjevica od prazgodovine do vesoljske dobe. Izdelali smo interaktivno zloženko, s katero obiskovalci prepotujejo pravljično pot vil Čestitk.

Dosegli smo vrhunsko raven oblikovanja s pomočjo oblikovalke Sandre Hrovat iz Studia Pašteta, ki presega povprečja in v vzgojno-izobraževalnem smislu da dodano vrednost.

S pomočjo bajke o vilah Čestitkah otroci v delovnem zvezku rešujejo različne naloge, s katerimi spoznavajo kulturne in naravne znamenitosti prostora. Svoj prispevek h kakovostni realizaciji spremljevalnih gradiv ob poti so prispevali:

LUTKOVNA PREDSTAVA, | FOTO: MATJAŽ ZAJELŠNIK

uredniški odbor: Tatjana Petrič, Melita Skušek, Lidija Stipanič, Andrej Unetič, Vesna Hrovat, Franci Štokar, Bojan Božič
Avtorji Prispevkov:

Besedila: Alenka Lamovšek, Andrej Hudoklin, Andrej Unetič, Bojan Božič, Franci Štokar, Lidija Stipanič, Ljudmila Kuplenik, Melita Skušek, Sandra Hrovat, Tatjana Petrič In Vesna Hrovat

Ilustracije in fotografije: Janja Baznik, Sandra Hrovat, Wwww.Sxc.Hu
Slika (Akril Na Papir): akademski slikar Jože Marinč

pobarvanka: Eva Jakimoski, Matic Petrič

grafična obdelava: Janja Baznik, Matic Petrič, Sandra Hrovat

Tisk: Tisk Šepic d. o. o.

Natisnili smo 5000 izvodov delovnega zvezka, ki je namenjen otrokom prve triade osnovne šole in pokriva različne stopnje zahtevnosti. K delovnemu zvezku smo priložili zgoščenko, na kateri naši umetniki v različnih jezikih interpretirajo bajko o vilah Čestitkah. Velik pomen smo namenili zvočnemu zapisu bajke, jo opremili z v ta namen napisano glasbo in omogočili poslušalcem, da spoznajo razliko med slovensko, angleško, nemško, italijansko, hrvaško in francosko pripovedjo bajke o vilah Čestitkah.

Sodelovali so avtorji prevodov: francoščina / Marija Trunkelj, angleščina / Jaka Darovec, hrvaščina / Igor Vertuš, italijanščina / Alvea Babič, nemščina / Mihael Bohorč

Avtorji interpretacije so: Slovenščina Matija Stipanič, Francoščina, Joël Plisson, Angleščina Jaka Darovec, Hrvvaščina Branimir Biliško, Italijanščina Alvea Babič, Nemščina Mihael Bohorč
Snemali smo pri: Snemalni Studio Metulj D. O. O., Gas studios sn Jaka Darovec

Avtor glasbe je Peter Urek.

Interaktivni letak je zasnovan tako, da uporabnika animira in mu ponuja različne pristope za uporabo. Lahko ga pošljemo po pošti ali z balonom v svet. Posneli smo film z naslovom: Kako Je Pot Nastajala

Zamisel O filmu Je Zasnovala Tatjana Petrič

Snemalec: Tomi Nagelj

Montaža: Matic Petrič

Avtor Glasbe: Peter Urek

Producentka: Tatjana Petrič

S svojim načinom dela smo pritegnili pozornost ameriške ambasade, ki je posnela nekaj kadrov ob naši poti za svoj film o prostovoljstvu „Večno mlada Slovenija“, ki je bil na sporedu v soboto, 24. 9. ob 23. uri na 2. programu TV Slovenija.

Na odprtju Pravljične poti smo krstno uprizorili lutkovno predstavo z elementi pogovora v domačih narečjih, kjer so avtorji na inovativen način prikazali pomembnost našega izročila in navad. Lutkovna predstava z naslovom: Pot vil čestitk

Igrajo:

- vile čestitke: Katja Petrelič, Lae Marija Colarič - Jakše In Alja Angeli
- fant: Jakob Piletič
- mladi vili v krki: Ajda Lea Jakše in Lučka Simič Hrovat
- slikarka: Eva Jakimoski

Lutke sta izdelali Lidija Stipanič in Zlatka Kocman Kuhar.

Sceno, slikovne in zvočne efekte je zasnovala Lidija Stipanič.

Darja Jansškovec je idejna vodja in avtorica zvočnih posnetkov v narečju.

Interpretacijo na zvočnih posnetkih so naredili: Fani Strle Hribar in Tone Stopar, Simona Stopar in Toni Klemenčič, Dragica Stanič in Levko Colarič, Majda Cvelbar in Mama Cvelbar.

Jaka Darovec je poskrbel za zvočno opremo.

Odlično režijo, dramatisacijo in besedila sta naredili Lidija Stipanič in Darja Jansškovec.

K popotnici na zaključni prireditvi so dobre želje izrazili župan občine Kosta-

njevica na Krki gospod Mojmir Pustoslemšek, prijaviteljica in nosilka projekta Pravljična pot Kostanjevice „Pot Čestitk“ gospa Tatjana Petrič, Dolmark propaganda, predsednica Lokalne akcijske skupine LAS Posavje in direktorica Javnega zavoda Kulturno-turistično-rekreacijski center Radeče gospa Marija Imperl ter vodja projekta Pravljična pot Kostanjevice „Pot Čestitk“ gospa Vesna Hrovat iz Zavoda Otok. Zaključno prireditev je vodila in moderirala gospa Melita Skušek. Pomemben del pri organizaciji zaključne prireditve ob odprtju poti in izvedbo treh delavnic za otroke so naredili slovenski in mednarodni prostovoljci s taborovodjo Rokom Vukčevićem na čelu.

Pot Čestitk želimo še obogatiti in razširiti ter ji zagotoviti tradicionalnost, saj je tudi pravljica del naše tradicije.

Iskrene zahvale vsem, ki ste kakorkoli pomagali

Pri projektu pravljica pot kostanjevice „pot čestitk“!

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja:
Evropa investira v podeželje.
Projekt sofinancira Evropska Unija

Projekt Pravljična pot Kostanjevice: »Pot Čestitk« je sofinanciran s pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Za vsebino informacij odgovarja LAS Posavje. Organ upravljanja za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007 – 2013 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.

OTVORITEV POTI ČESTITK | FOTO: MATJAŽ ZAJELŠNIK

PROSLAVA IN SREČANJE OŠTRC 2011

V soboto, 15. oktobra 2011, je na Oštrcu pri spomeniku pod vaško lipo potekala proslava, posvečena prazniku dneva spomina na padle borce, talce in vse žrtve druge svetovne vojne v občini Kostanjevica na Krki in praznovanju 70-letnice OF in upora proti okupatorju ter 20-letnice osamosvojitvene vojne in samostojne države Slovenije. Prireditev je pripravila Občinska organizacija ZB NOB Kostanjevica na Krki, ki jo vodi predsednik Vili Punčuh, ki je bil tudi predsednik prireditvenega odbora.

Na Oštrcu se je zbralo veliko ljudi, ki so ob prazniku dneva spomina posvetili in obudili krvavi čas preteklosti in izrazili spoštovanje ljudem, ki so izgubili življenje. Proslave sta se udeležila tudi častna člana ZB NOB Kostanjevica na Krki in Šentjerneje Karl Vene (89 let) in Stanko Kušljan (92 let).

Zbrani so se posebej spomnili na kruti dogodek 21. oktobra 1943, ko so Nemci s pomočjo belogardističnega vodstva storili zločinsko dejanje in ustrelili 25 talcev iz Kostanjevice, 13 talcev na Prekopi, 3 talce v Orehovcu in enega iz Dolšč. V enem dnevu je ugasnilo 42 življenj.

Na tako majhnem prostoru med reko Krko in Gorjanci je bilo 92 žrtev fašističnega nasilja in 73 padlih borcev NOB - skupno 165 preminulih. V za-

dnjih bojnih leta 1945 je bilo 15 neznanih borcev 9. in 17. Krajiške brigade. Udeleženci proslave so z enominutnim molkom počastili spomin na vse padle borce in žrtve fašizma in nacizma v 2. svetovni vojni, posebna delegacija je k spomeniku položila venec, sledila sta pozdrav zastav in protokol Gardne enote slovenske vojske.

V pestrem kulturnem programu so nastopili: mladinski pevski zbor OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki pod vodstvom učiteljice Mojce Jevšnik, recitatorka pri skupini Lojze Košak, Občinska organizacija ZB NOB Kostanjevica na Krki Mirjam Hribar, članice društva podeželskih žena Pod Gorjanci Kostanjevica na Krki, Trio harmonikarji & Trio M (Matija, Matic, Mitja) ter tamburaška skupina Klasje, KUD Žumberak Novo mesto.

Slavnostni govornik profesor Jože Škufca je orisal delček poti preteklosti. Svet Gorjancev in nižinskih predelov je spoznal pri delu s šolami, s prebiranjem šolskih kronik ter ob pisanju zgodovine kostanjeviške osnovne šole in osnovne šole v Črneči vasi. Izpostavil je nekaj dosežkov, ki so jih dosegli med vojno in po njej, ter preprek, ki so onemogočale, da bi bilo uspehov še več, torej zlahtnih sadov duhovne in materialne narave. „Iz Jablanc pri Kostanjevici na Krki je bil doma Marko Juršič

(kasneje Jurčič), oče Josipa Jurčiča, odličnega pripovednika, avtorja prvega slovenskega romana Deseti brat. Bil je tudi odličen časnikiar in deset let urednik naprednega dnevnika Slovenski narod. Na rojstni hiši na Muljavi je bila spominska plošča, posvečena Jurčiču. Ob 100-letnici rojstva so domobranci to spominsko pričevanje omadeževali z razbitjem. Kje je bilo njihovo slovenstvo ob tem nekulturnem dejanju? Razprodano tujim interesom. Umetniška tvornost laične narave in izšolanih ljudi je na Slovenskem izredno bogata. To smo v zadnjih desetletjih spremljali tudi v Kostanjevici na Krki,“ je dejal.

Na srečanju so bile predstavljene tudi misli iz neobjavljenega dnevnika martina bajca - grega, glavnega organizatorja upora proti okupatorju v Kostanjevici na Krki, ki je imel čevljarsko delavnico in stanovanje pri stari mestni tehtnici na otoku mesta Kostanjevica na Krki. Na prvem listu rokopisa je oznaka 30, na zadnjem pa 68. Misli je zbral in uredil Vili Punčuh. V samem začetku piše: „... da brez odkrite borbe proti fašizmu ne bo nič, da je vojna zelo blizu, da je fašizem na pohodu in kaj bo. Taki razgovori so bili dva- do štirikrat na teden v prostem času v moji delavnici. Vedno so prihajali novi mladinci, da sem že v jeseni leta 1940 od njih izbral 11 mladincev za vojno, kot nekakšno

NAVZOČE JE POZDRAVIL PREDSEDNIK OBČINSKE ORGANIZACIJE ZB NOB VILI PUNČUH | FOTO: MATEJ JORDAN

SLAVNOSTNI GOVORNIK JE BIL PROFESOR JOŽE ŠKUFCA | FOTO: MATEJ JORDAN

svojo grupo. To so bili mlajši ljudje, vsi člani sokola. Zelo zavedni Slovenci.“

„Prav pred nekimi desetimi dnevi sva že po prejšnjih razgovorih šla skupaj na piknik v Zavode, kjer se je malo napil [Anton Kambič – komandir Žandarjev v Kostanjevici] in je prišlo med nama do odkritega razgovora. Z razgovorom je začel on, ko je rekel: ‚Bajc, Bog te frdam‘. Te besede je uporabljal vedno, ko je z nekom razgovarjal po domače. ‚Jaz sem vaš človek in moji fantje. Kdo si pa ti, Martin Bajc, pa vem že od let 1936 in 1937. To tvoje politično delo mene nič ne briga, ne boj se me, ali če boš kaj naredil tako, da jaz ali moji fantje, kateri so istega mišljenja kot jaz, tvojega dejanja ne bomo videli.‘ (Vsi žandarji iz Kostanjevice so šli s komandirjem Kambičem v partizane konec leta 1942.)

„Ne glede na to, s kom sem že govoril v čevljarški delavnici, me je obiskal iz Novega mesta Nikota Šilih in še veliko nekaterih mojih sodelavcev. Iz Šentjerneja in Novega mesta. Omeniti moram tudi mlade ljudi iz Kostanjevice od let

DELEGACIJA K SPOMENIKU POLAGA VENEC | FOTO: MATEJ JORDAN

1940 - 1942, da je bilo že 18 mladincev pod orožjem.“

„2 - 3 dni po kapitulaciji je v Kostanjevici prvi obesil Hitlerjevo zastavo neki upokojenec, ki je stanoval pri Herakoviču v podstrešni sobici s pogledom proti Malemu trgu. Tako je bila

zastava daleč vidna in je lastnik hiše, stari Herakovič, prišel domov in že od daleč zagledal čudo v svoji hiši, šel na podstrešje, ne da bi vprašal svojega stanovalca, ali sme sneti to čudo iz okna, zlomil palico, zastavo pa strgal, vrgel skozi okno in zažgal.“

| LEA-MARIJA COLARIČ-JAKŠE

13. EVROPSKO PRVENSTVO V OPONAŠANJU JELENJEGA RUKANJA V KOSTANJEVICI NA KRKI

| FOTO: MATEJ JORDAN

| FOTO: MATEJ JORDAN

2. in 3. 9. 2011 je v Kostanjevici na Krki potekalo 13. evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. Tekmovanja, ki je potekalo pod pokroviteljstvom in v organizaciji Lovske zveze Slovenije, se je udeležilo devet ekip iz Češke, Slovaške, Madžarske, Poljske, Avstrije, Nemčije, Litve, Srbije in Slovenije. Ekipa so v Slovenijo prispele 2. 9. 2011 in še istega dne v večernih urah ob ogledu samostana in tamkajšnje galerije opravile tonsko

vajo oziroma preizkus ozvočenja na prireditvenem prostoru na dvorišču kostanjeviškega samostana. Prav tako so se med tonsko vajo sestali vodje ekip in določili sodniško ekipo, ki jo je vodil slovenski sodnik Ernest Kerčmar. Poleg njega so v sodniški ekipi sodelovali še Ladass Maslinskas (Litva), Mariusz Bezeg (Poljska), Peter Planovsky (Slovaška), Jan Kupka (Češka) in Dejan Kojić (Srbija). Po ogledu samostana in tonski vaji

so se vsi člani ekip udeležili sprejema v zidanici znanega kostanjeviškega gostinca in lovca Otta Sevška – Žolnirja, kjer so jih pričakali predsednik LZS mag. Srečko F. Kropce, člani organizacijskega odbora z vodjem Srečkom Žerjavom, podžupan občine Kostanjevica na Krki Ladko Petretič in starešina LD Kostanjevica na Krki Aleš Kegljevič. Navedeni so pozdravili vse prisotne, jim podali nekaj koristnih informacij o organizaciji tekmovanja in gostite-

| dogodki

ljici prvenstva, občini Kostanjevica na Krki, ter jim zaželeli obilo sreče na tekmovanju.

Naravno jelenje rukanje, ki ga tudi v Gorjancih po navadi slišimo šele v drugi polovici septembra, so torej letos prehiteli evropski oponašalci jelenjega rukanja, ki so se v soboto, 3. 9. 2011, po ogledu samostana Pleterje in mesta Ljubljane, v popoldanskih urah s pomočjo svojih pripomočkov – rukal, trudili čim boljše oponašati naravne zvoke jelenjega ruka. Ko je napočil čas tekmovanja, je voditelj Tomi Gavrančič vse gledalce, ki so kljub vročini doobra napolnili dvorišče samostana, seznanil s pravili in samim potekom tekmovanja.

Že po prvem krogu je bilo jasno, da ima Slovenija v svojih vrstah pravega mojstra v oponašanju jelenjega ruka, saj je bil Klemen Šušteršič (član LD Rakitna) že po prvem krogu najboljši. Klemen Šušteršič je z izjemnim nastopom v

drugem in tretjem krogu samo potrdil, da je trenutno najboljši izmed nastopajočih mojstrov v oponašanju jelenjega rukanja. Drugo mesto je zasedel lanskoletni evropski prvak, Jan Brtnik iz Češke, tretje mesto pa so sodniki prisodili Tomaszu Malinskemu iz Poljske. Skupno je slovenska ekipa v sestavi Martin Frančeskin (vodja ekipe, član LD Trstelj iz Kostanjevice na Krasu), Jože Gril (aktualni slovenski prvak, član LD Ribnica), Klemen Šušteršič (član LD Rakitna) in Pavel Nared (član LD Begunje) osvojila drugo mesto in za prvouvrščeno ekipo Slovaške zaostala le za eno točko. Tretje mesto je osvojila ekipa Češke. Drugo mesto slovenske ekipe je poleg prvega mesta Klemna Šušteršiča še dodatno razveselilo tako organizatorje prvenstva kot gledalce, v večini domačine, ki so imeli v Kostanjevici na Krki enkratno priložnost slišati najboljše evropske mojstre v oponašanju jelenjega ruka.

Evropsko prvenstvo je minilo v tekmo-

valnem duhu, brez ene same pritožbe nad izvedbo tekmovanja in sojenjem sodnikov, kar dokazuje da so vsi sodelujoči pri organizaciji tekmovanja odlično opravili svoje delo, za kar so prejeli številne čestitke udeležencev tekmovanja. Na zaključni slovesnosti, ki je bila organizirana v hotelu Grad Otočec, se je predsednik Lovski zveze Slovenije, mag. Srečko F. Kropce, zahvalil vsem sodelujočim pri organizaciji za odlično opravljeno delo in pri tem izpostavil tudi vloženi trud članov LD Kostanjevica na Krki, ki so poskrbeli za postavitve in okrasitev samega prireditvenega prostora.

Na svečani slovesnosti ob zaključku prvenstva so člani ekipe iz Litve poskrbeli za presenečenje in oznanili, da bo 14. evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja v jeseni leta 2012 v Litvi.

| ALEŠ KEGLJEVIČ, PREDSEDNIK LD KOSTANJEVICA NA KRKI

TRGATEV MESTNE TRTE

V soboto, 8. oktobra 2011, je dogodek, ki smo mu bili priča, po svoje sklenil v prijazen objem vse, ki dobro mislijo in dobro delajo. Trgatev vinske trte, potomke najstarejše trte na svetu, je vsekakor nekaj, česar noben vinogradnik Društva vinogradnikov Kostanjevica na Krki ne bi smel zamuditi. Dogodku sta prisostvovala tudi podžupan Ladi Petretič in zadnji kralj cvička Tone Unetič.

Kultura vinske trte je stara skoraj 9.000 let, v naše kraje pa so jo prinesli Rimljani. Znanost o vinogradništvu se je močno razširila v drugi polovici 19. stoletja, ko so bila ustanovljena prva strokovna društva in šole, obenem pa so začele izhajati različne publikacije za vinarje. Razvoj vinogradništva je nenadoma prekinila trtna uš, ki je popolnoma uničila vinograde. Obnova ni bila lahka, pa vendar so se ljudje, ki so verjeli v razvoj in pomembnost trte, lotili tega dela s posebno zagnanostjo in strokovnim pristopom (poiskali so ustrežnejše lege, izbirali boljše sorte, spremenili sta se obdelava in zaščita pred boleznimi). Nič pa ni moglo uničiti trte, ki se že več kot 400 let bohota na mariborskem Lentu in velja za najstarejši živi primerek žlahtne vinske trte na našem planetu – zato jo najdete tudi v znameniti Guinnessovi knjigi rekordov!

Potomke stare trte, modre kavčine ali žametne črnine, rastejo v mnogih mestih in državah, med drugimi v Avstraliji, na Japonskem, v Vatikanu, na Danskem, na severu Poljske, v Nemčiji, zori tudi v Luksemburgu, v Franciji in Švici, na Malti in v Španiji, Avstriji in Argentini.

V Sloveniji raste v več kot 30 občinah in od leta 2002 tudi v Kostanjevici na Krki, pri gradu.

Zanjo že vsa leta skrbi in jo neguje mestni viničar, Stane Tomazin, operativna dela opravlja Jože Klemenčič, vino pa je doslej negoval Franc Štokar.

Letošnje prve grozde mestne trte so obrali podžupan, predsednik društva vinogradnikov in kralj cvička, nato pa

| FOTO: FOTOARHIV DRUŠTVA VINOGRADNIKOV

so njihovo delo dokončali zbrani člani društva in drugi občani. Pregovor pravi: „Starega vina in starih prijateljev se drži,“ drugače povedano - držimo se tradicije in še naprej skrbimo za trto tako, kot smo doslej, kajti potomka najstarejše trte na svetu je zadnja leta že ponudila nekaj kapljic občinskega protokolarne vina.

| MELITA SKUŠEK

| FOTO: FOTOARHIV DRUŠTVA VINOGRADNIKOV

SREČANJE S SVOJCI IN PRIJATELJI

V Domu starejših občanov Krško je bilo v soboto, 17. septembra 2011, tradicionalno, že 13. srečanje stanovalcev s svojci in prijatelji, ki so ga pripravili zaposleni v domu. Srečanje so popestrili s kulturnim programom ter z igrami, v katerih so sodelovali stanovalci in svojci. V spomin na tradicionalna kmečka opravila, ki so od nekdaj združevala ljudi in tkala čustva medsebojne povezanosti, solidarnosti in pomoči, so se pomerili v ličkanju in ruženju koruze, prebiranju fižola in koruze ter zabijanju žebļjev. Ker za igro prehranjevanja brez rok ni bilo kandidatov, so z dobro voljo priskočili kar zaposleni in tako še bolj popestrili dogajanje.

Dom starejših občanov Krško je splošni socialnovarstveni zavod, ki svojim stanovalcem omogoča bivanje oziroma namestitev v eno-, dvo- ali večposteljnih sobah, skrbi za vzdrževanje prostorov in perila, organizirano in zdravstvenemu stanju primerno prehrano ter tehnično oskrbo, osebno pomoč, socialno oskrbo in socialno varstvo ter zelo pomembni zdravstveno nego in zdravstveno rehabilitacijo, v sodelovanju z Zdravstvenim domom Krško in zasebnimi zdravniki pa tudi osnovno zdravstveno varstvo in specialistično konzilirano dejavnost. Vse storitve v okviru osnovne dejavnosti so dopustne navzgor zaradi boljših (nadstandardnih) bivalnih pogojev, odstopanja navzdol pa zaradi bivalnih pogojev, ki so nižji od standardnih. Omenjena odstopanja vplivajo na višino cene oskrbe.

V domu je 218 stanovalcev, največ, kar tri četrtine, jih prihaja iz občine Krško, večina drugih je iz sosednjih občin Kostanjevica in Brežice, preostali pa prihajajo iz širšega okolja. V domu živi trenutno 164 žensk in 54 moških. Povprečna starost med ženskami je 82 let, moški pa so v povprečju stari 83 let. Najpogostejši razlog za prihod v dom je bolezen. V našem domu živi stanovalka, ki je pri nas že več kot 30 let, trenutno najstarejši stanovalec pa šteje 99 let in vsi se veselimo, da bomo naslednje leto praznovali njegovih 100 let.

Program dela v zavodu izvaja 110 zaposlenih. Redno sodelujejo tudi s prost-

voljci, so učna baza srednjim in visokim šolam, s CSD Krško pa kot organizacija za izvajanje splošno koristnega dela omogočajo takšno delo mladoletnim in polnoletnim osebam.

Zaposleni v domu se vsi trudijo in skrbijo za prijazen, pristen odnos z oskrbovanci ter želijo s svojim znanjem in vsak po svojih močeh na vseh delovnih področjih izvajati različne dejavnosti čim bolj kvalitetno in strokovno, vse v korist stanovalcev in njihovih svojcev. „Druženja, kot je bilo današnje, so potrebna in dobrodošla, saj je pomembno, da se o starosti pogovarjamo, spodbujamo medgeneracijsko povezovanje in pomoč drug drugemu. Zavedati se namreč moramo, da je staranje normalen pojav vsakega živega bitja. JE POT OD MALEGA K VELIKEMU, JE POT OD MLADEGA K STAREMU. Premišljati o starosti je značilno za vsakega človeka, a se vendar pri tem razmišljanju srečujemo s protislovjem življenja - vsak bi rad dočakal visoko starost, hkrati pa misel na starost zbuja v nas strah. Starost je lahko lepa. Mnogokrat je odvisno od posameznika oziroma njegove izbire, kako jo bo živel. Tako tudi prihod v dom starejših ni nujno konec vseh poti, ampak lahko pomeni začetek nove poti in novih vezi,“ pa je povedala direktorica doma Nuša Masnik.

Vsakega novega stanovalca sprejme in vključi v domsko življenje socialna delavka, ki tudi naprej skrbi za stike s svojci ali skrbniki, jim pomaga pri urejanju administrativnih zadev, jim svetuje ter

jih spodbuja pri vključevanju v družabne prireditve in domsko družabno življenje. V domu poteka dobro organizirana zdravstvena služba, ki sodeluje s fizioterapevti in z delovnimi terapevti. Takšno sodelovanje je ključnega pomena za ohranjanje zdravstvenega stanja in psihofizičnih sposobnosti stanovalcev oziroma za njihovo rehabilitacijo. V prostorih delovne terapije pa potekajo različne dejavnosti, kot so na primer izdelovanje izdelkov iz lesa in volne, vezenje prtičkov, izdelava nakita, barvanje in podobno, s katerimi si stanovalci krajšajo čas in popestrijo vsakdanjik.

V domu deluje že vrsto let tudi domski pevski zbor z imenom Sonček, ki se srečuje enkrat tedensko in se je na srečanju predstavil s tremi pesmimi, prvič pa so se na srečanju predstavili tudi člani letos nastalega pevskega zbora zaposlenih z imenom Energija.

Na srečanju se je predstavila tudi stanovalka Anica Cvelbar, ki je v samozaložbi izdala svojo pesniško zbirko z naslovom Spet spomini se budijo, vseh prisotnih se je dotaknila s prebrano pesmijo Od zibelke do groba.

S kratkim govorom sta vse prisotne pozdravili tudi predsednica krajevne skupnosti mesta Krško in dolgoletna direktorica tega zavoda Jožica Mikulanc ter direktorica občinske uprave Melita Čopar. Sklepne misli življenja v domu in vezi med stanovalci in zaposlenimi pa je v imenu stanovalcev v sproščenem nagovoru povedala stanovalka Milka Zagorc.

Kulturni del programa so v dobrem razpoloženju sklenili še s pogostitvijo in s povabilom na ponovno snidenje prihodnje leto.

| ANI NUŠA MASNIK, DIREKTORICA DSO KRŠKO

| FOTO: FOTOARHIV DSO KRŠKO

ŠOLA ni ŠALA

Zakorakali smo v šolsko leto 2011/2012

V šolskem letu 2011/12 izvajamo program devetletne osnovne šole v 9 rednih oddelkih, več kot treh (3,44) oddelkih podaljšanega bivanja, v katere je vpisanih 102 učencev, in 1 oddelku jutranjega varstva. Šolo letos obiskuje 195 učencev, kar pomeni povprečno 21,66 učenca na oddelek.

Oddelek	Število učencev (M, Ž)	Razrednik
1. r	10 + 09 = 19	Darja Janškovec, Lidija Stipanč
2. r	08 + 14 = 22	Staša Jordan
3. r	13 + 10 = 23	Katarina Zahrastnik
4. r	19 + 07 = 26	Jožica Pincolič
5. r	10 + 10 = 20	Mateja Kosovan
6. r	10 + 10 = 20	Ervin Felicijan
7. r	13 + 06 = 19	Jožica Čukajne
8. r	09 + 12 = 21	Miodrag Jevtovič
9. r	14 + 11 = 25	Metka Povše

Svet staršev

Svet staršev sestavljajo predstavniki oddelčnih skupnosti šole in oddelkov vrtca. Šteje 15 članov, predsednica sveta staršev pa je Damjana Tomšič. Za šolsko leto 2011/12 deluje v sestavi:

SKUPINA	PREDSTAVNIK	NAMESTNIK
malčki 1	Adrijana Gavrič (Tim Jordan)	Renata Kus Pisek
malčki 2	Janez Škofljanec (Luka Škofljanec)	Matej Kuhar
malčki 3	Valter Turk (Tara Turk)	Mira Repar
mlajši sredinčki	Gorazd Abram (Jakob Abram)	Kristina Titovšek
star. sredinčki 1	Barbara Kučič (Tinkara Kučič)	Mira Repar
star. sredinčki 2	Bojan Žulič (Žak Žulič)	Barbara Vidrih
1. razred	Stane Tršinar	Maja Strgar Drmaž
2. razred	Stane Tršinar	Rozalija Pucelj
3. razred	Anton Miklavž	Marjeta Jordan
4. razred	Damjana Tomšič	Nataša Unetič Tomše
5. razred	Mateja Jurečič	Jožica Lenič
6. razred	Mojca Miklavž	Alenka Zaman
7. razred	Lilja Župančič	Jožica Jurečič
8. razred	Antonija Grubar	Stanka Abram
9. razred	Martina Sintič	Jožica Lenič

Prednostne naloge v šolskem letu 2011/12

- V projektu Mreže 2 Šole za ravnatelje bomo posebno pozornost namenili razredništvu in sodelovanju s starši. Naslov dejavnosti je ŠOLSKI VIDIKI RAZREDNIŠTVA.
- V okviru različnih projektov bomo še naprej učence navajali na zdrav življenjski slog (prehrana, gibanje, skrb za okolje ...) in se s projektom TO SEM JAZ, ki ga vodi ZZV, poskušali usmeriti v razvoj mladostnikove samopodobe ter socialnih in komunikacijskih veščin.
- Trudili se bomo dosegati čim boljše rezultate na učnem in vzgojnem področju ter na tekmovanjih iz znanja in na športnih srečanjih.

Projekti v šolskem letu 2011/12

- Osnovna šola Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki bo tudi letos izvajala projekt Zavoda za šport Republike Slovenije Planica, „Zdrav življenjski slog“. Cilj projekta ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG je dodatno spodbuditi osnovnošolske otroke k oblikovanju zdravega življenjskega sloga s pomočjo dodatne športne aktivnosti in zagotoviti zainteresiranim učencem 5 ur športne aktivnosti na teden.
- Aktivno bomo sodelovali v mednarodnem projektu EKO ŠOLA, v katerem smo lani že tretjič po vrsti potrdili prejetu zeleno zastavo.
- Projekt TO SEM JAZ je preventivni program, ki je usmerjen v razvoj mladostnikove samopodobe, socialnih in komunikacijskih veščin ter drugih gradnikov pozitivnega duševnega zdravja. Program podpirajo Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za šolstvo in šport ter Zavod za šolstvo RS.
- S podobno tematiko se bomo ukvarjali tudi v projektu mreže ZDRAVIH ŠOL, v katero smo bili sprejeti leta 2009. V tem sklopu bomo izvajali tudi humanitarne akcije in si prizadevali za aktivnosti, ki bodo prispevale k zmanjšanju čezmerne telesne mase naših otrok.
- Na to se navezuje tudi akcija, ki jo bosta ob podpori EU vodila MŠŠ ter Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja. Ukrep se imenuje SHEMA ŠOLSKEGA SADJA in pomeni sofinanciranje dodatne ponudbe sadja in zelenjave ob redni šolski malici vsaj enkrat tedensko za vse učence.
- Nadaljevali bomo z izvajanjem mednarodnega projekta „Z GLAVO ZA NARAVO“, ki ga je razpisal SVRL OP IPA. Gre za čezmejno sodelovanje med Slovenijo in Hrvaško 2007-2013, vanj pa so poleg naše šole vključene še OŠ Podbočje, Cerklje ob Krki, Velika Dolina in občina Fužine s Hrvaške. Projekt je namenjen naravoslovnim vsebinam.
- V okviru razpisa za sofinanciranje projektov, namenjenih razvijanju in izvajanju novih didaktičnih in organizacijskih pristopov v osnovnem šolstvu s ciljem vzpostavitve podlag za sistemsko uvedbo novih didaktičnih pristopov, bomo v mreži desetih šol sodelovali v projektu Individualizacija in personifikacija pouka.
- Tudi letos se bomo vključili v mednarodne projekte Evropa v šoli z likovnimi in literarnimi prispevki ter projekt Pomladni dan v Evropi.
- Sedmošolci bodo vključeni v projekt Rastem s knjigo.
- V šolskem letu 2011/2012 smo se prijavili k projektu Naša mala knjižnica, ki ga vodi KUD Sodobnost in je namenjen spodbujanju branja in predstavitvi slovenskih mladinskih avtorjev na malo drugačen način. K projektu so prijavljeni učenci od 1. do 5. razreda, sodelovalo bo 113 učencev.

Izbirni predmeti

Predmetnik zadnje triade devetletne osnovne šole vključuje tudi izbirne predmete družboslovno-humanističnega in naravoslovno-tehničnega sklopa. V šolskem letu 2011/12 bomo na podlagi ponudbe in izbire učencev izvajali naslednje predmete:

	PREDMET	UČITELJ	ŠTEVILO SKUPIN/UR
Družbo-slovno-huma-nistični sklop	Nemščina 1	Mihael Bohorč/ Tanja Beber	1/2
	Nemščina 2	Mihael Bohorč/ Tanja Beber	1/2
	Nemščina 3	Mihael Bohorč/ Tanja Beber	1/2
	Gledališki klub	Metka Povše	1/1
Naravo-slovno-tehniški predmeti	Šport za zdravje	Ervin Felicijan	1/1
	IŠ - nogomet	Ervin Felicijan	1/1
	Multimedija	Miodrag Jevtović	1/1
	Računal. omrež-ja	Miodrag Jevtović	1/1
	Obdelava gradiv-les	Miodrag Jevtović	1/1
	Sodobna pripra-va hrane	Jožica Čukajne	1/1
SKUPAJ			10/13

Šolski koledar

Za vse učence od 1. do 9. razreda veljata dve ocenjevalni obdobji, in sicer:

Ocenjevalni obdobji	Trajanje	Ocenjevalna konfe-renca
Prvo ocenje-valno obdobje	od 1. septembra 2011 do 31. januarja 2012	31. januar 2012
Drugo ocenje-valno obdobje	od 1. februarja do 15. junija 2012 (9. r)	13. junij 2012 za učen-ce 9. r
	od 1. februarja do 22. junija 2012 (od 1. do 8. r)	19. junij za učence od 1. do 8. r

Organizacija šolskega dela je vezana na šolski koledar, ki ga vsako leto sprejme minister za šolstvo in šport.

1. 9. 2011	ZAČETEK POUKA
31. 10. 2011	DAN REFORMACIJE
1. 11. 2011	DAN SPOMINA NA MRTVE
2. 11. 2011–4.11. 2011	JESENSKE POČITNICE
25. 12. 2011	BOŽIČ
26. 12. 2011	DAN SAMOST. IN ENOTNOSTI
27. 12. 2011–31.12. 2011	NOVOLETNE POČITNICE
1. do 2. 1. 2011	NOVO LETO
31. 1. 2012	KONEC 1. OCEN. OBDOBJA
8. 2. 2012	SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

10. in 11. 2. 2012	INFORMATIVNA DNEVA V SŠ
20. 2. 2012–24. 2. 2012	ZIMSKE POČITNICE
9. 4. 2012	VELIKONOČNI PONEDELJEK
27. 4. 2012–2. 5. 2012	PRVOMAJSKE POČITNICE
15. 6. 2012	KONEC POUKA za učence 9. r
22. 6. 2012	KONEC POUKA za učence od 1.–8. razreda

Sodelovanje s starši

Poleg rednih tedenski in mesečnih govorilnih ur, ki smo jih predstavili na 3. četrtek v mesecu, vabimo vse starše in druge zainteresirane v četrtek, 17. 11. 2011, ob 16. 30 na strokovno predavanje antropologinje dr. Vesne Vuk Godina.

ŠOLSKA PREHRANA

Cena malice znaša: 0, 80 EUR, vsi učenci imajo subvencijo v višini 0,50 EUR.

Cena kosila: 1.–3. razred 1, 70 EUR,
4.–6. razred 1, 80 EUR,
7.–9. razred 1, 90 EUR.

Sklep sveta šole o neplačnikih

V zadnjem času se čedalje pogosteje dogaja, da starši svojih obveznosti ne plačujejo ali pa jih plačujejo z večmesečno zamudo. Največkrat ne gre za socialno šibke družine, v takšnih primerih jim pomaga tudi šolski sklad, vendar ugotavljamo številne zlorabe, saj so dolžniki običajno zelo brezbrizni, največkrat pa se podatki o njihovem finančnem stanju zelo razlikujejo od dejanskega socialno-ekonomskega stanja. Nesprejemljivo in neodgovorno se nam zdi, da kljub opominjanju in osebnim kontaktom (prošnjam, naj dolg poravnajo) in možnosti plačil na več obrokov starši obljub o plačilu ne izpolnjujejo.

Ker plačilna nedisciplina vpliva tudi na poslovanje našega zavoda, smo prisiljeni sprejeti nekaj ukrepov, s katerimi bi to preprečili. Hkrati opozarjamo, da so v skladu z 2. alineo 9. člena Zakona o šolski prehrani (Uradni list RS, št. 43/2010) starši dolžni sproti plačevati svoje obveznosti v zvezi s šolsko prehrano.

Ker večina staršev prejema tudi otroški dodatek, jih k rednemu plačevanju obveznosti v zvezi z izobraževanjem zavezuje tudi Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Ur. list RS 110/2006), ki v 65. členu določa, da se „... z otroškim dodatkom staršem oziroma otroku zagotovi dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje ...“ Neplačevanje pomeni, da ne spoštujejo zakona oziroma sredstev, ki jih prejemajo iz naslova socialnih transferjev, ne porabijo za namen, za katerega jih prejemajo. Zakon tudi določa, da „kadar obstaja velika verjetnost, da družina posamezne denarne oblike družinskega prejemka ne bo namenila za namene, ki so s tem zakonom predvideni, in bo zato ogrožena socialno-ekonomska varnost otroka, lahko center odloči, da se posamezni prejemek ne izplača v denarju, ampak v obliki konkretnih dobrin, na podlagi naročilnice za konkretno blago, plačila posameznih računov in podobno ...“ (100. člen Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih). Iz tega sledi, da bomo imena neplačnikov sporočili tudi na pristojni center za socialno delo, dolg pa v skladu z zakonom tudi sodno izterjali. Na podlagi navedenih dejstev je Svet OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki na 9. redni seji 29. 9. 2011 sprejel naslednji Sklep o neplačnikih:

1. člen

Staršem, katerih otroci obiskujejo vrtec pri OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki in katerih otroci so učenci naše osnovne šole, pa svojih denarnih obveznosti ne plačujejo redno, se za vsak plačilni opomin zaračuna 4,00 EUR.

2. člen

V primeru da kljub trem opominom dolga ne plačajo, se o tem obvesti pristojni center za socialno delo, dolžnike pa v izterjavo preda odvetniku, ki zastopa šolo.

3. člen

Starši, ki ne poravnajo obveznosti do roka zapadlosti opomina, svojega otroka za naslednji mesec ne morejo naročiti na kosilo oziroma otroku pravica do šolskega kosila usahne s prvim dnevom novega meseca.

4. člen

Sklep velja z dnem sprejetja, izvaja pa se od 3. oktobra 2011.

Prvi šolski dan

Prvi šolski dan je bil še posebej slovesen za prvošolce. Zabavala jih je Pika Flika, posladkali so se s torto, prejeli so tudi veliko darilc. Občina Kostanjevica na Krki jih je v šolo pospremila s slikanico, Picerija Otok pa s kuponom za pico. Vsem sponzorjem najlepša hvala, prvošolcem in njihovim staršem pa veliko zadovoljstva na novi življenjski stopnički.

SPREJEM PRVOŠOLCEV | FOTO: FOTOARHIV OŠ JOŽETA GORJUPA

Naši učenci četrti v državi

29. 9. 2011 je v Kostanjevici na Krki (na igriščih na mivki) potekalo državno prvenstvo osnovnih šol za učence v odbojki na mivki. Sodelovalo je osem ekip, ki so se do finalnega turnirja prebile prek treh kvalifikacijskih turnirjev. Med najboljšimi ekipami je tekmovala tudi naša, ki so sestavljali: Gregor Štefanič, Martin Sintič, Urban Simončič, Jurij Strgulec, Jan Strajnar in Erik Grubar. V skupini štirih ekip so se uvrstili na drugo mesto in si priigrali polfinale. V polfinalu so bili od naših boljši kasnejši prvaki, OŠ Kanal. Tako so se v tekmi za tretje mesto pomerili z ekipo OŠ Šempeter v Savinjski dolini. Boj za bronasto medaljo je bil odprt vse do konca, ko so naši nesrečno izgubili z rezultatom 2:1, zadnji set 16:14.

Končni vrstni red:

1. mesto: OŠ Kanal
2. mesto: OŠ Dušana Flisa Hoče
3. mesto: OŠ Šempeter v Savinjski dolini
4. mesto: OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki
5. mesto: OŠ Šentjernej
6. mesto: OŠ Frana Albrehta Kamnik
7. mesto: OŠ Maksa Pečarja Ljubljana
8. mesto: OŠ Lucija

Predtekmovanje malih sivih celic

Ker so bili naši učenci lani zmagovalci predtekmovalne skupine MSC za Posavje, Dolenjsko in Belo krajino in četrti v Sloveniji, je bil letos ta izbor na naši šoli. 22. septembra so se med 31 ekipami pomerile tudi tri naše, dve od njih sta se uvrstili med osmerico najboljših, a jima žal preboj na snemanje v Ljubljano ni uspel. Kljub vsemu jim čestitamo za pogum.

MALE SIVE CELICE | FOTO: FOTOARHIV OŠ JOŽETA GORJUPA

Srečanje predstavnikov otroških parlamentarcev

V ponedeljek, 3. 10. 2011, smo se ob tednu otroka predstavniki naše šole udeležili srečanja otroških parlamentarcev posavskih osnovnih šol, ki ga je organizirala ZPM Krško. Letos je 50. obletnica slovenske bralne značke. V ta namen je potekala okrogla miza na temo „Pojdiva s knjigo v svet“. Na srečanju na Osnovni šoli Jurija Dalmatina nas je pozdravil krški župan Franci Bogovič. Gostja okrogle mize je bila prikupna pisateljica iz domačih logov Maruša Mavsar. Ob koncu srečanja smo si otroški parlamentarci med seboj izmenjali knjige.

SREČANJE PREDSTAVNIKOV OTROŠKIH PARLAMENTARCEV
| FOTO: FOTOARHIV OŠ JOŽETA GORJUPA

Kulturni dan v Galeriji Božidar Jakac

Učenci 2. razreda so v petek, 30. 9. 2011, obiskali Galerijo Božidar Jakac. Ogledali so si stalno zbirko Toneta Kralja in v njej opazovali posamezna likovna dela ter spoznavali osnovne likovne pojme (slika, kip, relief, grafika, ilustracija). Po končanem ogledu so izvedli tudi delavnico, v kateri so s pasteli risali ilustracijo po pravljici o vilah čestitkah. Tretješolci pa so preživeli ustvarjalen dan v Galeriji Božidar Jakac 4. oktobra. Z kustosinjo pedagoginjo Heleno Rožman so si najprej ogledali razstavo Zorana Didka. Opazovali so

njegova dela in ob njih spoznavali likovne pojme. Nato so v likovni delavnici spoznali grafično tehniko suha igla. Iz matric, na katere so nanесли posebno barvo in jih odtisnili v stiskalnici, so nastale čudovite grafike, vredne pozornosti in razstave.

KULTURNI DAN V ZBIRKI ZORANA DIDKA V GALERLJI BOŽIDAR JAKAC
| FOTO: FOTOARHIV OŠ JOŽETA GORJUPA

Jesenski športni dan na razredni stopnji

Učenci razredne stopnje so imeli v četrtek, 29. 9. 2011, jesenski pohod na Male Vodenice. Pot nas je vodila preko Zaboršta, Babjaka in Kočarije do Malih Vodenic, kjer smo se po uri in pol hoje ustavili na prijetni razgledni točki in tam pomalicali.

Pot smo nadaljevali do cerkve Marije tolažnice, od tam pa smo se spustili v dolino, šli skozi Ivanjše in Grič, nato pa mimo gradu nadaljevali do šole.

Nagradni izlet

V sredo, 28. 9. 2011, so se naši učenci udeležili nagradnega izleta, ki ga je pripravilo podjetje Kostak d. d. Učence so nagradili za uspešno sodelovanje preteklo šolsko leto, za skrb in požrtvovalno okoljsko delo, za pomoč pri skrbnem odnosu do okolja ter za sodelovanje na Eko tržnici, ki je bila v mesecu maju.

Najprej smo si vodeno ogledali HE Vrhovo, nato pa v Celju še Regijski center za ravnanje z odpadki. Ob vračanju domov smo se ustavili v Termah Olimia v Podčetrtku, kjer nas je čakalo triurno kopanje in uživanje v zadnjih toplih jesenskih dnevih.

| MELITA SKUŠEK

Vrtec v šolskem letu 2011/12

Septembra je vrtec odprl vrata v novo šolsko leto. Vanj je zakorakalo veliko število malčkov, mnogi so vrtčevska vrata prestopili prvič. Že drugo leto zapored deluje v vrtcu šest vzgojnih skupin iz obeh starostnih obdobj, vključenih pa je rekordno število otrok, kar 101. Žal smo bili zaradi prostorske stiske prisiljeni 12 otrok odkloniti. Ti čakajo na prosto mesto v vrtcu. Ker je v njem prostora le za tri od skupno šestih skupin, so tri vzgojne skupine nastanjene v šoli, kar povzroča organizacijske težave vrtca in šole. Zaposleni v vrtcu si srčno želimo novega vrtca, ki bo organizacijsko, prostorsko in vsebinsko omogočil kakovostno izvajanje predšolske vzgoje, šoli pa ponovno pridobitev prepotrebnih učilnic in garderob.

| ANA PEČAR

Rožice v septembru

V septembru so otroci iz skupine Rožic, ki jo vodita Maja Škulj in Katja Petretič, spoznavali nove prijatelje ter novo okolje. Vsi so se medsebojno trudili, da bi se v vrtcu počutili prijetno in sproščeno. Spoznavali so pravila, ki jih morajo v skupini upoštevati, in jih vsakodnevno utrjevali. Hodili so na sprehode, kjer so pozorno opazovali spremembe v naravi ter se igrali na plezalih in v peskovniku. Ličkali so koruzo, ličkanje pa shranili za ustvarjanje. Skupaj z Mavričnimi palčki in Mavričnimi ribicami so proslavili prihod jeseni in pripravili delavnice. Otroci so prehajali iz sobe v sobo, se igrali in v vsaki igralnici izdelali izdelek – potiskali so ježka, oblikovali ježka iz testa in izdelali rožico iz ličkanja. Na dolgem sprehodu čez Štangrabe in Slinovce so preizkusili svojo orientacijo in opazovali mesto. Ležali so na travniku in opazovali zbiranje lastovk ter se pogovarjali o njihovem načinu življenja. Na travniku so opazovali življenje skozi povečevalno steklo – hroščke, mravlje, stonoge, pajke, kobilice, metulje ... Opazili so tudi veliko različnih ptic – čaplje, vrane, srake, kose, vrabčke, škorce, divje race, labode, kanje ... Uživali so v lepoti pokrajine in si vzeli čas za sproščeno igro. Pa še mnogo zabavnega se je dogajalo v septembru!

| ANA PEČAR

ROŽICE V SEPTEMBRU | FOTO: FOTOARHIV OŠ JOŽETA GORJUPA

Kostanjev piknik v vrtcu Kostanjevica

V četrtek, 13. 10. 2011, smo v kostanjeviškem vrtcu pripravili kostanjev piknik z delavnicami.

Otroci in njihovi starši so se v delavnicah srečali z različnimi tehnikami ustvarjanja (monotipija, pihanje barve s slamico, lepljenje jesenskega listja).

Po končanih delavnicah smo se posladkali s pečenim

kostanjem, otroci so imeli možnost igre na igralih, starši in vzgojiteljice pa smo sproščeno poklepetali. Po končanem pikniku smo prišli do spoznanja, da so skupna druženja v sproščnem vzdušju pomembna za medsebojne odnose v družbi in da se naslednjo jesen zopet zberemo.

| KATJA PETRETIČ

KOSTANJEV PIKNIK | FOTO: FOTOARHIV OŠ JOŽETA GORJUPA

JESEN V GALERIJ BOŽIDAR JAKAC

BLAŽ VEHOVAR | FOTO: MATEJ JORDAN

DENIS SENEGAČNIK | FOTO: MATEJ JORDAN

Po kratkem poletnem zatišju v avgustu se je septembra veter ponovno ujel v jadra razstavne dejavnosti Galerije Božidar Jakac.

9. septembra smo v Lamutovem likovnem salonu odprli vrata bienalni razstavi Pogled na likovno umetnost Slovenije POGLED 6 Slovenija: Jaz, tukaj, zdaj. Zamisel in pomen bienalne razstave je na odprtju predstavila kustosinja Galerije Božidar Jakac Barbara Rupel. Bienalna razstava Pogled na likovno umetnost Dolenjske, Bele krajine in Posavja je po desetih letih prerasla svoje ustaljene okvire in se sedaj širi na teritorij celotne Slovenije. Zasnova razstave temelji na izhodiščih prvotne bienalne razstave Pogled s pomembno razliko v tem, da odslej pri izboru del sodelujejo posamezni kustosi večine pomembnejših slovenskih regionalnih galerij (9), ki redno spremljajo razvoj sodobne likovne umetnosti.

Vloga vsakega kustosa je bila ta, da je na določeno temo izbral po eno likovno delo iz zadnjih dveh let dveh umetnikov iz okolja delovanja galerije. Na razstavi so z glasovanjem vseh sodelujočih kustosov izbrali posamezno delo, katerega avtor je nagrajen s samostojno razstavo v naslednjem letu (tokrat Uroš Weinberger). Tako skupinska bienalna razstava kot tudi razstava nagrajenega umetnika bosta na ogled v vseh galerijah, ki sodelujejo pri razstavi.

Tema razstave je opredeljena z naslovom „Jaz, tukaj, zdaj“ in je vezana

na umetnikovo aktualno intimno doživljanje samega sebe in okolja, v katerem živi.

Z izbranim delom so se predstavili Du-bravko Baumgartner, Vesna Blagotinšek, BridA/Sendi Mango, Jurij Pavlica, Tom Kerševan, Robi Caglič, Ana Čigon, Andreja Džakušič, Milan Golob, Maja Hodošek, Jurij Kalan, Anja Kranjc, Gani Llallosi, Martina Mihoković, Maja Pučl, Jože Slak, Natalija Šeruga, Marko Tušek, Tanja Vergles in Uroš Weinberger.

Slovenske regionalne galerije, ki sodelujejo pri projektu, in njihovi kustosi - selektorji razstavljenih likovnih del: Galerija Božidar Jakac, Kostanjevica na Krki - Barbara Rupel / Galerija Murska Sobota - Robert Inhof / Galerija sodobne umetnosti, Celje - Irena Čerčnik / Galerija Velenje - mag. Milena Koren Božiček / Gorenjski muzej, Kranj - dr. Damir Globočnik / Koroška galerija likovnih umetnosti, Slovenj Gradec - Katarina Hergold / Mestna galerija Nova Gorica - Pavla Jarc / Obalne galerije Piran - Majda Božeglav Japelj / Umetnostna galerija Maribor, Meta Kordiš.

V času pisanja prispevka je razstava na ogled v galeriji v Mestni hiši in v galeriji v Prešernovi hiši v Kranju, pri nas pa se s slikami in kiparskimi objekti predstavlja akademski slikar Blaž Vehovar. Diplomant beneške Akademije lepih umetnosti deluje v skupini mladih ustvarjalcev, ki si je nadela ime CYP2C9. Dr. Andrej Smrekar je v spremnem katalogu zapisal: „Njegove

stvaritve preveva neka posebna liričnost, ki izhaja iz kontrasta med grobo tehniko, banalnostjo raznorodnih predmetov ter materialnostjo površin in delikatnostjo učinkov, ki jih dojemamo kot močno čustvovanje. Materiali in predmeti pogosto delujejo tudi kot znaki in se pridružujejo grafitom kot posredovalci sporočila.“ V preteklih letih se je Vehovar že predstavljal v Posavju, s tokratno razstavo pa prihaja tudi med obiskovalce Galerije Božidar Jakac. Glasbeni program na odprtju sta sooblikovala violinistka Mojca Menoni Sikur in violončelist Martin Sikur. Razstavo pa je zaradi odsotnosti župana Občine Krško, Franca Bogoviča, odprla vodja oddelka za urejanje prostora in varstvo okolja Občine Krško, Simona Lubšina.

V prostorih lapidarija pa so od 16. septembra postavljena slikarska dela Denisa Senegačnika. Razstava je plod sodelovanja med Galerijo Božidar Jakac in Galerijo Velenje. Zadnja je v lanskem letu gostila našega slikarja Jožeta Marinča. Kustosinja razstave, mag. Milena Koren Božiček, je med drugim v katalog razstave zapisala: „Pri prostorski postavitvi kostanjeviškega lapidarija gre za Senegačnikovo avtorsko postavitev, ki je v prvi vrsti usmerjena v povezave in dialoge s posameznimi prostori znotraj obstoječega. S svojimi intervencijami vse te združuje v skupni podobi, ki jo sestavljajo posamezne bolj ali manj poudarjene sestavne enote.“ Ob zapisanem

velja izpostaviti domišljeno postavitev slik v prostor in ne na steno. Slike tako v prostoru lebdi in s tem omogočajo sobivanje močnih razstavnih prostorov in umetniških del.

Senegačnik od leta 2002 deluje kot samostojni ustvarjalec in je prejemnik nagrad in priznanj za dosežke na likovnem področju. Od leta 1998 razstavlja v Sloveniji in tujini, trenutno pa živi in dela na Sri Lanki. Razstava „Bloody Mary“, Magična neprivlačnost, je na ogled do 6. novembra 2011.

Med najbolj pričakovanimi razstavami, ki jih pripravljamo v Galeriji Božidar Jakac, so nedvomno specifične postavitve v nekdanji samostanski cerkvi. Letošnja druga pa je bila (tudi zato, ker se z njo predstavlja domač umetnik, Uroš Abram) deležna še posebne pozornosti, kar je pokazal tudi zelo dober obisk odprtja 30. septembra 2011. Kar sedem

let je minilo, odkar je v tem prostoru razstavljal zadnji Kostanjevičan, Jože Marinč. Lahko upamo, da v prihodnje pavza med domačimi umetniki ne bo tako dolga, saj je v tem trenutku kar nekaj mladih, ki si krčijo svoje poti na področju umetnosti. Uroš Abram je kot učenec kostanjeviške šole živel z likovno umetnostjo že od malega, s študijem na praški FAMU pa je uokviril svoja iskanja na področju fotografije, s katero leto dni po zaključku študija - lahko bi rekli, skozi velika vrata tega specifičnega razstavišča - vstopa tudi v naš kulturni prostor.

Odpertju razstave Telo. Made in me, ki bo na ogled do 27. novembra 2011, je z izvedbo Gounodove Ave Marije dodala posebno noto Vesna Zornik, ki je nedvomno med najbolj prepoznavnimi pevkami v slovenskem prostoru in glavna vokalistka zasedbe Katalena. Ob razstavnih programih v jesenskih

mesecih poteka tudi bogata izobraževalna dejavnost, saj je Galerija Božidar Jakac v tem času dobro obiskana s strani šolskih skupin, ki imajo ob ogledu praviloma tudi ustvarjalne delavnice. Ob teh so potekale še Ustvarjalnice; delavnice, ki jih organiziramo dvakrat mesečno v popoldanskem času. Po pavzi v zimskem obdobju, ki je zaradi neogrevanih razstavnih prostorov ustvarjanju in spoznavanju likovnih zbirk manj prijazno, bomo domače in okoliške otroke v Galerijo Božidar Jakac ponovno povabili v aprilu 2012, ko bomo gotovo odprli tudi že novo razstavno sezono.

Kljub temu da smo s predstavljenimi razstavami zaključili letošnjo razstavno sezono, pa ste vedno vladno vabljeni v bogate stalne likovne zbirke Galerije Božidar Jakac!

| HELENA ROŽMAN, MUZEJSKA SVETOVALKA

UROŠ ABRAM - BODY. MADE IN ME

Ob instalaciji fotografij Uroša Abrama v kostanjeviški samostanski cerkvi se soočimo s tremi problemi, ki jih je treba nekoliko pojasniti: prvi je naslov razstave, drugi je tehnika, ki jo sicer opisujemo kot fotografijo, in tretji je zasnova postavitve v nekdanj posvečenem prostoru.

Ime smo ohranili v angleščini zato, ker je danes že stalnica povsod po svetu v 21. stoletju, tako kot je Coca-Cola. Made in USA je do danes morda vsaj statistično izpodrinil Made in Taiwan ali Made in China, še vedno pa označuje industrijske izdelke množične proizvodnje. Uroš Abram ga je privzel kot ironijo današnje obsedenosti s trošenjem in nam želi sporočiti, da je telo, ki ga je izdelal v sebi, podoba, enkratna in neponovljiva, in je povsem njegova osebna stvar. Ta podoba je stvaritev njegovega telesa.

Kako je ustvaril to podobo? Uroš je po svojem poslanstvu fotograf. Uporabil je princip camere obscure, princip zato, ker tisto renesančno črno skrinjico, dobesedno sobo, nadomešča njegova ustna votlina. V fotografski temnici si namreč med meljake vtakne kos fotografskega papirja, med ustnice stisne pokrovček s predrtno in nato pred motivom odpre luknjico, da eksponira fotografski papir. Čas ekspozicije lahko traja tudi po več minut. Postopek terja kar nekaj izkušenj z usmerjanjem

kota odprtine in z določanjem dolžine ekspozicije, fizičen napor, saj je njegovo telo aparat in stativ hkrati, in ustrezno pripravo modela ali motiva. Pri razvijanju filma ostanejo na papirju njegovi prstni odtisi in sledovi slin, kar ima izjemen simbolni učinek. Prstni odtis in DNK sta najbolj zanesljiva označevalca individualnosti v zahodni civilizaciji.

S fotografijo lahko poimenujemo njegove stvaritve v omejenem smislu. Najpronicljiveši med teoretiki fotografije, Roland Barthes, pravi, da je smisel fotografije referenca, ki se nanaša na čas in ne na predmet. Fotografija je ustavljen trenutek, nečesa, kar je v nekem trenutku bilo. Obrnjena je nazaj in zato nima katarzične moči. Vedno jo beremo z zavestjo, da tistega, kar nam kaže, najverjetneje ni več. Podaljšani čas Abramove ekspozicije, vsi postopki priprave in izdelave podobe pa se seštejejo v posebno tehniko, v kateri tudi ključni označevalci - prstni odtisi in kapljice slin postanejo del procesa in tudi po ekspoziciji še vplivajo na estetski učinek celote. Abramova fotografija je zato tehnično sicer fotografija, njen učinek pa je bolj podoben tradicionalni štafelajni sliki. Akti, ki jih gledamo na razstavi, nimajo nikakršne referenčne vrednosti. Posneta podoba ne odseva kakega dejanskega stanja. Beremo jo v skladu z vzpostavljenimi umetnostni-

mi kodi. Kar mi razberemo kot figuro v gibanju, v saltu, je posneto kot ležeča figura v skrčeni pozi, v kateri je morala vztrajati negibno nekaj minut.

Tako oblikovan akt, ki nam predstavlja estetizirano podobo golega človeškega telesa, je Abram postavil v prostor, ki je bil zgrajen kot sakralni prostor za liturgično rabo. Postavitev je polemična in je na prvi pogled videti banalna in provokativna. Banalna zato, ker insinuira nereflektirano provokacijo - svetoskrunstvo. Polemična hoče biti, za to pa ima Abram intimne razloge, ki zadevajo njegovo identiteto, oblikovanje osebnosti in kritični pogled na sakralni prostor in na njegov decorum, ko je bil vanj postavljen s krstom.

Svetoskrunstvo pomeni spremeniti sveto v njegovo nasprotje. Na simbolni ravni v današnji kulturni izkušnji bi to ponazorili z na glavo obrnjenim razpelom. Tloris te cerkve ima obliko križa. Namenjen je simbolni poti vernika iz kaosa zunanega sveta k zveličanju. Kaos je v srednjeveški cerkvi nazorno predstavljen z upodobitvijo poslednje sodbe na zadnji steni, na nasprotni strani cerkve pa je oltar, v katerem vedno stoji akt - Corpus Cristi, ki ga vernik prejme z evharistijo. To odrešenjsko os je Abram obrnil tako, da je na mesto poslednje sodbe postavil ženski akt, v oltarni kompoziciji pa je

obdržal formo križa s štirimi skupinskimi podobami aktov, kot nekakšno antipodobo golote v peklju poslednje sodbe. Rotacija odrešenjske snovi ni toliko dosledna, da bi jo lahko označili preprosto z blasfemijo.

Postavlja nam drugačno tezo in, če hočete, nov odrešenjski scenarij. Corpus Cristi je podoba utelešenega Boga, žrtvovanega z načinom kaznovanja, ki podaljšuje agonijo kot odkupnino za izvirni greh, evfemizem ne le za spoznanje, temveč za karnalno spoznanje, za užitek, ki ga daje telo. Božja žrtev brezmadežno spočetega in z užitkom neomadeževanega telesa je metafora življenjske norme in obluba vstajenja v večno življenje. Bog je privzel človeško telo in ga z muko odložil kot nepotrebno breme. Golo telo je v krščanskem svetišču mogoče doživeti samo skozi bolečino.

Abram ne zavrača telesa trpljenja, vendar vztraja, da je to neločljivo od telesa užitka. V času, ko se odnos do telesa in razumevanje telesa drastično spreminjata, je razmislek o telesu neizbežen, saj ga znanstveniki, inženirji in mediji preoblikujejo v nepredstavljive različice. Spreminjanje telesa v lepotni kirurgiji, fenomen „rezervnih delov“, kloniranje, tehnične naprave, ki privzemajo funkcije organov ali prevzemajo sklope operacij in postopkov, kakršne je nekdanje omogočalo samo telo, ter mehanizirana in nadgrajena telesa junakov iz znanstvene fantastike in iz virtualnega sveta: vsiljuje se vprašanje, ali telo, kakor smo ga poznali doslej, sploh še obstaja.

Iz tega kaosa in negotovosti išče Abram pot do njega skozi svoje lastno telo. Regresija h cameri oralis ni nič drugega kakor želja, da bi odstranil vse civilizacijske vmesnike in zabeležil neposredno in v naravni luči čudovite izrazne obline telesa. Abramova arkadijska vizija nas nagovarja k doživljanju telesa, obvarovanega pred podivjanimi kapitalističnimi transformacijami, ki so vse bolj nepredvidljive in strašljive. Skušaja nas spomniti, da je telo še vedno izjemno sredstvo zavedanja sveta, radoživo, erotično, minljivo, neponovljivo in zato nedotakljivo. Kot posebno dragocena vrednota mora zato imeti prostor v območju svetega. Avra sakralnega prostora ga dviga k ponovni posvetitvi.

Na koncu mi dovolite še nekoliko bolj osebno noto. Menim, da se je Kostanjevica s to Abramovo razstavo povzpela stopnico višje v svojem kulturnem poslanstvu. Od sedaj naprej Kostanjevica ni samo organizator in prireditelj nacionalno pomembnih dogodkov, temveč prispeva v nacionalno zakladnico slovenske kulture z lastnimi močmi. Cela vrsta mladih Kostanjevičanov se uveljavlja v gledališču, na področju grafičnega oblikovanja, likovnega ustvarjanja in še kje. Zdaj je pred nami v enem najprestižnejših slovenskih razstavnih prostorov razgrnjeno delo tu rojenega, tu vzgojenega in še vedno tu delujočega mladega umetnika. Rasel

je med nami, tako ali drugače se je dotaknil mnogih izmed nas in danes s ponosom gledamo njegovo delo. Dragoceno sporočilo je v njegovi zgodbi odraščanja. Ne trudimo se spametovati svojih otrok. Časi so trdi in spametovalo jih bo življenje. Ne silimo jih, naj uresničujejo naše sanje, imeti in uresničevati morajo svoje. Naša naloga je, da jih pri tem spodbujamo. Vredni so toliko zaupanja, kot smo ga vredni sami, in če bomo verjeli v njihove sanje, nam njihovo uresničenje podari največje veselje.

| ANDREJ SMREKAR

| FOTO: UROŠ ABRAM

KNJIŽNICA VABI

PRAVLJIČNE URICE PRI KOSTANJEVEM ŠKRATU

Kostanj je že skoraj ves popadal z dreves in jesenski vetrček je v eni posebni prebudil tudi ljubega prijatelja naših malčkov – Kostanjevega Škrata, ki se je vrnil v kostanjeviško knjižnico. To drobno, nasmejeno bitje bo tudi letos s čarobnimi pravljicami razveseljevalo otroke vsak torek ob 17. uri v knjižnici.

VOJNA TERORJA – predstavitev/pogovor ob knjigi
Boštjan Videmšek in Jure Eržen
Petek, 4. novembra, ob 18. uri v Gostilni Kmečki hram Kostanjevica
Delova novinar Boštjan Videmšek in fotograf Jure Eržen sta skoraj eno, ko v živo poročata iz vojne, ki je ubila sto tisoče ljudi, sprla civilizacije, zamajala imperij in svetovno gospodarstvo, hkrati pa vzpostavila platformo tretje svetovne vojne – vojne za energetske vire in vodo. Vojna terorja je poročilo pričevalcev, ki sta zadnje desetletje preživela na bojiščih novega časa: v Iraku, Afganistanu, Gaazi, Pakistanu, Darfurju, Somaliji, Demokratični republiki Kongo. V njunih zgodbah glavne vloge igrajo tisti, na katere režiserji vojne najprej pozabijo – mali

ljudje. Pogovor o aktualnih temah, z dvema, ki jih doživljata od blizu.

KAKŠNE OTROKE SI ŽELIMO IN KAJ DELAMO, DA TO POSTANEJO?

Dr. Vesna Vuk Godina
Četrtek, 17. novembra, ob 17. uri v OŠ Kostanjevica na Krki
Na predavanju, ki ga organiziramo v okviru delovanja Točke vseživljenjskega učenja v knjižnici, bo dr. Vesna Vuk Godina, profesorica, priznana socialna in kulturna antropologinja in kritična kolumnistka spregovorila o temeljnih problemih v današnji vzgoji in socializaciji mladih, o »rezultatih« sodobnih vzgojnih procesov in posledicah tovrstne vzgoje in socializacije za otroke, mladostnike, odrasle in za celotno družbo.

NEKAJ DIVJEGA

Dario Cortese
Sreda, 23. novembra, ob 18. uri v Gostilni Kmečki hram Kostanjevica
Dario Cortese je znani publicist, avtor številnih člankov in knjig o enostavni in naravni prehrani ter raziskovalec divjih rastlin in receptov za njihovo pripravo. Na predavanju, ki bo vabilo na pomladanske »terenske« delavnice, bo postregel z zanimivimi

prigodami iz sveta divje hrane: katere rastline so užitne, kje rastejo, kako jih nabiramo, na kaj moramo pri tem paziti, kako jih pripravljamo ... Kot pravi sam, spomnil nas bo, česar še nismo pozabili.

TOČKA VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA V KNJIŽNICI

V knjižnici se začenja že četrto leto uspešnega delovanja točke, zato vas vabimo, da sive jesenske dni poživite tudi v naši družbi. Poleg zgoraj napovedanih predavanj, vas vabimo na tečaj ANGLEŠČINE, ki ga vodi Julijana Kosinac in je vsako sredo dopoldne ob 9.30 v knjižnici, 3. novembra popoldne se bodo ponovno začela ustvarjalna ROČNA DELA z Marijo Molan. Družili se bomo vsak četrtek od 16.30 naprej. Seveda ne bo šlo brez PONEDELJKOVIH POHODNIKOV, ki bi jih verjetno mnogi najbolj pogrešali. Prvi pohod bo 31. oktobra, ob 9.00 izpred kostanjeviške knjižnice. Potem pa vsak zadnji ponedeljek ...

Pred nami so krajši dnevi in daljši večeri. Naj vam bo lepo, če rabite branja ali znanja se pa oglasite v knjižnici!
| ALENKA ŽUGIČ JAKOVINA

POGOVOR Z NOVINARJEM DELA BOŠTJANOM VIDEMŠKOM
| FOTO: MATEJ JORDAN

PONEDELJKOVI POHODNIKI V PREJŠNJI SEZONI
| FOTO: FRANC BAKŠIČ

STANISLAVA GAJŠEK, POROČENA ŠOBA, IZ NEKDANJE UČITELJSKE ULICE V NAŠEM MALEM MESTU

Po podatkih iz Krajevnega leksikona Dravske banovine je leta 1937 v mestu Kostanjevica na Krki živelo 450 prebivalcev. V takratno občino z istim imenom pa so spadala, razen današnjih osemindvajsetih, še naselja Frluga, Gradinje, Mladje in Prušnja vas. Med prebivalci mesta, ki so dajali utrip vsakodnevnemu življenju in bili aktivno vključeni v raznovrstne dejavnosti, so bili med glavnimi protagonisti učitelji. Ko se s Kambičevega trga odpravimo na Ulico talcev, vodi pot na desno v ulico, ki jo lahko imenujemo kar učiteljska, saj so pred 2. svetovno vojno iz Jelšnikove, Gajškove in Jankovičeve hiše prihajali učitelji. 6. februarja 1936 sta nastopila službo v osnovni šoli Stanko in Staša Gajšek, na Senovo pa sta bila z dekretom predstavljena zakonca Debevc. Tega leta je osnovno šolo obiskovalo 438 otrok, med njimi 209 deklic in 229 dečkov. Šolski upravitelj Janez Pirnat je bil 10. novembra 1937 upokojen in razrešen službe na ljudski šoli v Kostanjevici. Odšel je v pokoj in se preselil v Ljubljano, kjer je 30. novembra istega leta umrl. Učitelj Gajšek Stanko, ki je bil z odlokom kraljeve banske uprave postavljen za začasnega šolskega upravitelja in je nastopil službo ravnatelja 15. oktobra 1937, je v šolsko kroniko zapisal: „Dobremu upravitelju ohranimo časten spomin.“ Meseca decembra 1937 je bila izvedena elektrifikacija Kostanjevice in električne luči so osvetlile tudi prostore osnovne šole. Z električno razsvetljavo in imenovanjem novega upravitelja je mesto res dobilo več svetlobe, toda nad Evropo so se v tridesetih letih prejšnjega stoletja, ko je Hitler v Nemčiji prevzel oblast, začeli zgrinjati temni, zlovešči oblaki. O življenju v Kostanjevici na Krki pred 2. svetovno vojno, takratni šoli, svoji učiteljski družini in sebi mi je pripovedovala gospa Staša Šoba, ki je bila tudi sama učiteljica. Že moja stara starša sta delovala v prosveti, začenja svojo pripoved gospa Staša Šoba, iz tretje generacije učiteljev družine Gajšek. Službovala sta v Bučah, kjer je bil ded upravitelj, babica pa je učila ročna dela. Upokožitev sta dočakala v Dobovi. Med njunimi tremi otroci sta se dva odločila za učiteljski poklic. Moj atek Stanko, rojen leta

1903, je med 1. svetovno vojno obiskoval učiteljske v Mariboru. V mestu ob Dravi je bilo čutiti precej nacionalnih trenj in celo sovraštva med slovenskimi in nemškimi dijaki. Pripovedoval mi je, da je primanjkovalo hrane in da je bil večkrat lačen kot sit. Hodil je na tržnico, kjer so branjevke z Dravskega polja prodajale različne dobrate. Najbolj vabljeni in dišeči so bili koruzni hlebčki, ki pa jih je največkrat, ko je prišel na vrsto, zmanjkalo. Večkrat ga je rešila ena od kmetic, ki so prodajale hrano na trgu. Pod prt, s katerim je prekrila koš iz vrbovega šibja, je skrila nekaj dišečih, hrustljavih hlebčkov. Ko so kupci pokupili, kar je bilo naprodaj, in odšli, je le prišel do tako zelenih dobrot. Šolanje na učiteljsku je nadaljeval tudi po 1. svetovni vojni, že v času Kraljevine SHS. Takrat se je v mesto priselilo veliko oficirjev nove jugoslovanske vojske, Slovencev iz okupirane Primorske in emigrantov, ki so pribekali po oktobrski revoluciji iz Rusije. Pripovedoval mi je, da se je nekega dne na učiteljsku zglasil ruski pravoslavni duhovnik in zaprosil ravnatelja, naj mu preskrbi nekaj dobrih pevcev, ki bi peli pri pravoslavnem bogoslužju v cerkvi. Med izbranci je bil tudi on, ki je za petje v cerkvi prejemal kar spodobno plačilo. Spominjam se, da nam je še doma v Kostanjevici večkrat prepeval ruske pesmi, ki se jih je naučil v pevskem zboru. Atekovo prvo službeno mesto je bilo na Senovem, kjer je učil še v leseni baraki. Vrata nove šole so se za številne učence Senovega, ki je dobesečno zraslo na premoğu, odprla leta 1929. V kraj je prišlo tudi precej mladih priseljencev od drugod, ki so imeli veliko otrok. Na tem delovnem mestu sta se spoznala z mojo mamo, se zblížala in avgusta 1929 poročila. Kljub temu da sem se rodila 13. junija 1930 v Kostanjevici na Krki, imam na šestletno bivanje na Senovem najlepše spomine. Stanovali smo na podstrešju senovske osnovne šole in opazovali kraj skozi okna na frčadah. V šoli je bilo veliko učencev, sama pa sem obiskovala otroški vrtec, ki so ga na Senovem odprli že v tridesetih letih prejšnjega stoletja. Namenjen je bil malčkom rudarskih družin. Ko sem dopolnila tri leta, se je naša družina

povečala še za enega člana. Tudi brat Stanko je bil rojen v Kostanjevici. Stari oče po materini strani, Ivan Gerlovič, je bil stražmojster v Škofji Loki, kjer je spoznal svojo prihodnjo ženo Roziko. Že v času Avstro-Ogrske sta kupila hišo v Kostanjevici na Krki, kamor sta se tudi preselila. Stara mama je večkrat godrnjala: „Tako lepo hišo smo imeli v Škofji Loki, pa smo jo prodali in kupili tole vlažno v Kostanjevici.“ Stari oče je bil v Kostanjevici večkrat župan in ravnatelj Občinske hranilnice in posojilnice, ki je bila v prostorih nekdanje pošte, na Kambičevem trgu 5, in so jo gradili med njegovim županovanjem. Ker pa so morali precej varčevati z denarjem, je temu primerno tudi gra-

FOTOGRAFIJA DRUŽINE GERLOVIČ IN GAJŠEK PRED DOMAČO DRVARNICO, LETA 1934. STOJITA MAMA IN ATEK, STANA IN STANKO GAJŠEK, SEDIJO STARI OČE IVAN IN STARA MAMA ROZA GERLOVIČ IN SESTRA STARE MAME MICI SADAR Z BRATOM STANČEKOM. SPREDAJ NA PRUČKI SEDI ŠTIRILETNA STAŠA. | FOTO: TANČKA

SPOMIN NA BIRMO 1. MAJA 1938. OSEMLETNA STAŠA V SPREMSTVU OČETOVE SESTRE IN BOTRE MINKE, OČETA STANKA IN MLAJŠEGA BRATA STANČEKA NA TA MALEM PLAC. | FOTO: JUSTI, LJUBLJANA

jena. Bil je zvest telovadnemu društvu Sokol, prijatelj dr. Ivaniševića in dr. Oražna, zaveden Slovenec in Jugoslovan, kar mi je zapisal tudi v spominsko knjigo. Še danes slišim njegove besede: „Staša, ti nisi samo Slovenka, si tudi Jugoslovanka, predvsem pa se trudi, da boš dober človek.“ Leto po smrti starega očeta leta 1935 smo se preselili v Kostanjevico.

Stanovali smo nad frizerjem Tančakom v Maurerjevi hiši na Ta velikem plac. Ko je atek postal šolski upravitelj, smo se preselili v šolsko poslopje. Rodila sem se v hiši s številko 59, kjer sta živela stara starša Gerlovič, ki sem ju velikokrat obiskala.

V sosednji hiši v isti ulici pa so prebivali dobri sosedje Jelšnikovi. Gospod Ludvik je položaj ravnatelja hranilnice prevzel po smrti mojega starega očeta, gospa, ki je bila po izobrazbi učiteljica, pa tega poklica ni nikoli opravljala. Imela sta dve hčerki. Vlasta je bila uradnica v občinski hranilnici, Vela pa učiteljica, ki je službovala najprej v Orešju pri Bizeljškem, kasneje v Sv. Križu in od leta 1942 v Kostanjevici na Krki. V spodnjih prostorih njihove visoke hiše je bila trgovina z mešanim blagom Pavlin, pred tem pa gostilna Hudovernik. Bili so zelo ugledna in bogata družina, obe hčerki pa pravi lepotic. Po mamini sodbi za njiju ni bil dober vsak ženin, zato se nista poročili in sta ostali vse življenje sami. Nekaj dni pred osvoboditvijo je bolna mama umirala v groznih bolečinah. V teh časih ni bilo moč dobiti nikakršnih pomirjeval ali morfija. Vlasta je po vojni zbolela in se dolga leta zdravila v Ljubljani, Vela pa je živela po očetovi smrti sama v hiši in se za nekaj let prav tako preselila v Ljubljano, kjer je

bila vzgojiteljica. Obiskovala je tudi gledališko šolo, vendar pa ni nastopala kot igralka. Leta 1957 se je vrnila v Kostanjevico na Krki in poučevala na osnovni šoli. Imela je smisel za režijo. Že v predvojnem Gorjupovem gledališču je leta 1924 skupaj s sosedo Roziko Draksler, poročeno Jankovič, igrala eno od vlog v Župančičevi Veroniki Deseniški.

Drugi sosedje v ulici so bili Jankovičevi. Oče učitelja Jožeta Jankoviča, o katerem Kostanjevičani govorijo s spoštovanjem, je bil sodniški sluga na sodišču, ki je bilo v času Avstro-Ogrske in vse do 2. svetovne vojne v kostanjeviškem gradu. Njegova žena, ki je bila na možovo službo zelo ponosna, je znala večkrat povedati, da si hodijo k njim sposojat denar tudi ugledni krajan. Imeli so kmetijo, hlapca in deklo, gospa ni nikoli delala na polju. Njun sin Jože Jankovič je bil tudi učitelj. Že pred 2. svetovno vojno je učil na kostanjeviški šoli, bil prestavljen za nekaj let v Bušečo vas, poklicno pot pa je končal v Kostanjevici na Krki, leta 1966. V letih pred 2. svetovno vojno, ko sva bila z bratom še majhna, sva hodila večkrat k njim, kjer sva se igrala z Mirčijem in Jožekom, ki sta bila najinih let.

Zame se je pot k učenosti začela precej nesrečno, saj sem morala brezskrbna otroška leta in zlato svobodo zamenjati za šolske obveznosti že pri šestih letih, česar staršem nisem nikoli odpustila. Še sreča, da sta me v prvem in drugem razredu učili učiteljici, ki sem ju imela rada. V tretjem razredu pa se je za večino nas začela pravljica, v kateri je vloga kraljčice igrala naša razredničarka Danica Jesih. Bila je zelo socialna, prijazna, le malokrat je povzdignila glas, palica in fizične kazni pa so ji bile popolnoma tuje. Vodila nas je tudi na vaje sokolskega podmladka v Bučarjevo dvorano. Po koncu telovadbe jo je večkrat prišel iskat in jo tudi odpeljal mlad gospodič s sodišča. Plešasti mladenič pa se v nobenem pogledu ni ujema s podobo kraljeviča iz Sneguljčice, zraslega v naši otroški domišljiji, ki naj bi bil edini primeren za našo odlično gospodično Danico. Spominjam se, kako je za svetega Miklavža čez razred navezala dolgo vrbovo vejo, na kateri so viseli v tanek, prosojen papir zaviti bombončki. Bilo jih je ravno pravnje število, za vsakega učenca po eden. Ko si odvil papir, na katerem je bila natisnjena čebelica, in bombon prežvečil v ustih, je iz njega stekel sladek med. V

četrtem razredu pa smo dobili za učiteljico gospodično Ivo Mesec in s tem se je začela moja kalvarija, ki je trajala kar dve leti. Če nihče od učencev ni vedel, da v Panonski nižini pridelujejo sončnice, je zarohnela: „Pokleknite!“ In smo zgrmeli na tla. Nema lokrat smo klečali kar vsi v razredu. Rada je tudi tepla, mene sicer nikoli, drugače pa je s šibo udarjala, kamor je padlo: po hrbtu, zadnjici, nogah ali po prstih. Največjo srečo, tako sem vsaj mislila, je imel moj sošolec Kukčev Ladko. Bil je ministrant in je večkrat pouk zapustil v najtežjih trenutkih. Dvignil je roko in ko je dobil besedo, rekel: „Gospodična, jaz imam pa pogreb.“ Ona pa njemu nazaj: „Ja, Kuček, kar pojdi.“ Odšel je, mi pa smo klečali naprej. Ko je atek, ki je bil ravnatelj, v razred prinesel okrožnico, sem bila vedno na kolenih. Naš družinski prijatelj, gospod Zinauer, mi je obljubil za vsak dan, ko pri pouku ne bom klečala, dinar. V dveh šolskih letih nisem zaslužila niti pare. Spominjam se, da sem morala enkrat, ko pri gospodinjstvu nisem znala, v zvezek petdesetkrat napisati: „Kruh je pečen, če zadoni, ako potrkamo nanj.“ Ko sem že leta po vojni na Zdolah v krušni peči pekla hlebce kruha, mi je ta dogodek neprestano prihajal pred oči. Zagrenila mi je mladost. Bala sem se je tako, da še danes ne prenašam vonja zobne paste, ki diši podobno kot Odol, s katerim je gospodična Mesečeva vzdrževala zobno higieno. Stanovala je v Herminini hiši, danes je to zgradba na Kambičevem trgu 2. Če sem bila na studentskem mostu namenjena na otok in videla, da odhaja od doma, sem šla raje mimo pokopališča in čez studentsko brv, kot da bi jo srečala. Starši otrok se zaradi njenega vedenja niso nikoli pritoževali. „Si že zaslužila,“ mi je odgovarjal atek, ko sem vzdihovala nad neusmiljeno učiteljico. Danes, ko sem odrasla, jo sicer razumem, težko pa sem ji oprostila dejanja, s katerimi mi je grenila dve leti mladosti. Vse hudo, kar se je v šoli dogajalo, pa je bilo pozabljeno, ko je prišlo poletje in z njim šolske počitnice. Začetek najtoplejšega letnega časa je naznanil kresni večer, imenovan Beneška noč. Tega dne, ki smo ga nestrpnost čakali, so nekateri okrasili čolne z lampijončki in se ob mraku odpravili na Krko. Z atekom sva šla k reki z vedrom, v katerem je bila žagovina, polita z nafto. S to mešanico sva napolnila prazne, okrogle pločevinke, v katerih je bila prej pasta za čevlje in smo jih za ta večer

hranili vse leto. Pritaknila sva prižgano vžgalico, da je žagovina zagorela in blede lučke so se po reki zgublale v noč. V tihem, spokojnem večeru so po zraku letale svetleče kresnice, v hišah, kjer so živeli Janezi, pa so nazdravljali svojemu patronu Janezu Krstniku. Pri Materi božji na Slinovcah, Orehovcu, na Mohorju in na drugih izpostavljenih vzpetinah so goreli kresovi in simbolično še podaljševali najdaljši dan v letu. Čolne smo okrasili tudi, ko je gospod škof Gregorij Rožman prišel v Kostanjevico birmat. Na predvečer slavnostnega dogodka smo v tako opravljenih plovilih veslali za župniščem po Krki in poslušali petje cerkvenega pevskega zbora, ki je zabaval cenjenega gosta.

Poletje je nas mlade kar prestavilo k reki, ob kateri smo preživljali krasne poletne dni. Po kosilu, ki ga je mama postregla, ko je v cerkvenem stolpu odzvonilo poldan, smo se kar kmalu odpravili h Krki. Kostanjevičani smo se po navadi kopali na „farouškem“. To je bilo zunaj otoka, na levem bregu Krke, kjer se enotni tok razcepi na dva kraka. Na tem mestu je bila voda najbolj čista. Drugod so bila napajališča za živino, ki je večkrat ob pitju opravila tudi svojo veliko ali malo potrebo. Tako je bilo tudi na gmajni, kjer so furmani, ki so vozili les z Gorjancev, ustavljali vozove in napajali živino, preden so se tudi sami ustavili in okrepčali v gostilni Gregorič (danes Žolnir). V kopalno opravilo smo se preoblekli za vrbovimi grmi in z lesenih stopnic skočili v vodo. Krka je bila najgloblja pri Klavžu, kjer naj bi po pripovedovanju potopili zvon iz cerkve svetega Jakoba, ki so ga hoteli odpeljati med vojno, leta 1917, da bi ga pretopili in bron uporabili za topove, ki so na frontah sejali smrt. Zasebno kopalnišče, ki sta ga uporabljala dr. Ivanišević in kasneje dr. Smola, je bilo na občinskem vrtu, na mestu današnjega Mercatorjevega parkirišča nasproti občine. Omenjena zdravnika sta imela ordinacijo v prostorih, kjer je danes Valvasorjeva knjižnica, v prvem nadstropju občinske stavbe. Najlepše urejeno in skrbno vzdrževano je bilo kopalnišče pri gospodu Rabuseju. Drugače pa so se ob večerih odrasli kopali na štirih javnih brodiščih, imenovanih ulce: pri Pucu, Gorenčevih, pri Hermini Gač in pri župnišču. Na ulcah so perice prale perilo, pozimi ob kolinah pa mesarji svinjska čreva. Med poletnimi počitnicami sem šla večkrat z atekom zgodaj zjutraj na ribolov. V

NA OSNOVNI ŠOLI JURJA DALMATINA V KRŠKEM, KAMOR SE JE STAŠA PRESELILA LETA 1973, JE BILA MENTOR MLADIH PLANINCEV PLANINSKEGA DRUŠTVA BOHOR. Z LEPOTAMI SLOVENSkih GORA JE SPOZNALA NA STOTINE ŠOLARJEV. | FOTO: OSEBNI ARHIV

jutranji tišini sem veslala in usmerjala čoln, on pa je blinkal (vijačil). Tudi če nisva nič ulovila, je zadovoljno izjavil: „Lepo jutro pa je le bilo.“ Vsak ribič je imel ob čolnu pritrjen preluknjan zaboj, polč (pulter), v katerem so lahko ribe dlje živele.

Sama imam na Krko čudovite spomine, zame ima prav poseben vonj, mi diši. Spominjam se, kako je gosa Grudnova, žena mizarja in izdelovalca lesenih kostanjeviških čolnov, ob nedeljah v vodi iz Krke skuhalo juho. Še danes pa me pretrese, ko se spomnim revščine in lakote, ki je vladala med svetovno gospodarsko krizo v tridesetih letih prejšnjega stoletja. Sošolci in sošolke s hribov, z modrikastimi, premrzlimi nogami, povitimi v nuče, krpe, ki so jih uporabljali namesto nogavic, pa gumijasti škornji, ki so komaj za nekaj stopinj ogreli drobcene otroške nožice. Spominjam se, kako so punčke iz okoliških hribovskih vasi hodile pred božičem k zornicam in kako je atek rekel teti, ki je živela pri nas: „Dajte jim skodelico bele kave in kos kruha, slabo jim je.“ Ko so zaužile skromen obrok, je na bledem otroškem licu spet zasijal nasmeh. „Kakšna bolezen pa je to, da jo lahko ozdraviš s skodelico kave in kosom kruha,“ sem bila radovedna. „Draga moja, srčno želim, da te taka bolezen ne bi nikoli doletela,“ mi je odgovoril. Tudi v šoli ni bilo nobene organizirane malice. Otroci so od doma prinašali kuhan

fižol, suho sadje, nekateri tudi kos črnega kruha. Ljudje niso prejeli nikakršnih socialnih podpor. Dejaven je bil Rdeči križ, ki ga je vodil moj stari oče in je z darovi dobrotnikov za božič obdaril najrevnejše Kostanjevičane in okoličane. Tisti, ki so najbolj tolkli revščino, so bili prav hudi, če jih nisi povabil delati, tudi za skromen zaslužek. V jeseni so nabirali kostanj, kasneje pa bobovnik, vodno rastlino z elipsastimi listi, ki je rasla ob potokih kot nekakšna zimska solata. Nabirali smo tudi želod, ki so ga odkupovali v Glihatovi usnjarni. Trpek vonj po črešlovini se je širil iz betonskih bazenov ob Krki, kjer so strojili usnje. Nekateri so denar potrebovali za preživetje, drugi pa so ga zapravili na kvaternici. Takrat je bilo v družinah veliko otrok, ki jih je bilo treba nahraniti. Hektarski donos na največkrat majhnih kmetijah pa je bil skromen. Moj atek, ki je bil dejaven pri gasilcih, gasilski godbi in pri cerkvenem pevskem zboru, je rad rekel: „Mi smo bogati, ker se imamo radi.“ Živeli smo z dvema srednjima učiteljskima plačama kar dobro, nikoli bogatije, nikoli revščine. V naši družini ni bilo nikoli nobenega alkohola, nikoli prepira, živeli smo mirno in zadovoljno življenje.

Do velikih sprememb pa je začelo prihajati v aprilskih dneh leta 1941. Že prvega dne tega meseca se je v šolsko poslopje, kjer smo živeli od leta 1937, za devet dni naselila naša jugoslovan-

PRED BOŽIČNO JELKO, LETA 2009, OD LEVE PROTI DESNI SNAHA BERNARDA, STAŠA IN SIN BRANKO ŠOBA. | FOTO: MATIJA ŠOBA

ska vojska. V šoli je bila nameščena tudi vojaška ambulanta, ki jo je vodil dr. Benedičič s Senovega. Sredi aprila 1941 je poslopje šole zasedlo moštvo nemške obmejne straže Grenzschutz. Zelo dobro se spominjam nemškega oficirja Weissfloga, ki je ateku zaupal, da mu je največja življenjska želja, da bi se sprehajal ob reki Temzi v Londonu. Tekmovalen in samozavesten kot je bil, ga je nekega nedeljskega popoldneva izzval na strelski dvboj. Na drvarnico sta namestila tarčo in že začetni strelji so pokazali, kdo je boljši. V strahu pred Nemčevim porazom smo ga rotili: „Pusti ga zmagati, da nam ne bodo Nemci kaj hudega storili. Kljub temu pa ga je atek, ki je bil zelo dober strelec, pa še lovec povrhu, premagal, da je kaj. Nadutež, ki je poraz doživel kot osebno tragedijo, je čisto pobesnel. „Kako lahko en čisto navaden slovenski učitelj z očali premaga oficirja zmagovite nemške vojske?“ se je spraševal. Spominjam se tudi, kako ga je atek vprašal, ali se bo italijansko nemška okupacijska meja res premaknila. On pa mu je na to samozavestno odgovoril: „Kdaj pa se je še nemška vojska umaknila.“ Drugi dan Nemcev ni bilo več in v Kostanjevico, in s tem tudi v šolo, so se v začetku junija 1941 nastanili Italijani, ki so v njej ostali do maja 1942. V šolskem poslopju po odhodu Italijanov ni bilo več pouka pa tudi naša družina se je preselila v hišo starih staršev na otoku, kjer sem bila 12 let pred tem

rojena. Kmalu po selitvi na otok pa nas je doletela velika nesreča. Ko so se na kvaterno nedeljo leta 1942 fantje vračali od maše, so jih Italijani zajeli in jih odpeljali v Novo mesto, od koder so ene izpustili, druge pa odpeljali najprej v taborišče Monigo, kasneje v Gonars v Italiji. Pri Dvoračkovem ovinku na Dobravi so jih partizani napadli. Porušili so nekaj smrek na cesto in s tem zaustavili kolono kamionov z zaporniki. Italijani so cesto očistili in odpeljali nič krive obsojence naprej. Ko je bil atek v Novem mestu zaprt v prostorih sodnije, sem ga zadnjič videla, ko sem šla iz šole v internat. Pomahal mi je, majhen Italijanček pa ga je s puškinim kopitom odrinil stran od okna. V živinskem vagonu, s katerimi so jih peljali v internacijo, je bil vklenjen skupaj s slikarjem Vladom Lamutom, njegov sotrp in v taborišču pa je bil sosed in sodelavec na šoli, učitelj Jože Jankovič. Iz živinskega vagona je tudi prvič videl morje. Za prisilno deportacijo pa ni bilo nikakršnega razloga. Atek se ni nikoli ukvarjal s politikom. Bil je le zaveden slovenski učitelj, kar je bilo v tistih časih že preveč. Ko je že nekako zaslutil, da ga bodo internirali, sta se z mamo pogovarjala, da bi šel k partizanom. Ker pa si je dve leti prej zlomil nogo, ki so mu jo slabo pozdravili, je težje hodil, tako da bi bil odhod v hosto preveliko tveganje. V taborišču je bil največkrat lačen in je zaradi pomanjkanja hranljivih snovi

v telesu zbolel za srčno vodeniko. Ko so po kapitulaciji drugi interniranci že prihajali domov, smo ga mi še vedno nestrpnost pričakovali. Bali smo se, da je zaradi onemoglosti obležal kje v jarku za cesto. Vendar se je le nekako prebil do Ljubljane, kjer si je opomogel pri sorodnikih Gerlovčih in se dva dni po božiču vrnil domov. Ko se je z vlakom vračal domov, peš namreč ni mogel hoditi, so prišli pred Vrhniko na vlak domobranci, ki so novačili ljudi za svojo vojsko. Ateka, ki je bil zdravstveno povsem na tleh in jim je to tudi povedal, so pustili pri miru. Domov ga je vsega shiranega in bolnega pripeljal sorodnik iz Brestanice. Spominjam se, da smo ob kapitulaciji Italije sedeli pred hišo in italijanski vojaki, ki so odhajali, so govorili mami: „Signora, la guerra è finita, noi siamo amici [gospa, vojne je konec, mi smo prijatelji]. Vostro marito arriva [vaš mož pride].“ Zanimivo je, da ga je prišel v internacijo obiskat italijanski vojak, ki je služil vojsko v Kostanjevici in je odhajal domov na dopust. Mami je rekel, naj mu pripravi paket, ki bi mu ga odnesel. Kljub temu da nismo imeli nič, kar bi odnesel ateku, ga je vseeno obiskal. Povedal je, da služi vojsko v Kostanjevici in da mu prinaša pozdrave njegove družine, ki je dobro. Prinesel mu je tudi sir, slanino in kruh. Družine internirancev so imele pravico, da svojcem v taborišče vsak mesec

pošljejo trikilogramski paket. Težava pa je bila v tem, da tudi doma nismo imeli ničesar, kar bi poslali, saj smo bili tudi sami lačni. Vse mline do Čadraž sem obiskala, da bi dobila moko, iz katere bi mama naredila prepečenec in mu ga poslala. Pomagali pa so mu mamini sorodniki iz Cerknega, ki je bilo takrat pod Italijo. Teta Viktorijica, tašča generala Staneta Potočarja, je morala za vsak paket, ki ga je poslala v taborišče, na italijansko komando, kjer so jo spraševali, kakšne zveze ima s temi komunisti. „To niso nikakršni komunisti, to so moji sorodniki, ki so med 1. svetovno vojno, ko je čez bližnje hribe potekala fronta, sprejeli našo gubernanto in vse naše otroke v Kostanjevico. Zato se čutim dolžno, da se jim za vse dobro, kar so nam ga storili, oddolžim. Dobro se z dobrim vrača.“ Gospod Martelanc iz Črnomlja mi je že po vojni pripovedoval, da so paketi, ki so jih pošiljali s Cerknega, rešili mojega ateka ne samo lakote, ampak celo česa hujšega. Mi smo bili med vojno pogosto lačni. Ko sem šla k Laknarjevim po mleko, mi je teta Ančka rekla: „Staša, vzemi škarje, pojdi na njivo in poreži ječmenove klase, ki so zreli.“ Dala sem jih v papirnato vrečko in jih odnesla domov. Na mizi smo jih pomlatili, v pečici posušili, v kavnem mlinčku zmleli, nakar je mama skuhala ječmenove žgance, ki jih je zalila z mlekrom. Res, da so pikali po grlu, bili pa so nazarensko dobri in sladki. Atek je za posledicami bolezni, ki jih je staknil v taborišču, leta 1953 umrl, star komaj 51 let in mama je v hiši ostala sama. Vojnih let, ki sem jih doživljala kot otrok, ne bom nikoli pozabila. Hudo je bilo, ko sem doživela bombardiranje Novega mesta, kanonado Gubčeve brigade na Kostanjevico, streljanje talcev, požige domov. Prekleta vojna! Moja otroka nista nikoli doživela ljubezni mojega ateka. Moja življenjska zgodba pa se po osnovni šoli, ki sem jo obiskovala do leta 1941, nadaljuje na poljanski klasični gimnaziji v Ljubljani. Ker se je po enem letu prekinila zveza z avtobusom in z vlakom, so me starši prepisali v realno gimnazijo Novo mesto, ki sem jo končala ob koncu vojne, leta 1945. Stanovala sem v dijaškem domu v Šmihelu in prihajala v Kostanjevico le ob večjih praznikih: za veliko noč, vse svete, božič. Po končanem šolanju je bila moja velika želja postati otroška medicinska sestra, kar pa mi je bilo, ker še nisem dopolnila 18 let, onemogočeno. Pot

me je zato spet peljala v Ljubljano na učiteljske, ki sem ga končala leta 1949. To je bila prva povojna generacija, ki je končala učiteljske. Ker pa vpis v šolo ni bil mogoč, če nisi bil dejavno vključen v obnovo naše porušene domovine, sem vsake počitnice od leta 1945 do 1949 sodelovala na mladinskih delovnih akcijah, zato znam ceniti fizična dela ter spoštujem delavce in kmete. Že leta 1946 poleti sem bila vključena v delovno brigado Franca Rozmana Staneta, s katero smo na odseku Otovac Bubnarci gradili progo. Naslednjega leta sem bila vzgojiteljica bosanskim vojnim sirotam v Mokričah, leta 1948 mesec dni namestnica komandanta pionirske delovne brigade v Gorici ob Dreti, kjer smo nabirali zdravilna zelišča, drugi mesec počitnic pa vzgojiteljica in vodička v koloniji v Škriljah v Vipavski dolini. Svojo brigadirsko pot sem sklenila leta 1949 na avtocesti Paklenica pri Novski. Med planskim gospodarstvom po 2. svetovni vojni, ko so se morale vse jugoslovanske republike enako razvijati, Slovenci pa smo imeli več učiteljskega kadra, so mi v šolskem letu 1949/1950 dodelili prvo delovno mesto v sedmogodišnji šoli med istrskimi rudarji v Podlabinu. Kljub temu da sem v 1. razredu učila 58 otrok dopoldne in 58 popoldne, zvečer pa še rudarje analfabete, mi je bilo bivanje v tem kraju izjemno prijetno. Za štiriindvajset rudarjev, ki sem jih v tem šolskem letu naučila pisati in brati, je bil to eden od pogojev za pridobitev naziva udarnik. Ljudje so učitelje spoštovali, pa tudi v kolektivu smo vsi, z ravnateljem Ignacijem Mandičem na čelu, držali skupaj. Vladala je nekakšna rudarska solidarnost. Spominjam se, da smo se kar nekajkrat z rudniškimi tovornjaki, imenovanimi kavarice, proti večeru odpeljali v pulsko areno, kjer so občasno gostovale ljubljanska, zagrebška, beograjska in skopska opera s svojimi predstavami. Ko sem po letu dni prišla domov, možnosti za zaposlitev na kostanjeviški šoli sploh nisem imela, saj je veljalo pravilo, da trije učitelji iz ene družine niso smeli poučevati na isti šoli. Pa tudi meni to ni najbolj ustrezalo. Po dekretu takratnega ministrstva za prosveto Ljudske republike Slovenije sem bila dodeljena na Osnovno šolo Zdole, kjer sem bila vodja podružnične šole, učila na razredni stopnji in bila dejavna pri Rdečem križu. Na Zdolah sem spoznala tudi svojega moža, medvojnega partizana in kmeta, se

januarja 1953 poročila in preselila na kmetijo, kjer so imeli tudi gostilno. Ob sobotah sem se z delavskim avtobusom ob 22.00 vračala k mami, ki je živela sama v Kostanjevici. Od ukinitve šole leta 1973 pa sem se zadnjih 11 let vozila v Krško, kjer sem bila na Osnovni šoli Jurija Dalmatina leta 1984 upokojena. V Krškem sem bila z velikim veseljem mentorica mladih planincev Planinskega društva Bohor. Na planinskih pohodih smo uživali v lepotah naših gora, tkali prisrčne prijateljske vezi in ko se občasno srečamo, radi obujamo spomine na tiste lepe čase. V hribih ni tekmovanja, tempo hoje dajejo najšibkejši, vsi pridejo na cilj, vlada enakost, vsem nam je vroče, vsem piha veter, vse nas zebe ali moči dež.

Kljub temu da sem bila rada na Zdolah, sva se z bolnim možem deset let po materini smrti preselila v mojo Kostanjevico, kjer je leta 2002 umrl. Ostala sem v svojem mestu, kar je zame velika milost. Kljub temu da živim sama, nisem nikoli osamljena. Obiskujejo me sin, hčerka, ki živi v Belgiji, vnukinja, vnuki in moji najljubši pravnukinji, ob katerih silno uživam. Imam tudi mnogo iskrenih osebnih in družinskih prijateljev.

Ko razmišljam o Kostanjevici svoje mladosti, lahko rečem, da je življenje v njej teklo v ritmu Krke. Umirjeno, počasi, gemütlich (prijazno). Ljudje so se med seboj razumeli, ni bilo sovraštva in divjanja kot danes. Bolj malo si vedel, kaj se po svetu dogaja. Danes pa te mediji neprestano zasipavajo z dobri mi, še bolj pa s slabimi novicami, ki jih je nemogoče predelati in kam umestiti, zato si ves zbežan in razdvojen. Seveda pa je bil to tudi čas naše mladosti. Ta je kljub vsem doživetim tegobam; pomanjkanju, lakoti in vojni; najlepše obdobje človekovega življenja in takrat je vsak doma v najlepšem kraju sveta, pravi moja draga Neža Maurer.

Sam pa lahko dodam, da so se v zavest gospe Staše močno zarasle besede njenega deda Ivana Gerloviča, ki ji je položil na srce: „... in trudi se, da boš dober človek.“ Naša dobra gospa je socialno čuteča ženska z izrednim čutom za poštenost in pravičnost. In ker se človek v njenih letih težko spreminja, takšna ostaja med nami.

| JANEZ ZAKŠEK

APARTMA NA KRKI

LOČEN SPALNI PROSTOR | FOTO: MATEJ JORDAN

Kot je videti, se v zadnjem času na področju posavskega nastanitvenega turizma dogajajo veliki premiki. Mladinskemu hotelu v Brežicah je sledil še tisti v Krškem, projektu Turizem v zidanicah se je uspelo prebiti v kataloge turističnih agencij, v starem mestnem jedru Kostanjevice pa se je v letošnjem poletju „zgodil“ Apartma na Krki – zgleden primer uresničene zamisli posameznice, ki se je smelo odločila, da lastno izkušnjo življenja in doživljanja tukajšnjega toposa preljuje v turizem doživetja, ki bo gostom zadovoljilo vsa čutila in nikogar ne bo pustilo ravnodušnega. V pritličju hiše je Živa Šošter uredila dva prostora na apartmaja. Oblikovno domišljena oprema prostorov ne zasenči njihove uporabnosti, moderne stilske rešitve in tehnologija pa puščajo dovolj možnosti, da se v polnosti izrazijo tudi preteklost, dediščina in lokalno. Topli, zemeljski toni apartmajev se raztezajo od rjave do vinsko rdeče in od sive do vijoličaste, v zastekljenem kamini prasketa ogenj, eleganco in čistočo prostorov dopolnjuje vzdušje domačnosti. Izdelavo pohištva je Živa zaupala mizarskemu mojstru iz Dobrave pri Škocjanu, kar je v času, ko eden za drugim podlegamo privlačnim

dizajnom pohištvenih multinacionalk – pri tem turistični ponudniki niso nobene izjeme –, ki s konkurenčnostjo na globalnem trgu upravičujejo zasužnjevanje nešteti delavskih rok (in rokic) v Romuniji, Kambodži, Indiji in Vietnamu, hvalevredna odločitev. Pomeni, da punce ne zanima zgolj kopičenje dobička, pač pa se zaveda, da z etično naravnostjo lastnih odločitev lahko tudi sama pripomore k boljšim pogojem za razvoj lokalne skupnosti, obenem pa gostom ponuja kakovostno namestitev sledljivega izvora. „Veliko se ukvarjam s podrobnostmi, z detajli,“ pravi Živa, „želim si, da gost že med bivanjem v apartmaju zasluti pokrajino, da predmeti, na katere naleti ob namestitvi, v njem prebudijo radovednost in ga zvbijo v pohajanje, raziskovanje Kostanjevice in okolice, zato gradim predvsem na občutenju tega, kar tudi meni vzbuja domačnost.“ Umetniške fotografije novomeščana Boruta Peterlina zavoljo izvirne postavitve sten ne le krasijo, temveč jih spreminjajo v prave pravcate razglede. Lične škatlice ob umivalniku, ki hranijo pribor za osebno nego, nosijo logotip apartmajev, katerega avtorja sta mlada Kostanjevičana Matic Petrič

in Žiga Vukčević, ki sta oblikovala tudi spletno stran. Mila, šamponi in losjoni, ki gosta pričakajo v stilskih kopalnicah, so iz naravnih, biološko pridelanih sestavin, enako je s čistili; poleg kupljenih bioloških čistil Živa upošteva tudi recepte naših babic in se čiščenja stekla loti z domačim jabolčnim kisom. Vse to nakazuje, da gre v primeru Apartmaja na Krki za odgovorni turizem, ki gradi na spoštovanju človeka in narave, skrbi za okolje in spoštuje lokalne vrednote. Kdo pa so gostje, ki prihajajo v apartmaje? „Nekateri najdejo našo stran na spletu, prisotni smo namreč na vseh večjih slovenskih turističnih portalih. Spet druge k nam privede naključje – ustavijo se v Kostanjevici in med obhodom jedra opazijo tablo nad vhodom.“ Tabla s štirimi zvezdicami pa včasih komu tudi prekriža načrte: „Pred kratkim se je tu ustavila družina iz Nemčije, vračali so se s hrvaške obale. Pot je dolga in potovanje z majhnimi otroki naporno, zato so se odločili narediti vmesni postanek. Za eno noč, samo toliko, da se naspijo, preden nadaljujejo vožnjo. A so bili, navkljub dežju, ki je padal tisti vikend, nad apartmaji in pokrajino tako navdušeni, da so na koncu ostali tri dni. Oblekli

KUHINJSKA NIŠA V KATERI USTVARJATE VAŠE NAJLJUBŠE TESTENINE | FOTO: **MATEJ JORDAN**

TOPLI VEČERI | FOTO: **MATEJ JORDAN**

so si pelerine in navdušeno raziskovali okolico," pravi Živa, tudi sama presenečena nad pozitivnim odzivom gostov, od katerih do zdaj še ni bilo slišati kritike. A dejstvo je, da še tako popolna urejenost prostora nima pravega učinka brez skrbnega gostitelja. In Živa je več kot to. Poleg odprtosti, prijaznosti in iskrenega zanimanja za svoje goste, mimogrede (in brez doplačila, seveda) speče muffine za dobrodošlico, zlika srajco za poroko v sosednjem Kmečkem hramu ali jih pouči o kostanjeviški zgodovini in njenih zanimivostih: „Vse to jemljem kot sprostitev. V službi moram upoštevati nešteto omejitev, ki puščajo posamezniku le malo manevrskega prostora za ustvarjalnost. Tu pa je drugače. Jaz sem tista, ki krojim obliko in vsebino apartmajev in v tem zares uživam. Apartmaji mi pomenijo področje svobodne ustvarjalnosti. V njih je vse tako, kot jaz odločim," navrže v smehu. S partnerjem Tonijem živita v prvem nadstropju hiše, tik nad apartmaji, tako da je gostom vseskozi na razpolago. Včasih kateri od gostov pomotoma zaide po stopnicah v gornje nadstropje, a Žive to niti najmanj ne vznemeli. Nasprotno, gosta povabi naprej, v veliki dnevni prostor, saj ve, da marsikaterega tujca zanima prav to – kako v resnici živijo ljudje dežele, v katero je prišel, kakšen je njihov vsakdan. „Opazila sem, da so gostje iz zahodne Evrope včasih obremenjeni s predsodki, mislijo, da je Slovenija ‚ena tistih nazadnjaških dežel‘. Potem pa vstopijo semle in so prijetno presenečeni," z roko zamahne po moderni beli kuhinji, ki je prav tako delo že omenjenega mojstra. Živa posveča svojim gostom zares veliko pozornosti - pa ne le s tem, da jim ponuja oskrbo na hotelski ravni.

Z njimi se pogovarja, upošteva njihove želje, razmišlja o tem, kakšna ponudba bi bila vsakemu posebej pisana na kožo. Vedno poskusi kaj novega in nabira dragocene izkušnje, ženska intuicija pa ji pri tem izvrstno služi. Tudi gostje jo večkrat presenetijo in ji pomagajo, da ugleda Kostanjevico v novi luči: „Gostja, študentka medicine iz Novega Sada, mi je rekla: ‚Tu sem se končno lahko naspala in našla svoj mir,‘ mučila jo je namreč kronična neprespanost. Jaz pa sem se čudila, kako lahko reče kaj takega, saj je okno spalnice obrnjeno proti cesti.“ Premišljena gradnja in uporaba materialov, ki jo je Živa ves čas budno spremljala, je očitno tudi na tem področju izpolnila svoj namen. Sicer pa so uživanje v miru, naravnih lepotah in privilegijih, ki jih omogoča življenje v manjši skupnosti, razlogi, zaradi katerih se je tudi Živa odločila ostati „doma“: „Nisem človek, ki bi ves čas užival v mestnem vrvežu. Ko pridem iz službe, z največjim veseljem ‚preklopim‘ v naravo in mir, ki me obkrožata. Verjamem tudi, da edina mogoča prihodnost turizma ni le v velikih, prenasčenih turističnih središčih. Ljudje potujejo tudi zato, da bi našli mir in sorazmerno neokrnjenost prostora. In sama menim, da bo v prihodnosti takšnih iskalcev vse več.“ Pomembno poglavje v zgodbi o Apartmaju na Krki je vsekakor kulinarika. V ponudbo je vključen zajtrk, ki si ga gostje pripravijo sami, sestavine pa jih pričakajo v dobro založenem hladilniku. Tudi tu, seveda, ne gre brez gostiteljičinega občutka za avtohtone okuse: „Trudim se, da založim hladilnik s sezonskimi okusi z domačega vrta. Delam poskuse, če temu lahko tako rečeš – na police dam dve marmeladi, eno kuplje-

no in drugo domačo, bio, z napisom na nalepki. Ugani, katero prej porabijo? Seveda domačo!“ Vsako jutro pričaka goste svež kruh – da jih ne bi motila, ga Živa obesi na kljuko. V notranjosti kuharskih omarič je najti kavo, nekaj osnovnih jedil, zeliščni čaj iz novomeške Čajarne in skrbno izbrane začimbe – vse z oznako „bio“. Celo kuharskih knjig ne manjka, če bi gostom morda zmanjkalo zamisli. Kmalu naj bi bila na voljo tudi ponudba piknik košare, ki bo vsebovala domač sok, kruh, sir, sezonsko domače sadje in zelenjavo, sprva za tiste goste, ki se bodo odločili za najem kabrioleta (možnost najema starodobnega kolesa je že na voljo). Prav tako je v načrtu postavitev terase, kjer bi gostje lahko spili kavo, po možnosti pokadili kakšno cigareto ali samo podaljšali bivanje na svežem zraku, preden se prepustijo udobju apartmajev. Načrti se bodo uresničili, o tem ne dvomim, a bolj kot to, da se zgodijo čim prej, je pomembno, da so uresničeni „z občutkom“. Le na ta način se bodo v Živino „spominsko knjigo“ še naprej nizali zapisi, kot je tale: „Z vašo ponudbo sva bila zelo zadovoljna: čudovita namestitvev, mir, vaše drobne ‚nevidne‘ pozornosti, prilagodljivost glede časa prihoda in odhoda, prijaznost domačinov ... Iskrena hvala za vse. Z veseljem se bova vrnila. Tatjana in Zvone.“ Svetovna gospodarska kriza je dobra priložnost za razmislek, kako živeti, ustvarjati, misliti in, nenazadnje, kako potovati. Kot se zdi, se bo v ospredje vse bolj prebijalo načelo: jej lokalno, spi lokalno, kupuj lokalno in uporabljaj lokalni prevoz. Z doslednim upoštevanjem načel odgovornega turizma je Živa vsekakor na dobri poti skozi krizo.

| JANA DRAŠLER

KULTURNA DEDIŠČINA KOSTANJEVICE NA KRKI – MED ŽELJAMI IN REALNOSTJO

FOTO: HELENA ROŽMAN

Pogled na staro mestno jedro Kostanjevice na Krki je nedvomno eden najbolj prepoznavnih v slovenskem prostoru in že samo to bi bil lahko razlog, zaradi katerega je temu naselju namenjena posebna skrb in formalen status dediščine. To, kar danes predstavlja posebnost – lega naselja na otoku – historično gledano ni bila izjema v slovenskem prostoru. V zgodnjem srednjem veku smo imeli v bližini Kostanjevice še eno podobno naselbino; gre za trg Gutenwerth, ki je imel zaradi umetnih prekopov tudi videz otoškega naselja na kar 25 ha zemljišča (kostanjeviški otok ima površino 9,5 ha). Je pa Kostanjevica na Krki danes naše edino mesto, katerega celotno zgodovinsko jedro leži na otoku.

Kostanjevico na Krki uvrščamo v dolensko arhitekturno regijo, ki v svojem okviru združuje sedem arhitekturnih krajin. Za celotno območje arhitekturne regije je značilna razpršena poselitve po gričih, sorazmerno redka mreža močnih središč, načrtno oblikovane, samostojno stoječe lokalne dominante, najbolj pa arhitekturna tipika – ta združuje skromne in nekoliko bogatejše stavbe v enoten izraz, ki so mu raziskovalci v preteklosti dali naziv „osrednjeslovenska hiša“ (Fister, 1993: 144)

Premišljeno umeščeno naselja v prostoru najbolj celovito dojamemo s pogledom iz zraka. Ob ustanovitvi naselbine je bila gotovo tudi obmejna lega tista, ki je „pomenila razvojno prednost in omogočila dinamiko, ki nam prikazuje Kostanjevico kot eno najzgodnejših načrtno ustanovljenih urbanih naselbin današnjega slovenskega prostora“ (Kosi, 2003: 92). Zaradi gospodarske stagnacije in naravnega okvira naselja (Krke) se je

ta značilnost v obravnavanem prostoru ohranila.

Veliko zanimanje slovenske kulturno-varstvene stroke za Kostanjevico na Krki je vezano na kompleks nekdanjega cistercijanskega samostana, v katerem so pričela leta 1921 teči dela, ki jih je vodil takratni vodja spomeniškovarstvenega urada France Stele. Ta je, kot je zapisal Igor Sapač, ob popravilu strehe kompleksa spoznal, da je „kostanjeviška cerkev najpomembnejši arhitekturni spomenik v Sloveniji iz obdobja prehoda romanike v gotiko“ (2008: 209). Dela je nato prekinila II. svetovna vojna, nadaljevala pa so se od 50. let 20. stol. dalje. V zadnjih letih se po dolgoletni prekinitvi zaradi poteka denacionalizacijskega postopka sicer z upočasnjeno dinamiko prevešajo v zaključno fazo.

Kljub temu da je bil nekdanji samostan primarni kulturni spomenik v tem prostoru (vsaj glede angažiranosti pristojnih institucij), pa so bile tudi za območje mesta in njegove okolice v preteklosti zaradi različnih razvojnih potreb izdelane številne celovite in separatne študije: npr. zaradi priprave ureditvenega načrta, umestitve obvoznice, igrišča za golf ipd. Ravnanja znotraj starega mestnega jedra Kostanjevice na Krki tako posredno ali neposredno opredeljuje in ureja kar nekaj predpisov. Dopustno ravnanje znotraj naselja določa Ureditveni načrt mestnega jedra Kostanjevica na Krki, ki velja od leta 1993, sam status kulturnega spomenika pa opredeljuje Odlok o razglasitvi mesta Kostanjevice na Krki za kulturni in zgodovinski spomenik. Dokument status naselju utemeljuje:

- s starostjo in kontinuiteto poselitve od prazgodovinskih obdobj,

- s prostorsko organizacijo, ki se kaže kot obcestni trg z dvema tržnima magistralama in s trgom, na katerem se ti dve združita,
- z ohranjeno parcelacijsko mrežo z značilnimi, pravokotno na cesto ležečimi parcelami, ki jim sledi zazidalni sistem.

Jelka Pirkovič poudarja, da Kostanjevica ni dobila statusa urbanističnega spomenika zaradi velike gostote posamičnih spomenikov ali spomeniških ambientov, ampak zato „ker njena celotna naselbinska zasnova pomeni vrednoto posebne vrste“ (1985: 14). Sedanja zasnova starega mestnega jedra naj bi bila neposredni naslednik stopnje prostorske organizacije, kakršno je imela Kostanjevica v 13. stoletju, ko je dobila mestne pravice. „Nosilka strukturnega ogrodja mesta je njegova mreža razdelitve naselbinskega zemljišča ali parcelacijski sistem kot načrten urbanistični akt, povezan z ustanovitvijo naselbine. Parcelacijska mreža je [...] temeljni zgodovinski urbanistični dokument naselja,“ (1984: 116) je v svoji analizi zapisala Majda Frelj Ribič.

Pri urbani zasnovi starega mestnega jedra Kostanjevice na Krki je potreba opozoriti še na razmerje med pozidanimi in nepozidanimi površinami. Okljuk reke, ki ga je dejansko ponudila narava, je dajal razkošen prostor, ki se zaradi specifičnega razvoja (nerazvoja) ni zapolnil in tako se v naselju srečujemo z obsežnimi nepozidanimi – zelenimi – površinami, kar je danes lahko boniteta.

Kljub temu da raziskovalci v izvedbi stanovanjskih hiš in še zlasti gospodarskih poslopij razpoznavajo ruralne prvine Kostanjevice na Krki, hkrati z opozarjanjem na njeno tlorisno zasnovo ravno to izpostavljajo kot bistveni element njene urbane zgradbe in nosilca spomeniških lastnosti najvišje vrednosti (npr. Pirkovič, 1985: 22). „Prav zaradi njih Kostanjevico uvrščamo med najbolj zgovorne priče razvoja naših srednjeveških mest.“ (Pirkovič, 1988: 164) Vrednotenje stavbnega fonda in javnih površin mesta je strokovne službe privedlo do sklepa, da „Kostanjevica nima takšne arhitekture običajnih meščanskih hiš kakor druga, bogatejša mesta na Slovenskem. Zato

njene stavbe sodijo v kategorijo kulturne dediščine, v kateri se dopolnjujejo ožje umetnostno-arhitekturne vrednote s širšimi, civilizacijskimi kvalitetai, kot so pričevanje o načinu življenja v podeželskem mestecu ... Posebno kvaliteto pa pomeni skupina Bertollijevih hiš, v katerih so se posrečeno ujeli krajevno stavbarsko izročilo, sočasni vzorci evropske stanovanjske arhitekture in celo spomini na Bertollijevo domače, furlansko stavbarstvo.“ (Pirkovič, 1988: 166) Kot kulturni spomeniki znotraj naselbine so tako razglašeni še:

- župna cerkev sv. Jakoba; barokizirana romanska cerkev s stopničasto poglobljenima, poslikanima romanskima portaloma,
- podružnična cerkev sv. Miklavža; poznogotska cerkev s freskami Jožeta Gorjupa v prezbiteriju,
- poslopje župnišča in Lamutovega likovnega salona, Oražnov trg 5; kostanjeviški grad z vidnimi elementi poznega srednjega veka in baroka,
- stanovanjska hiša Ulica talcev 9 z bogato oblikovano čelno fasado in arkadnim dvoriščem, zgrajena leta 1878,
- stanovanjski objekt Ulica talcev 2, kakovostna, v celoti ohranjena arhitektura iz druge polovice 19. stoletja,
- stanovanjski objekt Oražnova ulica 24, hiša furlanskega mojstra Vincenca Bertollija, oblikovana v slogu podeželske vile iz poznohistoričnega obdobja,
- stanovanjska hiša Oražnov trg 2, rojstna hiša dr. Ivana Oražna, zgrajena leta 1831,
- kapelica na Ulici talcev, pozidana konec 19. Stoletja,
- lesena mostova na severni in južni strani otoka.

Te objekte je treba varovati še z več pazljivosti, saj so srčika identitete v zavarovanem naselju.

Ob prelomu 19. v 20. stoletje je bilo naselje Kostanjevica na Krki pravzaprav le naselje na otoku in t. i. magnatsko četrt v današnji Ljubljanski ulici, ki je sicer štela le pet nadstropnih „meščanskih“ stavb, a so bile pomembne tako s statusnega kot z gospodarskega vidika – npr. Bučarjeva hiša z gostilno, dvorano ... To stanje je bilo nespremenjeno skoraj do sredine 20. stoletja, ko je v nadaljevanju ulice postopoma zraslo novo naselje s tipičnimi značilnostmi t. i. predmestne gradnje, ki je skozi svojo arhitekturno podobo bolj ali manj identična v skoraj vsakem slovenskem kraju.

Industrializacija v 70. letih je tudi v tem okolju doprinesla k razkrajanju tradici-

onalnih vzorcev načina življenja, kar se posledično močno čuti tudi na ohranjenosti identitetnih objektov. Za obdobje skoraj tridesetih let, odkar so bile izdelane valorizacije naselja, lahko ugotovljamo, da se je do neke mere uresničila slutnja Jelke Pirkovič, ki je v sklepu svoje strokovne monografije opozarjala na „vse večjo željo po gradnji v ‚drugi vrsti‘, tako da [...] stanje v marsikateri svoji potezi kaže na to, da ne spoštujemo mehanizmov, ki so nekdanj ‚proizvajali‘ mestne oblike“ (1985: 23).

Nekateri posegi v naselbinsko tkivo, ki so se tu zgodili v zadnjih letih, rušijo prav ključne poteze naselja. V tem pogledu je treba izpostaviti:

- spreminjanje volumnov pri prenovah gospodarskih objektov,
- spreminjanje naklonov strešin,
- neprimerno izvedbo frčad,
- barvni spekter fasadnih ovojev in poseganje v ulični niz.

Kot veliko razvojno zagato pa lahko v zadnjih letih spremljamo razkorak med obravnavo naselja s strani različnih pristojnih služb; medtem ko npr. spomeniškovarstvena stroka zagovarja ohranjanje naselja v njegovih poglavitnih potezah – med drugimi tudi višino temeljenja in posledično višino slemen – pa strah pred poplavamami pri drugih deležnikih v upravnih postopkih narekuje zahtevo po višanju kote prtiličja. Po veljavnem ureditvenem načrtu je ta postavljena na 20-letno višino vode (151,40 n. m.), dvig pa ne sme presežati 50 cm obstoječega stanja.

Kljub temu da je aktualno varovanje kulturne dediščine v slovenskem prostoru še vedno močno točkovno naravnano, kar je pri varovanju celotnih naselij izrazita ovira, pa je v Kostanjevici na Krki treba izpostaviti tudi pozitivne premike, kar je v našem primeru nedvomno ulična talna površina z razmeroma nežnimi prehodi med različnimi materiali, ki tako razmejujejo npr. pohodno in vozno površino. Tovrstna ureditev ulice je nedvomno dosežek strokovnih služb in v naselju ustvarja presežek. Ob tem pa velja izpostaviti, da je zelo prijazna tudi osebam s posebnimi potrebami, o čemer se pri pripravi ureditvenega načrta in tudi pri izvajanju del konec 90. let ni govorilo toliko kot danes. Iz raziskave, ki smo jo opravili v naselju, razberemo, da ureditev uličnega prostora cenijo tako prebivalci Kostanjevice na Krki kot tudi obiskovalci in je presežek v regionalnem in širšem prostoru.

Upamo, da smo z razmišljanjem podali vsaj nekaj objektivnih razlogov, zaradi katerih je Kostanjevica na Krki tako pomembna z vidika varovanja kulturne dediščine. Ob tem se lahko naslonimo na zapis Damjana Prelovška v eni od zadnjih Delovih Sobotnih prilog, v katerem je omenil Katekizem varstva dediščine, ki ga je pred skoraj sto leti napisal Max Dvořák. Zanj so „kulturni spomeniki temelj identitete človeštva kot tudi narodov“ (2011: 31).

Zato moramo svojo kulturno dediščino najprej spoštovati in nato na vse načine varovati, kot spoštujemo svoje prednike in starše; spoštovanje pa izkazujemo tudi tako, da ohranjamo spomin nanje. Kajti le na ta način bomo vedeli, kdo smo in kam spadamo, to pa je tudi edini način, da si bomo znali utirati svoje poti v multikulturni družbi prihodnosti. Pričujoči zapis je namenjen splošni seznanitvi s spomeniški lastnostmi Kostanjevice na Krki predvsem z vidika arhitekture in urbanizma, v prihodnjih številkah časopisa pa bomo skušali predstaviti posamezne kulturne spomenike znotraj starega mestnega jedra.

| HELENA ROŽMAN, ETNOLOGINJA, MUZEJSKA SVETOVALKA V GALERIJI BOŽIDAR JAKAC

Literatura:

- Baš, A., 1953: *Stavbni značaj Kostanjevice v franciscejskem katastru. V: Kostanjevica na Krki: ob sedemstoletnici mestnega obstoja, Pripravljali odbor obletnice Kostanjevice, Vinarska zadruga, Kostanjevica na Krki, str. 103–108.*
- Bučar, F., 1998: *750 let mesta Kostanjevica na Krki. V: Dolenjski list, l. 49, št. 48 (3. 12. 1998).*
- Fister, P., 1993: *Arhitekturne krajine in regije Slovenije. Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije, Ljubljana.*
- Frelih Ribič, M., 1984: *Konservatorske opredelitve urbanističnega spomenika Kostanjevica. V: Varstvo spomenikov XXVI, Zavod za varstvo kulturne in naravne dediščine Slovenije, Ljubljana, str. 113–130.*
- Kosi, M., 2003: *Na meji imperija. V: Vekov tek, Zbornik ob 750. obletnici prve listinske omembe mesta. Krajevna skupnost Kostanjevica na Krki in Organizacijski odbor za praznovanje 750. obletnice prve listinske omembe mesta, Kostanjevica na Krki, str. 77–95.*
- Pirkovič, J., 1985: *Zgodovina urbanih oblik Kostanjevica na Krki. Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani.*
- Pirkovič, J., 1988: *Značilnosti Kostanjevice kot urbanističnega spomenika. V: Varstvo spomenikov 30, Zavod za varstvo kulturne in naravne dediščine Slovenije, Ljubljana, str. 163–168.*
- Prelovšek, D., 2011: *Pismo z drugega planeta. DELO, sobota, 8. oktobra, str. 31.*
- Sapač, I., 2008: *Rekonstrukcijski posegi v zgodovinskih urbanih naselbinah na Slovenskem. Doktorska disertacija, Oddelek za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Ljubljana.*
- Smrekar, A., 1982: *Kostanjevica na Krki in okoliške vasi. Galerija Božidar Jakac in Dolenjski kulturni festival, Kostanjevica na Krki.*

VARSTVENA OBMOČJA V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI

Nekatera območja, pa najsi bodo popolnoma prvobitna ali zgrajena s človeško roko, so zavarovana, ker so preprosto pomembna. Varstvo je določeno z vidika hitrega onesnaženja in ranljivosti območja ter posebne dovzetnosti za negativne vplive človeka. Takšna ozemlja so gradnik človeške zgodovine in ohranek nedegradirane pokrajine, vir biotske pestrosti in bistvena za zdravo in spoštovanja vredno življenje rastlin, živali in ljudi. Kot primer zagotovo lahko navedemo vodovarstvena območja in nekatera druga kulturno in ekološko pomembna ozemlja.

Če pogledamo čisto statistično podobo varstvenih območij v naši lokalni skupnosti, lahko vidimo, zakaj segamo prav v vrh državne in svetovne dediščine. Deleži so naslednji: 8 odstotkov občine Kostanjevica na Krki je zavarovane kulturne dediščine in kar 78 odstotkov občine je ekološko pomembno področje. Od tega 15 odstotkov površin predstavlja najboljša kmetijska zemljišča v državi, na 27 odstotkih ležijo zavarovane naravne vrednote in več kot 70 odstotkov površin občine spada pot varstvo Natura 2000.

V občini so varstveni pasovi in ukrepi za varovanje vodnih virov, še vedno določeni z Odlokom o zaščiti vodnih virov na območju Občine Krško. Varstveni pasovi zapovedujejo varovanje vodovarstvenih območij Črneča vas in Orehovec. Najozži, I. varstveni pas je namenjen izključno izvajanju dejavnosti oskrbe s pitno vodo. Od III. varstvenega pasu je pomembnejši II. varstveni pas, ki pokriva neposredno zaledje črpališča, skozi katero naj bi se voda najmanj dva meseca pretakala do črpalnih vrtin. II. varstveni pas, s strogim režimom varovanja, je namenjen neposredni zaščiti vodnega toka, ki teče proti vodnemu viru, pred onesnaževanjem.

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Na varstvenih območjih velja načelo ohranitve živalskih in rastlinskih vrst ter habitatov, ki so redki ali pa so v Evropi že ogroženi. V občini Kostanjevica na Krki območje Natura 2000 zajema 70,24 % ozemlja. Na varstvenih območjih Natura 2000 direktiva o pticah in habitatna direktiva ne izključujeta človeške dejavnosti. Vendar pa je treba zagotoviti, da te dejavnosti ne bodo ogrozile narave, temveč bodo – kadar bo to mogoče – njeno ohranja-

nje podpirale. Se pravi, da ta območja ne prepovedujejo človeškega bivanja in človekovih dejavnosti, le opozarjajo na sobivanje in sonaravni razvoj vseh sestavin okolja, ne le človeka.

Na tem mestu se bomo diplomatsko izognili komentarju o restrikcijah na poplavnih območjih in varovanju kulturne dediščine, ker je stvar, tako kot vedno, odvisna od interesov pričujočega.

Po drugi strani bi želeli izpostaviti naravne vrednote (Krakovski gozd, Kostanjeviška jama, drugi najdebelejši hrast ...), ki jih zna praktično naštetni vsak domačin in turistični vodič. Koliko nas ve, ali, bolje vprašano, koliko nas ne ve, da je v Banovi jami, zavarovani naravni vrednoti, po grobi oceni 40 m³ odpadkov. Velika udornica, na dnu poglobljena z brezni, je po načrtih Kostanjeviške jame nad največjim jezerom v jami, torej se vsa nesnaga spira in je zelo hitro v sistemu Studene.

Z vsem zgoraj napisanim smo poskušali orisati pojavnost zavarovanih območij, na katerih je ozemlje občine Kostanjevica na Krki. V zadnjem odstavku v premislek dodajamo, da je glede na trenutno podobo civilizacijskega vzorca človeška miselnost pač taka, da se le redko kje uporablja preventiva pred kurativo. Tudi z zakoni in varstvenimi območji je podobno - postavljeni so iz izkušenj. Če zaobidemo poplavno varstveno določbo, bomo poplavljeni mi, in ne tisti, ki so odločbo izdali. Če mečemo odpadke v vodni sistem velike jame, prelisčimo zakon o varovanju vodnega vira, a mečemo strup v lastno pijačo, itd. Že dolgo grozijo z recesijo, v Kostanjevici na Krki pa medtem že skoraj mesec dni voda ni najbolj primerna za pitje.

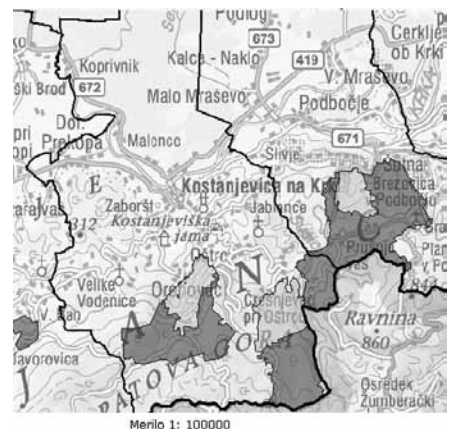
| ALJA PINCOLIČ

DIVJE ODLAGALIŠČE V ZAVAROVANEM OBMOČJU | FOTO: ALJA PINCOLIČ

NARAVNE VREDNOTE IN NATURA 2000 | FOTO: VIR PODATKOV: PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM OBČIN, 2011

VODOVARSTVENI PAS II IN III, | FOTO: VIR PODATKOV: PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM OBČIN, 2011

SNEG IN MORJE NA SEVERU EVROPE

DELOVNO USPOSABLJANJE NA DANSKEM

V dolgih zimskih mesecih prejšnjega leta sem se kot zaposleni v osnovnem šolstvu v Sloveniji začel spraševati, ali ne bi bilo dobro pogledati v svet in pridobiti neprecenljive delovne in strokovne izkušnje še v kakšni drugi državi.

Pričakovati je bilo, da si bom sredi zime kot nekdo, ki si želi drugačnih izkušenj, izbral palme in morje ali pa vsaj živahno evropsko metropolo, ne pa kraja na otoku Fyn, zgoraj na severu, na Danskem.

Morje da, toda na severu Evrope - Bogense je mesto na Danskem z nekaj manj kot štiri tisoč prebivalci. Mesto se je razvilo ob morju, naravna danost pa je narekovala življenje mesta, ki je bilo v preteklosti večinoma povezano z ribištvom. Danes je Bogense predvsem turistično mesto, s kampom, počitniškimi hišicami in vsakovrstno turistično ponudbo.

Danska je država z visoko razvitim izobraževalnim sistemom, visokim življenjskim standardom in zavidljivo visoko ravni življenja in socialnih storitev. Tako sem v okviru Programa Vseživljenjsko učenje, ki je osrednji program EU na področju izobraževanja in usposabljanja, pridobil projekt Grundtvig asistentstvo ter deset mesecev preživel v organizaciji, ki je dejavna na področju izobraževanja odraslih. Prav posebej pa sem si želel spoznati delovanje in praktično življenje danskih ljudskih visokih šol. Danske ljudske visoke šole so internatske šole, ki izvajajo programe s področja neformalnega učenja za odrasle – programi so lahko zelo pestri in različni, od slikarstva do priprave na avanturo po kanadski divjini. Sam sem se odločil za organizacijo, ki je dejavna predvsem na področju razvoja ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja.

Življenje na Nordfyns Folkehøjskole je zelo pestro, saj je to mednarodna šola (večina udeležencev prihaja z Japonske in iz baltskih držav). Poleg mednarodnega programa na šoli izvajajo še šolo spremembe življenjskega sloga, katere udeleženci so osebe s čezmerno težo, in program za udeležence, ki so izpadli iz formalnega izobraževanja in jim bivanje na šoli ponuja možnost za „vtirjanje“ v novo življenje. Posebnost

| FOTO: ROK VUKČEVIČ

šole je program inkluzije za mentalno hendikepirane odrasle, ki daje šoli svojevrsten pečat in jo dela posebno tudi v danskem merilu. Ljudske visoke šole so zavezane k delovanju na področju vključevanja ranljivih skupin, medkulturnega razumevanja, demokracije in dvigovanja zavesti o vprašanih skupne prihodnosti.

Med asistentstvom sem dobil vpogled v dansko kulturo in v kulturo študentov, prisotnih na mednarodni šoli na Danskem. Pridobil sem praktična znanja s področij, ki v Sloveniji niso razvita. V delu v mednarodnem okolju sem pridobil jezikovne kompetence in organizacijske kompetence delovanja v mednarodnih okoljih.

Aktivnosti, ki sem jih opravljal, so bile: poučevanje angleškega jezika, samostojno izvajanje nekaterih vsebin v mednarodnem programu (milenijski razvojni cilji, vsebine o trajnostnem razvoju itd.), pomoč učiteljem pri delu z mentalno hendikepiranimi osebami, pomoč pri izvajanju športnih vsebin in samostojno sem organiziral dve mednarodni izmenjavi, ki ju je gostila šola.

Prek mednarodnih projektov, ki jih vodijo na šoli, sem spoznal različne partnerske organizacije iz različnih evropskih držav, plodno sodelovanje se je že pričelo znotraj različnih evropskih programov.

Dancev zima ne moti, saj so narod, ki ima registriranih največ društev, zvez in klubov na število prebivalcev na svetu, in so razvili prefinjene načine druženja ob vsakem vremenu – v telovadnici, gledališču, domovih ipd. Znani so po tem, da kolesarijo kljub mrazu in snegu in počnejo še mnogo drugih dejavnosti na prostem. Zame pa so bili sprehodi po ledu in snegu ob morski obali nekaj posebnega in lepega, čeprav nič kaj domačega.

Grundtvig asistentstvo je del Programa Vseživljenjskega učenja EU.

| ROK VUKČEVIČ

| FOTO: ROK VUKČEVIČ

POHODNIKI PLANINSKEGA DRUŠTVA POLOM NA NAŠEM OČAKU TRIGLAVU

KOSTANJEVIČANI NA TRIGLAVU | FOTO: ROBERT ŠTOKAR

Toliko različnih pristopov, kot jih ravno vodi na našo najvišjo goro, ne najdeš kar tako ali pa celo nikjer. Zgodovina pristopov se počasi približuje častitljivi 250-letnici. Nič koliko pohodnikov in alpinistov se jih je pred nami že povzpelo tja gor. Marsikaj se je v tem času spremenilo. Ljudje, oprema, s katero so si pomagali, navade, mejne črte, a nekaj je ves čas ostajalo globoko v srcih Slovencev. Ponos do našega očaka.

V zgodnji nedeljski uri, še v temi, ko bi najraje kar sedel nazaj v avtobus in še malo zaspal, smo šli. Neverjetni mir, ki ga pred tem ni skalilo nič, razen morda najzgodnejše ptičje petje, smo narahlo prekinili mi. Pisana družba, od najmlajših rosnih do pohodnikov zrelih let, pred katerimi daš kapo dol, ker nisi prepričan, ali boš lahko ob isti starosti zmogel enako. Skozi dolino. Sprva čas hoje kaj prida ne vpliva na pridobivanje še kako pomembne nadmorske višine. Pa se vse spreminja. Prehod skozi višinske pasove je bil kar hiter. Nad nami se je vsa veličastna, z na videz neprehodnimi strmini stenami, dvigala že kar naduta Rjavina. Ne ozirajoč se nanjo, smo se v ključih vzpenjali v območju Debelega kamna. Pekel, kakor pravijo zaokroženi krnici, ki jo zaključujejo strme stene Vrbanovih Špic in Rjavine pod Staničevo kočo,

je bil tu. Koča ima dolgo zgodovino vse od leta 1887, ko se je najprej imenovala po Dragotinu Dežmanu.

Počitek pri koči nam je vsem dobro del. Cilj pa je marsikaterega že priganjal naprej. A v hribih je poleg fizičnih naporov treba nadzirati tudi želje. Kadar se ti najbolj mudi, počakaj, premisli, si odpočij in nadaljaj.

Tako smo preko Rži prispeli, že z priokusom klinov in jeklenic, na najvišje ležečo planinsko postojanko, Triglavski dom na Kredarici. Po okreplili in daljšem počitku smo pred vzponom še enkrat preverili potrebno opremo. Mogoče uspeh posameznika ob tako številnih vzponih zbledi, vendar vsak pogled, kam se boš prijel, dotik roke s skalo, stop noge je delček v mozaiku. Je pomemben. Ločnica med veseljem, stiskom rok, srečo na eni in nesrečo je vse preveč tanka. Tega se mora zavedati vsakdo.

Bil sem res vesel in pozitivno presenečen, kako najmlajše planinke z vsega osmimi ali desetimi leti premagujejo skalne stopnice, plezajo, kot da so tam gori bile že nešteto krat. Nismo se izognili krstu, ki je nekako že stalnica ali, bolje, kar protokol. V naši 35-članski skupini je bila polovica takih, ki so bili z njim „nagrajeni“! Si predstavljate, kaj roji po mislih tistih, ki stojijo in čakajo trenutek, ko jih bo spletena

vrvica zadela po zadnji plati ... Sledila je še skupinska fotografija za spomin in vračanje v dolino. Sonce je že počasi zahajalo. Postajalo je čedalje hladneje. Naslednji dan pa sta nas že čakala Vodnikov dom in prostrana planota Pokljuka. Sestopili smo nazaj proti Kredarici, kajti vsi smo že komaj čakali oddiha, malice in pijače. Pivo na koncu pa odtehta vse. Ker smo bili kar utrujeni, smo se kmalu odpravili spat. Začudi me, da je bilo tistih, ki največkrat smrčijo, malo. Sestop, ki smo ga izbrali, je med najlažjimi, čeprav je pazljivost potrebna do konca. Da se avgust že preveša v drugo polovico, smo lahko opazili na alpskem cvetju, ki ni bilo več tako živobarvno in raznovrstno. Z vsakim korakom ob sestopu je bolj puhtelo iz tal. Kar sevala so od razgretosti. K sreči smo prispeli v prostrane poključke smrekove gozdove.

Ko pa zagledaš cesto, pa je ta lahko še tako razrita makadamska cesta, veš, da si blizu cilja. Še mimo smučišča Viševnik smuknemo. Vsi veseli in zadovoljni zagledamo težko pričakovani avtobus na Rudnem polju. Naš šofer se je izkazal. Rosa na pločevinkah piva je dala vedeti, da je pravnje. Sledila je še vrnitev s krajšim postankom za kavo ali osvežilni napitek. Najvažnejša pa je bila varna vrnitev domov.

IZ TRIGLAVA | FOTO: ROBERT ŠTOKAR

KOLESARSKI VZPON NA POLOM

| FOTO: FOTOARKIV KD LANDSTRASS

Priljubljenost kolesarstva v Sloveniji narašča, kar potrjujejo mnogi rekreativni kolesarji in uspehi naših tekmovalcev v različnih kolesarskih disciplinah. Tudi v Kolesarskem društvu Landstrass spodbujamo rekreativno kolesarjenje, saj se zavedamo, da lahko na ta način vplivamo na zdravje in dobro počutje. V čudovitem nedeljskem jutru 25. septembra 2011 se je 11. kolesarskega vzpona na Polom v organizaciji Kolesarskega društva Landstrass udeležilo 34 kolesarjev in kolesark. Razgibana gorska kolesarska pot je do

cilja dobro razgrela vse kolesarje. Start tekmovalne proge je bil pri Osnovni šoli Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki (152 m). Kolesarje je pot vodila v serpentinah skozi vasi Globočice in Oštrc (299 m) ter od tam pri vaški lipi desno mimo Aleksandrove in Rdeče kočice (647 m), nekdanjega planinskega doma na Polomu, do kapelice Mirčev križ (778 m). Tekmovalci so prevozili v skupni dolžini 13,5 km proge (4 km asfaltirane ceste in 9,5 km makadamske ceste).

Rezultati kolesarske dirke „11. vzpon na Polom“

Ženske		
1. mesto:	Saša Bohinc (1984, KD Landstrass)	1:08:42
2. mesto:	Alenka Šribar (1975, KD Landstrass)	1:23:43
Moški – absolutno		
1. mesto:	Gregor Bučar (1993, KD Landstrass)	42:35
2. mesto:	Janez Polovič (1974, KD Landstrass)	42:36
3. mesto:	Dušan Gorjanec (1967, KD Papež Podgorje)	44:06
Moški po kategorijah		
M 1 (1991 in mlajši)		
1. mesto:	Gregor Bučar (1993, KD Landstrass)	42:35
2. mesto:	Gašper Bevc (1992, Trapci)	1:10:14
3. mesto:	Nino Polovič (2003, KD Landstrass)	1:20:14
M 2 (1990 - 1979)		
1. mesto:	Primož Colarič (1988, KD Landstrass)	56:54
2. mesto:	Rok Gajski (1984, Krško)	1:05:04
3. mesto:	Boštjan Kozole (1981, KD Landstrass)	1:10:30
M 3 (1980 - 1971)		
1. mesto:	Janez Polovič (1974, KD Landstrass)	42:36
2. mesto:	Anton Grgovič (1971, Šentjernej)	46:24
3. mesto:	Mirko Klemenčič (1974, Ždinja vas)	46:32
M 4 (1970 - 1961)		
1. mesto:	Dušan Gorjanec (1967, Papež Podgorje)	44:06
2. mesto:	Peter Rožanc (1968, Energija Velenje)	44:15
3. mesto:	Igor Zupančič (1969, Šentjernej)	44:36
M 5 (1960 in starejši)		
1. mesto:	Mile Stojanovič (1950, Papež Podgorje Straža)	47:35
2. mesto:	Dragan Stankovič (1958, Novo mesto)	52:32
3. mesto:	Marko Bregar (1956, KD Landstrass)	55:58

Najmlajši udeleženec:

Nino Polovič (2003, KD Landstrass) 1:20:14

Najstarejši udeleženec: Đuro Kovač (1938, Krško) 1:25:02

Vsem udeležencem pristrčno čestitamo!

VSI NA KOLO ZA ZDRAVO TELO!

| KD LANDSTRASS, KOSTANJEVICA NA KRKI

26. KOSTANJEVIŠKI TEK

V nedeljo, 11. septembra, smo izvedli 26. kostanjeviški tek, ki ga je zaznamovalo pravo poletno vreme. Kljub veliki vročini in intenzivni trgatvi letošnjega pridelka grozdja po celi Dolenjski in Posavju smo na prireditvi našli 189 aktivnih udeležencev iz vse Slovenije in sosednje Hrvaške. Daljšo, 9 km dolgo progo je premagalo 129 tekačev. V mlajših kategorijah je na razdaljah 250, 500 in 1000 m tekmovalo 49 otrok do 15 let, na pohod pa se je odpravilo 11 udeležencev. Tekmovanje je štelo za pokal Dolenjskega lista in za pokal Občine Kostanjevica, vključeno pa je bilo tudi v akcijo Slovenija teče. Tekmovanje je potekalo v 26 starostnih kategorijah.

Na 9 kilometrov dolgi progi je bil tako kot v letu 2010 najboljši Jan Breznik, FIT Brežice (31:35), pred predstavnikom Slovenske vojske Alešem Žontarjem (32:15) in članom AK Šentjernej, Jožetom Bučarjem (32:33). Člani Športnega društva Kostanjevica so se ponovno odlično odrezali; Janez Polovič je bil v absolutni razvrstitvi odličen peti (33:35), v svoji kategoriji pa je bil tudi letos najboljši. Gregor Bučar je bil absolutno 13. (36:15), v

svoji kategoriji pa je bil drugi.

V ženski kategoriji je zmagala Janja Bučar, FIT klub NM (40:02), druga je bila Marta Plahuta, AK Radeče (40:20), tretja pa je bila Nataša Aljančič, AK Domžale (41:48).

Pokal občine Kostanjevica je v kategoriji moških do 30 let osvojil Gregor Bučar (36:15), drugi je bil njegov brat Marko Bučar (39:18), tretji pa Primož Colarič (53:28). V kategoriji moških nad 30 let je zmagal Janez Polovič (33:35), drugi je bil Boris Polovič (42:58), tretji pa Uroš Bršec (44:42).

Pri ženskah je bila prva Iva Molek (57:45), druga Sonja Božič (1:06:52) in tretja Anita Molek (1:09:13). Letos je za pokal občine Kostanjevica nastopilo dvanajst tekmovalcev (največ v zadnjih 10 letih). Število tekačev počasi, a vztrajno raste.

V mlajših kategorijah je bilo 35 od skupno 49 tekmovalcev iz Kostanjevice, preostali pa so bili iz Gradca, Vrhnike, Radeča, Šentjerneja, Gribelja, Brežic, Trebnjega in Novega mesta. Domačini so dosegli naslednje uvrsti-

tve: v kategoriji deklic do 5 let je bila Valentina Abram druga. Med dečki do 5 let je bil Žiga Luštek prvi.

Med deklicami od 6 do 7 let je bila Evelin Luštek druga. Med dečki od 6 do 7 let je bil prvi Martin Tršinar, drugi pa Gašper Simič Hrovat. Med deklicami od 8 do 9 let je bila prva Taja Kržičnik in druga Nina Kranjc.

Med dečki od 8 do 9 let je bil Matej Škoda prvi, Enej Unetič drugi in Blaž Tomšič tretji. Med deklicami od 10 do 11 let je bila prva Pia Urbanč, druga Zala Kržičnik in tretja Karmen Tršinar. Med dečki od 10 do 11 let je bil Lovro Jarkovič drugi in Simon Božič tretji.

Med deklicami od 12 do 14 let je bila prva Eva Molek, Simona Zagorc pa druga. Med dečki od 12 do 14 let je bil Žan Abram prvi, Žiga Juršič drugi in Mitja Kavčič tretji.

Se vidimo naslednje leto, na 27. kostanjeviškem teku!

| BORIS POLOVIČ, PREDSEDNIK ŠD KOSTANJEVICA

PRVE TRI V KOSTANJEVIŠKI OBČINI
| FOTO: MATEJ JORDAN

PRVI TRIJE ABSOLUTNO
| FOTO: MATEJ JORDAN

PRVI TRIJE V KOSTANJEVIŠKI OBČINI NAD 30
LET | FOTO: MATEJ JORDAN

JANEZ POLOVIČ NA POLOVIČNEM IRONMANU NA BLEDU

V septembru sem se udeležil triatlona Loveman na Bledu, bolj znanega kot slovenski polovični Ironman. Triatlon je disciplina, ki se začne s plavanjem, sledi kolesarjenje in na koncu še tek. Polovični Ironman zajema 1,9 km plavanja, 90 km kolesarjenja in 21 km teka. Na tekmovanju na Bledu je bilo prijavljenih 123 tekmovalcev iz 12 držav. Plavanje sem po pričakovanju, ker to ni ravno moja disciplina, zaključil neke v zadnji tretjini nastopajočih, potem pa mi je šlo vse bolje in boljše. Na kolesu in v teku sem ves čas prehiteval tekmovalce in pridobival mesto za mestom ter končal na skupnem 16. mestu s časom 4h 37 m 17 s. To je bil zame v tako močni konkurenci zelo dober rezultat, posebej še, če upoštevam dejstvo, da sem se take preizkušnje udeležil prvič. Lumpi triatlona (50 m plavanja, 1500 m kolesarjenja in 400 m teka) se je udeležil tudi moj sin Nino Polovič. Med skupno 39 tekmovalci je zasedel odlično 9. mesto. Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem sponzorjem, ki so mi pomagali pri izvedbi tega projekta. Z mislimi pa sem že korak naprej, mogoče celo pri celotnem Ironmanu, kdo ve ...

| JANEZ POLOVIČ

JANI IN NINO POLOVIČ NA LOVEMENU | FOTO: JANEZ POLOVIČ

DRUŽINSKO TEKMOVANJE V LOVU RIB S PLOVCEM 2011

Ob koncu avgusta smo člani RD Kostanjevica na Krki organizirali vsakoletno družinsko tekmovanje v lovu rib s plovcem na ribniku Karlče. Tekmovali smo v obeh konkurencah – članski in mladinski. Tekmovanja se je udeležilo 20 članov in 4 mladinci, skupno 24 ribičev tekmovalcev. V vročem in soparnem sobotnem dopoldnevu smo se trudili ujeti kar največ rib. Skupaj smo ulovili 25,45 kg rib, kar v povprečju pomeni dober kilogram rib na tekmovalca.

Tekmovanje se je pričelo ob 8.30 in končalo ob 11.30. Po triurnem ribolovu se je v članski konkurenci najbolje odrezal Zlatko Rodič iz Šentjerneja, ki je ulovil 4.810 gramov. Drugo mesto je zasedel Domen Gramc iz Kostanjevice z ulovljenimi 4.250 grami, tretje pa

starosta ribičev Ivan Kozole iz Krškega s 3.380 grami ulova.

V mladinski konkurenci je prvo mesto zasedel Žiga Zupančič iz Kostanjevice s 1.810 grami, drugo Tilen Podbršček iz Velikega Podloga s 310 grami in tretje Vito Cizel iz Škocjana z 80 grami ulova. Prvi trije uvrščeni tekmovalci v obeh konkurencah so prejeli medalje in praktične nagrade. Prijetno druženje ribičev se je po tekmovanju nadaljevalo ob pripravljeni malici in osvežitni pijači.

| ROBERT HOČEVAR (TAJNIK RD)

| FOTO: ROBERT HOČEVAR

EKONOMSKI KAZALCI RAZVITOSTI OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI

Gospodarski razvoj se v Sloveniji ne širi enakomerno po vseh občinah, zato obstajajo bolj in manj razvita območja (t. i. območja s posebnimi razvojnimi problemi), ki so z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja sestavni oziroma temeljni del razvojne politike države.

Pri analizi ekonomske razvitosti občine Kostanjevica na Krki se bom omejila na štiri ekonomske kazalce. Skoznje bom poskušala ugotoviti, koliko je občina razvita v primerjavi s Spodnjeposavsko regijo in Slovenijo. Upoštevani kazalci so:

- bruto osnova za dohodnino,
- bruto in neto plače,
- dodana vrednost na zaposlenega ter
- prodaja na tujem trgu.

Bruto osnova za dohodnino

Bruto osnova za dohodnino na prebivalca nam prikazuje življenjsko raven oziroma ekonomsko moč prebivalstva občine Kostanjevica na Krki, ne pa tudi gospodarstva območja. Zajeti so vsi dohodki prebivalstva, ki so predmet davčne obremenitve. Osnova za dohodnino je pretežno odvisna od registriranih plač, pokojnin prebivalstva in drugih dohodkov. Nekateri izdatki pa so iz obračuna dohodnine izvzeti, kar vpliva na boljši položaj manj razvitih območij, kot kaže osnova za dohodnino.

Preglednica 5: Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v občini Kostanjevica na Krki, Spodnjeposavski statistični regiji ter Sloveniji.

	Bruto osnova za dohodnino na prebivalca (EUR)	Indeks ravni SLO = 100
Občina Kostanjevica na Krki	6.049	87,1
Spodnjeposavska statistična regija	6.013	86,8
Slovenija	6.941	100

Vir: Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah, 2008

Plevnik pravi, da večja kot je osnova za dohodnino na prebivalca, večja je kupna moč prebivalstva, kar pomeni tudi večjo potrošnjo, ki je znak večje gospodarske razvitosti. Kot je vidno iz preglednice zgoraj, je ekonomska moč prebivalstva v občini Kostanjevica na Krki malce večja v primerjavi z regijskim ter precej nižja od državnega stanja.

Bruto in neto plače

Plača pomeni osnovo življenjske ravni. Bruto plače so izplačani prejemki zaposlenim osebam za delo v polnem, krajšem ali daljšem delovnem času.

Preglednica 6: Povprečne mesečne bruto in neto plače na zaposlenega v podjetjih in drugih organizacijah v občini Kostanjevica na Krki, Spodnjeposavski statistični regiji ter Sloveniji v letih 2007 in 2009.

	2007		2009		2007		2009	
	Povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega (EUR)	Indeks SLO = 100	Povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega (EUR)	Indeks SLO = 100	Povprečna mesečna neto plača na zaposlenega (EUR)	Indeks SLO = 100	Povprečna mesečna neto plača na zaposlenega (EUR)	Indeks SLO = 100
100								
Občina Kostanjevica na Krki	767	59,7	850,9	59,1	532	63,8	591,5	63,6
Spodnjeposavska statistična regija	1.181	92	/	/	782	93,7	/	/
Slovenija	1.285	100	1.439	100	835	100	930	100

Vir: SURS, 2009

Povprečne bruto plače v občini Kostanjevica na Krki se z leti višajo, vendar vseeno počasneje kot na državni ravni. V primerjavi s Spodnjeposavsko statistično regijo in Slovenijo so mesečne bruto in neto plače skoraj dvakrat nižje. Podatek prikazuje nižji življenjski standard občanov Kostanjevica na Krki kot v Posavski regiji in Sloveniji. Cene storitev so nižje, kupna moč prebivalstva pa manjša kot v bolj razvitih občinah Slovenije. Občina ima skupaj z občinama Osilnica in Starše najnižjo

povprečno mesečno bruto plačo, ki meseca februarja 2011 še ni presegla 1.000 evrov.

Dodana vrednost na zaposlenega

Kazalnik izraža produktivnost dela v gospodarskih družbah oziroma ekonomsko moč gospodarstva občine. Dodana vrednost je enaka proizvodnji, izraženi v osnovnih cenah, zmanjšani za vmesno porabo v cenah kupcev.

Preglednica 7: Dodana vrednost na zaposlenega v letu 2007 v občini Kostanjevica na Krki, Spodnjeposavski statistični regiji ter Sloveniji.

	2006		2007	
	Dodana vrednost na zaposlenega	Indeks dodane vrednosti (SLO = 100)	Dodana vrednost na zaposlenega	Indeks dodane vrednosti (SLO = 100)
Občina Kostanjevica na Krki	21.186	64,4	17.563	52,4

Spodnjeposavska statistična regija	32.911	105,6	37.201	110,9
Slovenija	31.158	100	33.538	100

Vir: Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah, 2008

Dodana vrednost na zaposlenega je leta 2006 v občini dosegla 64,4 %, leta 2007 pa se je znižala na 52,4 % slovenske ravni. V enem letu se je dodana vrednost v občini Kostanjevica znižala za 12 %. Regijski podatki so v obeh preučevanih letih (2006 in 2007) nad povprečno ravno Slovenije. Dodana vrednost na zaposlenega je leta 2006 v Spodnjeposavski statistični regiji presegala slovenski delež za 5,6 %, leta 2007 pa za kar 10,9 %. Iz številok lahko sklepamo, da je ekonomska moč gospodarstva Spodnjeposavske statistične regije visoka, občine Kostanjevica na Krki pa precej nizka. Večja kot je dodana vrednost na zaposlenega, večjo ekonomsko moč ima gospodarstvo na nekem območju.

Prodaja na tujem trgu

Za gospodarstvo in gospodarski razvoj je velikega pomena mednarodna menjava. Izvoz je pokazatelj mednarodne konkurenčnosti, kar posledično vpliva oziroma naj bi vplivalo na stopnjo razvitosti. Že na ravni države je temeljno oz. bistveno povečanje stopnje rasti izvoza, kar bi pomenilo hitrejšo povežovanje naših podjetij s tujimi.

Občina Kostanjevica na Krki kaže močno izvozno usmerjenost, saj je tako v letu 2006 kot 2007 ustvarila z izvozom skoraj 90 % prihodkov občine. V primerjavi s Spodnjeposavsko regijo in Slovenijo je delež občinskega izvoza v letu 2007 močno prekašal obe povprečji, državnega za 55,1 % ter regijskega za 48,2 %. Vzroke za takšno izvozno usmerjenost občine lahko iščemo v podjetjih oziroma gospodarskih družbah, ki sodelujejo s tujimi trgi (predvsem z nemškimi).

Preglednica 8: Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje (%) v občini Kostanjevica na Krki, Spodnjeposavski statistični regiji ter Sloveniji.

	Izvozna usmerjenost	
	2006 (%)	2007 (%)
Občina Kostanjevica na Krki	88,1	85,1
Spodnjeposavska statistična regija	34,85	36,9
Slovenija	30,5	30

Vir: Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah, 2008

V občini je predvidena gradnja obrtne cone, ki naj bi se nahajala severno od kostanjeviškega otoka, na robu Krakovskega gozda in bi predstavljala nadgradnjo oziroma širitev že obstoječe obrtne cone. Občina kot investitor želi v okviru obrtne cone razviti področje, ki bi dajalo pogoje za razvoj gospodarskih dejavnosti tako v občini kakor v Posavski regiji. Načrtovana je predvsem gradnja proizvodnih podjetij, obrtnih delavnic, trgovin in storitvenih podjetij. Obrtno-poslovna cona je obetavna glede zaposlitve prebivalstva in sedeža novih, upajmo, da uspešnih podjetij.

Gospodarske značilnosti občine Kostanjevica na Krki

Preglednica 9: Poslovni subjekti po skupinah v občini Kostanjevica na Krki.

Gospodarske družbe in zadruga	29
Samostojni podjetniki posamezniki	81
Pravne osebe javnega prava	3
Neprireditivne organizacije - pravne osebe zasebnega prava	7
Društva	28
Druge fizične osebe, ki opravljajo registrirane oziroma s predpisom določene dejavnosti	7
Skupaj	155

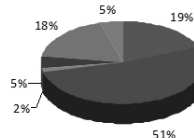
Vir: AJPES.si (31. 12. 2010)

V občini Kostanjevica na Krki je skupaj registriranih 155 poslovnih subjektov. Od tega je največ samostojnih podjetnikov posameznikov (81) ter gospodarskih družb in zadrug (29). Društev v občini je 28, pravnih oseb zasebnega prava sedem, osebe javnega prava pa naj bi bile 3. Drugih fizičnih oseb v občini je sedem. Po zadnjih podatkih vira Ajpes naj bi bilo v občini Kostanjevica registriranih 158 poslovnih objektov, ki so zabeleženi v poslovnem registru Slovenije. Število se torej z leti povečuje, kar je pozitivno prav z gospodarskega vidika.

Graf 5: Delež poslovnih subjektov po skupinah v občini Kostanjevica na Krki.

Struktura podjetij po različnih gospodarskih dejavnostih nam

- Gospodarske družbe in zadruga
- Samostojni podjetniki posamezniki
- Pravne osebe javnega prava
- Neprireditivne org- pravne osebe zasebnega prava
- Društva
- Druge fizične osebe, ki opravljajo registrirane oz. s predpisom določene dejavnosti

Vir: AJPES.si (31. 12. 2010)

prikazuje, da občina Kostanjevica na Krki prispeva le majhen delež zaposlenih po gospodarskih dejavnostih v Spodnjeposavski regiji. Po številu podjetij v regiji prednjačita občini Krško ter Brežice. V razvojni regiji Posavje poslovni subjekti predstavljajo 3,18 % vseh podjetij v Sloveniji. Od tega jih največ deluje v dejavnosti trgovine in izdelkov široke potrošnje, 17 % (v Sloveniji deluje v tej dejavnosti 30,8 %). Sledita ji predelovalna dejavnost s 13,7 % (v Sloveniji deluje v tej dejavnosti 16,1 %) in poslovanje z nepremičninami, najemi in poslovnimi storitvami z 11,6 % (v Sloveniji deluje v tej dejavnosti 26,3 %). Iz tabele je razvidno, da je v pridruženih članici Spodnjeposavske regije, občini Kostanjevica na Krki, veliko zaposlenih v predelovalni dejavnosti (v dejavnost prispeva občina 3,5 % prebivalcev Posavske regije), prometu (prispeva 4,9 % k celotni Posavski regiji), poslovanju z nepremičninami (prispeva 3,2 % k celotni Posavski regiji) ter v preostalih državnih storitvah (prispeva 3,2 % k celotni Posavski regiji). Za celotno Spodnjeposavsko regijo ter občino Kostanjevica na Krki pa je temeljno, da je 70 % prebivalstva zaposlenega v storitvenih dejavnostih, kar kaže na prevlado terciarnega ter kvartarnega sektorja tako v občinskem in regionalnem kot državnem merilu, ki gre v smeri terciarizacije gospodarstva.

Preglednica 10: Struktura podjetij in zaposlenih po gospodarskih dejavnostih.

Dejavnost	Kostanjevica na Krki	Spodnjeposavska regija - SKUPAJ	Sektor
Kmetijstvo	4	137	Primarni
Ribištvo	1	9	
Rudarstvo		4	Sekundarni
Predelovalne dejavnosti	23	675	
Oskrba z elektriko in s plinom		11	
Gradbeništvo	14	579	
Trgovina, popravila motornih vozil, izdelava široke potrošnje	14		
	834	Terciarni	
Gostinstvo	10	302	
Promet, skladiščenje	17	362	
Finančno posredništvo		25	
Poslovanje z nepremičninami	18	575	
Javna uprava, obramba, zavarovanje	4	153	Kvartarni
Izobraževanje	3	64	
Zdravstvo, socialna varnost	3	127	
Preostale državne storitve	33	1.073	
SKUPAJ	144	4.930	

Vir: Dodatek RRP Posavje 2007–2013

Kmetijstvo

Kmetijstvo je gospodarska panoga, s katero se ukvarja vedno manj prebivalstva, zato se delež v strukturi bruto proizvoda stalno manjša. Kljub temu pa je to panoga, katere pomen bo v prihodnje ostajal. Kmetijske površine so predvsem ob reki Krki in imajo možnost namakanja, gričevnati svet ob vznožju Gorjancev pa je namenjen sadjarstvu in vinogradništvu; zadnje je lahko zelo rentabilna kmetijska dejavnost, saj se proizvajajo sorte grozdja za vino cviček. Blagovna znamka vina cviček je patentirana in omejena le na vinorodni okoliš Dolenjske in tudi EU je priznala vino cviček kot posebnost. Ocena strokovnih služb Kmetijskega gozdarskega zavoda Novo mesto beleži tržno organizirano vrednost 50 % kmetijske pridelave ob upoštevanju sadja (kjer je 85 % pridelave v okviru kmetijskega podjetja), oziroma 20 %, če ne upoštevamo pridelave kmetijskih podjetij. Dejansko pa se tržno organizira le 23 % kmetijskega gospodarstva.

Preglednica 11: Organiziran odkup pridelkov (na podlagi sklenjenih pogodb o odkupu) na območju občine Kostanjevica na Krki v letu 2008.

Vrsta pridelkov	Ocena obsega pridelave posameznih pridelkov	Količina odkupljenih pridelkov 2008
Mleko (v litrih)	260.761	260.761
MPG (mlado pitano govedo) (kom)	30	1
Starejše govedo (kom)	30	3
Teleta za zakol (kom)	30	0

Grozdje (ton)	797	30
Sadje	1.320	1.200
Vrtnine (ton)	2.100	260

Vir: Dodatek RRP Posavje 2007–2013

Glede na podatke iz preglednice je jasno, da je primarna kmetijska pridelava na območju občine izredno slabo organizirana. Tržna organiziranost naj bi bila namreč prvi pogoj za stabilno kmetijsko pridelavo v večjem obsegu. V občini Kostanjevica na Krki bi bilo smiselno, da bi kmetije svojo proizvodnjo usmerile v ekološko pridelovanje hrane in na ta način dosegle višje cene za svoje pridelke.

Dopolnilne dejavnosti v kmetijstvu pomembno prispevajo k ohranjanju in povečevanju delovnih mest na kmetijah oz. podeželju. Skupaj z ohranjanjem razvoja podeželja pa lahko prispevajo tudi k turistični ponudbi občine. V občini imajo tri kmetije registrirano dopolnilno dejavnost, največ v povezavi s turizmom na kmetijah. Glede na delež pokritosti občine z gozdom (66 %) bi lahko dopolnilne dejavnosti povezali s storitvami v povezavi s predelavo lesa, v občini takih dopolnilnih ni registriranih.

V povprečju se izkorišča komaj 55 % možnega letnega poseka gozdne lesne mase. Izkoriščenost proizvodnega potenciala gozdov je torej majhna. Premalo je tudi intenzivnih sečenj, s katerimi se izboljšuje kakovost sestojev. Sečnja je namreč pomemben ukrep nege gozdov. Dohodek od prodaje lesa, ki bi ga lastniki gozdov lahko pridobili, pa ostaja neizkoriščen.

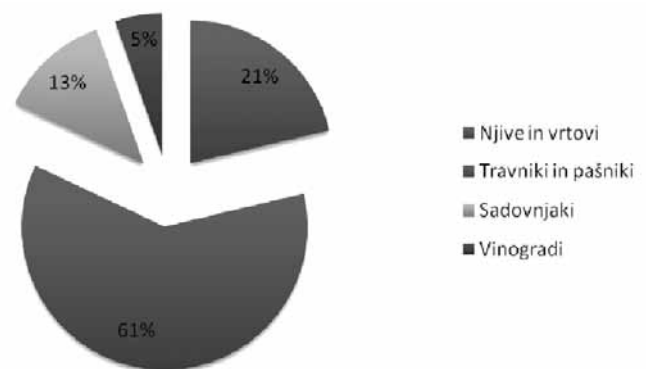
Na območju občine Kostanjevica na Krki je v mrežo območij Nature 2000 vključenih 4.098 ha, kar predstavlja 70 % površine občine. Večji del sicer zajema gozdne površine, vendar tudi okoli 900 ha kmetijskih površin.

Struktura kmetijskih zemljišč

Graf 5: Delež kmetijskih površin po vrstah rabe.

Vir: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2009

Avtorica: Tamara Zakšek

Območje občine obsega 5.832 ha, od tega je na podlagi ortofoto posnetkov 1.928 ha (33,1%) kmetijskih zemljišč. V strukturi kmetijske zemlje prevladujejo travniki in pašniki s 60,7 % površine, delež njiv v strukturi rabe kmetijskih zemljišč znaša 21,3 %, preostalo pa predstavljajo trajni nasadi sadovnjakov (12,6 %) in vinogradov (5,4 %). V občini se obdeluje 34,05 ha intenzivnih sadovnjakov, od tega 30,37 ha kmetijsko podjetje s sedežem zunaj občine. Za občino Kostanjevica na Krki je značilno, da je delež njiv daleč pod slovenskim povprečjem, ki znaša 33,3 % rabe kmetijskih površin, in daleč od povprečja

| ekonomski kazalci

EU, kjer njive predstavljajo 52,6 % kmetijskih površin. MKGP ocenjuje, da se vsaj 50 % kmetijskih površin že zarašča ali pa je kmetijska raba na teh površinah le občasna in v prihodnosti obstaja nevarnost zaraščanja.

V strukturi kmetijske pridelave je v občini Kostanjevica na Krki živinoreja še vedno med pomembnejšimi kmetijskimi panogami. Na območju občine domače živali redijo na 93 kmetijah, kar je 70 % kmetij, ki vlagajo zahteve za plačila ukrepov Skupne kmetijske politike.

Turizem

Turistična panoga v občini je slabo organizirana, kar se izraža z nepovezanostjo turistične ponudbe v usklajeno, kakovostno turistično ponudbo na višji ravni.

V strategiji razvoja turizma občine, nastali konec leta 2009, se je trajnostni razvoj mikrodestinacije Kostanjevice na Krki omejil na doseg ekonomskotržnih in podjetniških, socioloških in okoljskih ciljev.

Pri ekonomskotržnih in podjetniških ciljih je treba v prvi vrsti povečati število objektov nočitvenih kapacitet za 20 %, število gostov in nočitev za 20 - 25 %, posledično pa tudi povečati prihodke iz turističnih dejavnosti. Povečanje razpoznavnosti in konkurenčnosti turistične ponudbe bi v okviru projektov odpiralo nova delovna mesta ter pritegnilo izobražen kader nazaj na delo v Kostanjevico na Krki.

Sociološki cilji pri razvoju turizma so povezani z interesi domačega prebivalstva ter njihovimi koristmi od aktivnega razvoja turizma, usmerjeni so k povečanju življenjske ravni vseh prebivalcev območja in dvigu kakovosti življenja.

Pri načrtovanju razvoja turizma so velikega pomena okoljski cilji, ki so usmerjeni k ohranjanju pristne kulturne krajine, naravnega okolja in biotske pestrosti, saj naj bi potencialni projekti potekali po načelih trajnostnega razvoja turizma. Varovanje okolja naj bi bilo prioritetenega pomena.

Preglednica 12: Število nočitev domačih in tujih turistov v občini Kostanjevica na Krki za leto 2010.

	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sept	okt	nov	dec	SKUPAJ
Domači turisti	0	23	10	1	26	7	17	101	58	0	55	13	311
Tuji turisti	17	17	44	95	219	59	138	151	91	78	38	17	964
Skupaj	17	40	54	96	245	66	155	252	149	78	93	30	1.275

Vir: Občina Kostanjevica na Krki

Podatki Občine Kostanjevica na Krki za leto 2010 govorijo o nočitvah domačih in tujih turistov. Število tistih, ki so v letu 2010

obiskali Kostanjevico, je bilo 1.275, od tega 75 % tujcev, kar je pokazatelj atraktivnosti mikrodestinacije občine Kostanjevica v širšem, mednarodnem kontekstu. Seveda pa je treba poudariti, da je zmogljivost občine z ležišči neustrezna, saj primanjkuje prenočitvenih kapacitet. Številke nočitev v občini naj bi se glede na ekonomskotržne cilje v prihodnosti povišale, posledično pa bi se lahko povišalo tudi število turistov.

Preglednica 13: SWOT-analiza prednosti, slabosti ter možnosti in nevarnosti v občini Kostanjevica na Krki. Sistem vrednotenja obstoječega stanja in vpogled v prihodnost razvoja.

Prednosti

Relativno ugodna starostna struktura
Bližina delovnega mesta in stalnega prebivališča
Prebivalstvo ima dostop do zdravstvenih storitev v svoji občini
Bogata kulturna tradicija daje prebivalcem določeno širino
Gestrateška lega občine, bližina hrvaške meje in Zagreba, Term Čatež, bližina avtocestnega priključka; dostopnost občine
Tradicija društvenih dejavnosti, ki povezujejo in imajo vlogo združevanja ljudi
Bogata zgodovina območja oz. mesta, izredna kulturna pestrost
Bogata naravna dediščina
Velik delež občine vključen v Naturo 2000
Raznolika ponudba občine (športno rekreacijska, etnološka, kulinarčna, kulturna ...)
Ponudba za različne ciljne skupine
Izvozna usmerjenost podjetij v občini
Cviček kot uveljavljena blagovna

Slabosti

Število prebivalstva počasi upada
Nizka izobrazbena struktura občanov
Stopnja registrirane brezposelnosti se povečuje, vse višja je brezposelnost med mladimi
Odliv mladih izobraženih ljudi zaradi pomanjkanja delovnih mest s področja družboslovja in naravoslovja
Pomanjkanje inovativno-tehničnega kadra
Ni primerne infrastrukture za socialne in športne dejavnosti
Neizkoriščenost vlaganja v razvoj kmetijstva in kmetijskih dopolnilnih dejavnosti
Manjkajo močni gospodarski, tehnološko inovativni objekti
Problem ravnanja z odpadki; še vedno veliko javnih odlagališč
Nerazvito tehnološko podporno okolje
Manjka investicijske dejavnosti
Zaraščanje obdelovalnih površin
Beg ljudi s podeželja v mesta
TIC bi moral biti v središču mesta

znamka
Velika poraščenost občine z gozdom
Neokrnjenost narave
Možnost številnih rekreacijskih dejavnosti v naravi ter na reki Krki
Termalni izviri
Visoka kakovost okolja
Varnost občine

Manjka promocija turizma v občini, internetna stran, boljše oglaševanje
Neizkoriščenost turističnega potenciala občine
Pomanjkanje znanja za razvoj
Premalo znanja o občini, premalo lokalnih turističnih vodnikov
Pomanjkanje znana tujih jezikov
Neaktivnost, nemotiviranost, nevoščljivost med prebivalci
Premalo nočitvenih kapacitet
Izostala turistična infrastruktura; parkirišča, otroška igrišča
Problem javnega (avtobusnega) prevoza; visoke cene, nepovezanost s preostalimi deli države
Klavnica ne spada na otok

Priložnosti

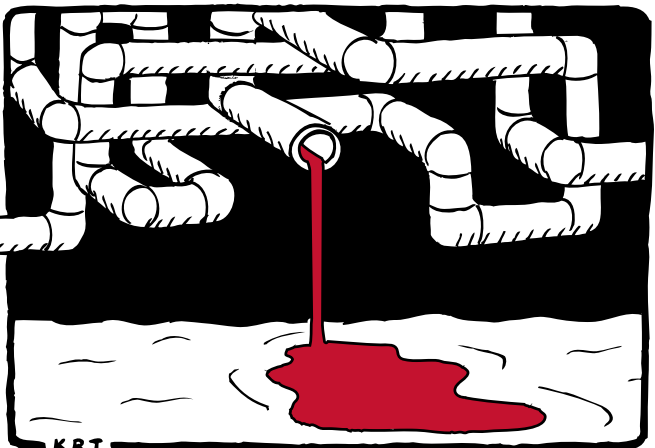
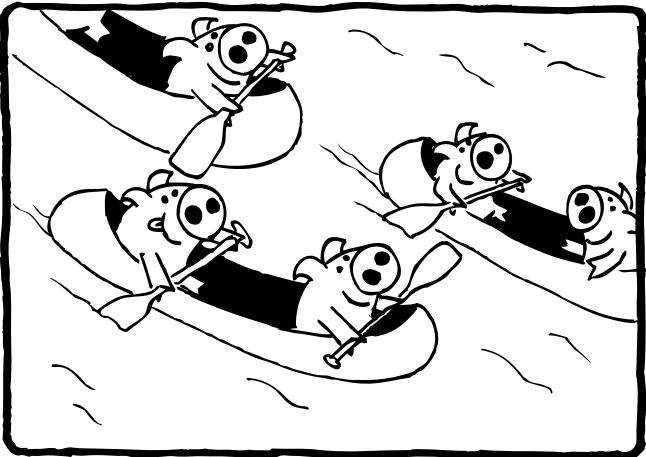
Izgradnja nove obrtne cone ob regionalni cesti; večja konkurenčnost podjetij; povezovanje med podjetji; izboljšanje zaposlitvenih možnosti
Večja vključenost intelektualnega kadra v pripravo in izvedbo projektov
Razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah (dodatna ponudba)
Ekološko kmetovanje
Izobraževanje kmetov
Naraščanje povpraševanja po doma pridelani hrani
Neizkoriščena lesna masa
Razvoj kulturnega turizma
Razvoj malih podjetij v velika; iz malega raste veliko
Povečanje dotoka turistov, predvsem z gradnjo novih nočitvenih kapacitet, kampov, počivališč za avtodome
Izboljšanje gostinske ponudbe; posebnost kulinarike
Izgradnja športno-rekreacijskega centra
Dostop do razvojnih sredstev iz EU-skladov

Nevarnosti

Izseljevanje mladih iz občine
Cenovno ugodna stanovanja za mlade družine
Dolgoročna kriza v kmetijstvu, saj so lastniki starejši in manj izobraženi
Močan vpliv Krškega in Brežic, ki jemlje funkcije središčem na njenem vplivnem območju, zato območja v okolici postajajo spalna naselja; to je možno ustaviti le z razvojem kakovostnih delovnih mest
Razvojne težave v vseh panogah
Odliv strokovnega kadra iz občine
Neizkoriščenost dopolnilnih kmetijskih dejavnosti
Mladih gospodarjev kmetij je vse manj
Zniževanje odkupnih cen kmetijskih pridelkov zaradi konkurence s tujino
Pomanjkanje investitorjev za razvoj turistične infrastrukture
Konkurenca med turističnimi destinacijami
Nepoznavanje destinacije v svetu

| TAMARA ZAKŠEK

KONČNI IZLET

Program prireditev - november 2011

17. 11. ob 17.00	Predavanje dr. Vesne Vuk Godine: kakšne otroke si želimo in kaj delamo, da to postanejo?	Osnovna šola Jožeta Gorjupa
20. 11. ob 8.00	Čebularska pot	Parkirišče pred Gostilno Žolnir Planinsko društvo POLOM
23. 11. ob 18.00	Nekaj divjega, Dario Cortese	Gostilna Kmečki hram

Program prireditev - december 2011

2. 12. ob 18.00	Predstavitve programa za boljšo samopreskrbo s hrano in promocijo lokalne gastronomije	Gostilna Kmečki hram
3. 12. ob 11.00	Ta veseli dan kulture Odprtje nove postavitve v Grafičnem kabinetu Bogdana Borčiča	Galerija Božidar Jakac
6. 12. ob 19.00	Predstavitve koledarja »In ko se vrneš povej« Tomo Križnar, Andrej Hudoklin in Janja Baznik	Gostilna Kmečki hram